Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2022-08-10

RS 2022-0393

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas Årsrapport 2021 för regionstyrelsen

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

Regionrevisorerna har överlämnat Årsrapport 2021, till regionstyrelsen för yttrande. I regionrevisorernas granskning framgår att årsredovisningen för Region Stockholm i allt väsentligt bedöms vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen att besluta följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande till regionrevisorerna över Årsrapport 2021 för regionstyrelsen.

Regionrådsberedningens motivering

Regionstyrelsen har av regionrevisorerna ombetts yttra sig över Årsrapport 2021. Enligt regionrevisorernas granskning bedöms årsredovisningen för Region Stockholm i allt väsentligt vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms också av regionrevisorerna i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning och räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Regionrevisorernas återkommande granskning är en viktig del i utvecklingen av Region Stockholm och det pågående förbättringsarbete som utförs. Av tidigare lämnade rekommendationer konstaterar regionrevisorerna att regionstyrelsen har åtgärdat dessa inom flera områden, exempelvis kompetensförsörjning, forskning, IT/informationssäkerhet samt reglementen.

Regionrevisorerna lyfter att det finns ett fortsatt behov av att stärka regionstyrelsens arbete med samordning, styrning och kontroll. I årsrapporten 2021 har regionrevisorerna lämnat två nya rekommendationer till regionstyrelsen.

Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnar och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning.

Av totalt 58 rekommendationerna som lämnats till regionstyrelsen har 35 stycken, eller 60 procent, åtgärdats. De 23 rekommendationer som återstår att hantera bereds i regionledningskontoret utifrån regionstyrelsens ställningstagande av vad som kvarstår att åtgärda. Regionrådsberedningen delar regionledningskontorets bedömningar av nödvändiga åtgärder och föreslår att tjänsteutlåtandet överlämnas som yttrande till regionrevisorerna.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Årsrapport 2021 för regionstyrelsen

Irene Svenonius

Regionledningskontoret
Mikael Löwenhielm

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-06-22

RS 2022-0393

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas Årsrapport 2021 för regionstyrelsen

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande till regionrevisorerna över Årsrapport 2021 för regionstyrelsen.

Sammanfattning

Regionrevisorerna har överlämnat Årsrapport 2021, till regionstyrelsen för yttrande. I regionrevisorernas granskning framgår att årsredovisningen för Region Stockholm i allt väsentligt bedöms vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Regionrevisorerna konstaterar att regionstyrelsen har åtgärdat tidigare lämnade rekommendationer inom flera områden som kompetensförsörjning, forskning, IT/informationssäkerhet samt reglementen. Övrig rekommendationsuppföljning och genomförda granskningarna under 2021 visar sammantaget att det fortsatt finns behov av att stärka regionstyrelsens arbete med samordning, styrning och kontroll. I årsrapporten 2021 har regionrevisorerna lämnat två nya rekommendationer till regionstyrelsen.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

Detta innebär att av totalt 58 rekommendationerna som lämnats till regionstyrelsen har 35 stycken, 60 procent, åtgärdats. För de 23 rekommendationer som återstår att hantera, pågår arbete med

utgångspunkt från regionstyrelsens ställningstagande av vad som kvarstå att åtgärda.

Bakgrund
Regionrevisorerna har överlämnat Årsrapport 2021, till regionstyrelsen för yttrande. I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig samt om räkenskaperna är rättvisande. I regionrevisorernas årsrapport redovisas revisionens granskning av regionstyrelsens övergripande styrning och samordning av Region Stockholms verksamhet 2021 till grund för revisorernas ansvarsprövning. Granskningsresultatet för regionstyrelsens egen verksamhet och dess enheter; regionledningskontoret, skadekontot och koncernfinansiering ingår.

Regionrevisorerna konstaterar att det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete med mål och indikatorer och ser positivt på att en viktning av olika indikatorers betydelse för att nå målen har införts. Det finns ett behov av att utreda och förtydliga hur viktningsmodellen ska tillämpas, samt säkerställa att de indikatorer som ingår i målstyrningen kan mätas. Regionrevisorerna konstaterar i årsrapporten att de uppdrag som fullmäktige lämnat till nämnder och bolag är avslutade i förhållandevis hög grad. För att tydliggöra när uppdragen förväntas vara genomförda och underlätta bedömningen anser regionrevisorerna att uppdragen bör vara tidsbestämda. För år 2021 bedöms det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet som tillfredställande.

Regionrevisorerna konstaterar att regionstyrelsen under året har tagit fram nya styrdokument för god ekonomisk hushållning och genom detta tagit ett helhetsgrepp över ekonomistyrningen på kort och lång sikt. Revisionen ser en risk att fokus blir alltför kortsiktigt då målvärden för den långsiktiga ekonomistyrningen fastställs årligen i budgetbeslutet. Regionstyrelsen bör därmed i samband med att mål och indikatorer utvecklas under 2022 säkerställa att det blir tydligt hur målen ska styra på sikt.

Revisionen bedömer vidare att regionstyrelsen, som ansvarar för uppsikt och samordning, behöver följa upp uppmaningar till nämnder och bolag som lämnas i tertial- och delårsrapporter om att vidta åtgärder. Årsredovisningen bör kompletteras med information till regionfullmäktige om hur arbetet med åtgärder fortlöpt under året.

Regionrevisorerna konstaterar också att regionstyrelsen har åtgärdat tidigare lämnade rekommendationer inom flera områden som kompetensförsörjning, forskning, IT/informationssäkerhet samt reglementen. Övrig rekommendationsuppföljning och genomförda granskningarna under 2021 visar sammantaget att det fortsatt finns behov av att stärka regionstyrelsens arbete med samordning, styrning och kontroll. I årsrapporten 2021 har regionrevisorerna lämnat två nya rekommendationer till regionstyrelsen. Revisionen bedömer, utifrån genomförd granskning, att regionstyrelsens samordning, styrning och kontroll sammantaget inte varit helt tillräcklig.

Årsredovisningen för Region Stockholm bedöms i allt väsentligt vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Därtill bedömer regionrevisorerna att årsbokslutet för regionstyrelsen/ regionledningskontoret och koncernfinansiering är i allt väsentligt upprättade, enligt god redovisningssed, enligt Region Stockholms anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där årsrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i sin rapport och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionrevisorernas bedömning i det som lyfts. Rekommendationer som framförts av regionrevisorerna, avseende följande rapporter:

RS 2021-0377 Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen.

RS 2021-0877 Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen.

RS 2020-0909 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2020, IT-säkerhet i nätverksansluten medicinteknisk utrustning.

RS 2020-0997 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 4/2020, Slussen – styrning och kontroll över Region Stockholms investeringar.

RS 2020-0998 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 5/2020, Första linjens digifysiska vård.

RS 2021-0220 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 6/2020, Socialt hållbar inköpsprocess.

RS 2021-0221 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 7/2020, Läkemedelsförsörjning i slutenvården.

RS 2021-0222 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 8/2020, Vårdens fastighetsinvesteringar – uppföljning, utvärdering och återrapportering.

RS 2021-0223 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 9/2020, Budgetstyrning i Region Stockholm.

RS 2021-0583 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 1/2021, Fastighetsägar- och byggherreansvar för vårdens fastigheter.

RS 2021-0767 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 2/2021, Klimatanpassning av Region Stockholms fastigheter.

RS 2021-0766 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2021, Strategis styrning av IT och digitalisering.

RS 2021-0958 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 5/2021, Region Stockholm som innovationspartner.

RS 2021-0959 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 6/2021, Kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor.

RS 2021-1048 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 7/2021, Försäljningar av regionens vårdfastigheter.

RS 2021-1049 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 8/2021, Investeringar i tunnelbanans utbyggnad.

RS 2022-0246 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 11/2021, Erfarenheter från coronapandemin - utvecklingen av hälso- och sjukvården efter krisen.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Regionrevisorerna kommenterar i årsrapporten 2021 att tillämpning av viktningsmodellen för indikatorer i måluppföljningen behöver utredas och förtydligas, samt säkerställa att de indikatorer som ingår i målstyrningen kan mätas. Regionrevisorerna anser att mål och indikatorer behöver utvecklas under 2022 för att tydliggöra hur målen ska styra på längre sikt. Regionrevisorerna framför också att uppdragen behöver tidsbestämmas när de förväntas vara genomförda.

Revisionen bedömer vidare att regionstyrelsen, som ansvarar för uppsikt och samordning, behöver följa upp uppmaningar till nämnder och bolag som lämnas i tertial- och delårsrapporter om att vidta åtgärder. Årsredovisningen bör kompletteras med information till regionfullmäktige om hur arbetet med åtgärder fortlöpt under året.

Regionledningskontorets kommentar:
Mål och indikatorer sätts i enlighet med policydokument Integrerad ledning och styrning (ILS) av Region Stockholm, samt enligt policydokument God ekonomisk hushållning. Regionfullmäktiges inriktningsmål är gemensamma för koncernen. Inriktningsmålen är fyråriga och anger inriktningen för Region Stockholm under mandatperioden. Inriktningsmålen konkretiseras i verksamhetsspecifika och nämndspecifika mål med en eller flera indikatorer. För varje indikator har ett målvärde satts. Årliga målvärden sätts utifrån rådande övergripande förutsättningar och anger vilken nivå som ska uppnås för respektive år, vilket i budget omfattar ett budgetår samt två planår.

Enligt beslut i budget 2021 tillämpas från och med uppföljningen 2021 viktning av indikatorerna i måluppföljningen. Viktningen anger med hur stor andel som indikatorn påverkar måluppföljningen. För att ett mål ska vara uppnått behöver summan av uppnådda indikatorernas viktning uppgå till minst 50 procent.

Mål och indikatorer ses över årligen inom budgetprocessen. I översynen görs en bedömning av om mål och indikatorer är relevanta och mätbara, samt vilken viktning indikatorerna har i måluppföljningen.

Uppdrag ges i beslut om att specifika åtgärder ska genomföras under en viss tid. Regionfullmäktige kan i budget besluta om uppdrag som kopplas till målen och som ska återredovisas till regionfullmäktige i delårsbokslut och årsredovisning. Vid behov kommer regionstyrelsen att komplettera uppdragen med en tidplan som fastställts i kommande ärende.

En särskild process för en förstärkt och aktiv ägardialog tillämpas löpande under året i Region Stockholms verksamheter och finns beslutade av fullmäktige i Ägarpolicy och bolagsstyrningsprinciper (RS 2020–0469). I ägardialogerna görs resultat- och verksamhetsuppföljning, samt verksamheternas förändringsarbete, strategiska utmaningar och åtgärder. Mötesanteckningarna från ägardialogerna protokoll- och diarieförs. I årsredovisningen ges en kortfattad uppföljning av nämndernas och bolagens verksamhet under året. Regionledningskontoret kommer se över om det i ägardialogerna framgår något väsentligt som inte har lyfts i nämndens eller bolagets verksamhetsberättelse som behöver lyftas fram i Region Stockholms årsredovisning.

Regionrevisorernas rekommendationer:
Regionrevisorerna har i årsrapporten 2021 lämnat två nya rekommendationer till regionstyrelsen.

- Regionstyrelsen bör analysera och tydliggöra förutsättningarna för att nämnders och bolags servicefunktioner ska överföras till fastighets- och servicenämnden.

Regionledningskontorets kommentar:
Under 2022 fokuserar serviceförvaltningen inom fastighets- och servicenämnden på att konsolidera och effektivisera redan överförda verksamheter. Analys och förberedande arbete för tydliggörande av förutsättningar för kommande verksamhetsöverföringar pågår. I samband med budget 2023 planeras tydliggjorda förutsättningar att beslutas och kommuniceras.

- Regionstyrelsen bör säkerställa att fullmäktiges beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt hanteras i separata ärenden för att öka transparens och spårbarhet.

Regionledningskontorets kommentar:
När olika ärenden behandlas under samma dagordningspunkt framgår det tydligt av kallelsen till det berörda sammanträdet. Av kommunallagen följer enbart att regionstyrelsen ska bereda eller yttra sig i ärenden som ska

handläggas av regionfullmäktige (5 kap. § 28, 6 kap. 13 §). Lagen anger inget krav på tjänsteutlåtande från förvaltningen för beslut i nämnd/styrelse. Det enda krav som följer av reglementena (19 § i RS reglemente) är att regionrådsbredningen (RRB) ansvarar för att bereda och framlägga förslag i de ärenden som ska behandlas av regionstyrelsen. Vissa ärenden undantas i samma paragraf från kravet på beredning i RRB. Enligt 14 § i allmänna reglementet åligger det nämndens ordförande att ”se till att ärendena som ska behandlas i nämnden vid behov är beredda”.

Ärenden som har behandlats i samband med exempelvis beslut om budget eller årsredovisning har behandlats och motiverats i RRB-skrivelsen antingen direkt eller genom en hänvisning till bilaga till budget. De berörda ärendena får en referens i diariesystemet vilket möjliggör att beslutet kopplas till det aktuella ärendet.

Antal rekommendationer som åtgärdats enligt regionledningskontoret

Rapport (ursprung)	**Återstående rekommendationer enligt regionrevisorerna**	**Åtgärdat enligt regionlednings-kontoret**
Projektrapporter, del- och årsrapporter	56	34 (61 %)
Årsrapport 2021	2	1 (50 %)
Totalt	**58**	**35 (60 %)**

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att genomföra aktiviteterna i enlighet med regionrevisorernas rekommendationer hanteras inom regionstyrelsens uppdrag.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Årsrapport 2021 för regionstyrelsen

Beslutsexpediering

1. Regionrevisorerna

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-06-22

Regionrevisorerna

2022-04-19

Diarienummer
RK 2021-0015

Regionstyrelsen

ÅRSRAPPORT 2021
Regionstyrelsen

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade 2022-04-19 att överlämna rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2022-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Digital signering

Kenneth Strömberg
Ordförande

Snezana Krunic
Sekreterare

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Årsrapport 2021

Regionstyrelsen

Region Stockholm

Regionrevisorerna

2022-04-19

Diarienummer
RK 2021-0015

Regionstyrelsen

ÅRSRAPPORT 2021
Regionstyrelsen

Revisorerna i revisorsgrupp I beslutade 2022-04-19 att överlämna rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2022-08-31.

Paragrafen förklarades omedelbart justerad.

Digital signering

Kenneth Strömberg
Ordförande

Snezana Krunic
Sekreterare

Visma Addo ID-nummer : 5faf588c-d559-405a-9fa0-2d6676e0a45d

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: landstingsrevisorerna.rev@sll.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.sll.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Sammanfattning – Regionstyrelsen

I den årliga revisionen prövas om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om den interna styrningen och kontrollen varit tillräcklig samt om räkenskaperna är rättvisande.

Bedömning för år 2021

	Tillfreds-ställande	Inte helt tillfredsställande	Otillfreds-ställande
Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat	**X**		
	Tillräcklig	Inte helt tillräcklig	Otillräcklig
Intern styrning och kontroll		**X**	
	Rättvisande	Inte rättvisande	
Räkenskaper	**X**		

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat
Den pågående coronapandemin har fortsatt att påverka regionens verksamhet och ekonomi även under 2021.

Årets resultat uppgår till 1 821 mnkr, vilket motsvarar 2,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet är 1 820 mnkr högre än budgeterat för regionen som helhet. Årets positiva resultat förklaras till stor del av högre skatteintäkter och lägre kostnader i utjämningssystemet än budgeterat. Under året har det därutöver tillkommit riktade statsbidrag till följd av pandemin som inte var budgeterade. Resultatet har även påverkats av jämförelsestörande intäkter och kostnader, framför allt ändrade antaganden i beräkningen av pensionsskulden. Om jämförelsestörande poster inte medräknas uppgår resultatet till 3 644 mnkr.

Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts för 2021 i och med att resultatet för regionen överstiger budgeterat resultat.

Även om regionen uppvisat positiva resultat såväl för 2020 som 2021 bedömer revisionen den ekonomiska utvecklingen för 2022 och framåt som osäker. Pandemin har medfört att akutsjukhusens planerade åtgärdsprogram till stor del pausats, vilket innebär en fortsatt risk för att den underliggande kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården är för hög. Vidare ser revisionen en ekonomisk risk när den uppskjutna vården fortsatt ska hanteras och finansieras. Det gäller även kollektivtrafikens finansiering framöver då resenärsunderlaget och därmed biljettintäkterna fortsatt är osäkra.

Under året har investeringsutgifterna uppgått till 11 026 mnkr, vilket motsvarar en genomsnittlig upparbetningsgrad på 78 procent av den budgeterade årsvolymen. Investeringsutgifterna för 2021 är i nivå med föregående år. För

enskilda projekt finns, liksom tidigare år, större variationer i upparbetningsgraden.

Pandemin har fortsatt påverkat förutsättningarna för måluppfyllelse. Fullmäktige har mot denna bakgrund beslutat att indikatorer som inte går att mäta med anledning av covid-19 ska utgå ur målbedömningen.

I fullmäktiges budget för 2021 anges tre inriktningsmål varav två har uppnåtts; *Långsiktig ekonomisk uthållighet* samt *En hållbar regional utveckling*. Inriktningsmålet *Region Stockholm ska bli en hållbar arbetsgivare* har enligt fullmäktiges målmodell inte uppnåtts.

Det nämndspecifika målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem* har inte uppnåtts. Revisionen noterar dock att nivån på indikatorerna för målet är satta utifrån ett normalläge och inte är anpassade till pandemins effekter på kollektivtrafiken. Målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* har enligt regionens årsredovisning uppnåtts trots att flera indikatorer, som ska vägas in vid bedömningen av måluppfyllelsen inte har kunnat mätas. Vid tillämpningen av målmodellens viktning av indikatorer har inte hänsyn tagits till detta. Revisionen delar i övrigt regionstyrelsens bedömningar av måluppfyllelsen för Region Stockholm med undantag för det verksamhetsspecifika målet *Social hållbarhet* som revisionen inte bedömer som uppnått.

Revisionen konstaterar att det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete med mål och indikatorer och ser positivt på att en viktning av olika indikatorers betydelse för att nå målen har införts. Det finns dock ett behov av att utreda och förtydliga hur viktningsmodellen ska tillämpas. Revisionen konstaterar att utfallet för flera indikatorer antingen inte har mätts eller att data från föregående år redovisas. Utöver indikatorer som inte kunnat mätas p.g.a. pandemin anges orsaker som mätsvårigheter, eftersläpande statistik samt att kostnaderna för mätning inneburit att mätning prioriterats ner. Revisionen bedömer att regionstyrelsen behöver säkerställa att de indikatorer som ingår i målstyrningen kan mätas.

Revisionen konstaterar att de uppdrag som fullmäktige lämnat till nämnder och bolag är avslutade i förhållandevis hög grad. För att göra tydlig när uppdragen förväntas vara genomförda och underlätta bedömningen anser revisionen liksom tidigare att uppdragen bör vara tidsbestämda. Dör det inte är möjligt bör det kommenteras hur uppdraget ska återrapporteras.

För år 2021 bedöms det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet som tillfredställande.

Samordning, styrning och kontroll

Revisionen konstaterar att regionstyrelsen under året har tagit fram nya styrdokument för god ekonomisk hushållning och genom detta tagit ett helhetsgrepp över ekonomistyrningen på kort och lång sikt. Samtidigt bedömer revisionen att regionstyrelsens långsiktiga ekonomistyrning fortsatt behöver

stärkas. Enligt nu fastställda styrdokument bygger styrningen på att mål, indikatorer och målvärden för den långsiktiga ekonomistyrningen fastställs årligen i budgetbeslutet. Revisionen ser en risk att fokus blir alltför kortsiktigt och menar att det behöver vara tydligt att målen, dess indikatorer och målnivåer grundats på en analys i ett långsiktigt perspektiv. Regionstyrelsen bör därför i samband med att mål och indikatorer utvecklas under 2022 säkerställa att det blir tydligt hur målen ska styra även på sikt.

Regionstyrelsen bör även stärka den löpande ekonomistyrningen under året. Ansvaret för den löpande uppföljningen av nämnder och bolag är utlagt på två av styrelsens utskott. Här menar revisionen att det tydligare behöver framgå hur dessa utskott i praktiken utövar detta ansvar. Revisionen bedömer vidare att regionstyrelsen, som ansvarar för uppsikt och samordning, behöver följa upp uppmaningar till nämnder och bolag som lämnas i tertial- och delårsrapporter om att vidta åtgärder. Regionstyrelsen har även ett ansvar att underrätta fullmäktige i de fall nämnder och bolag inte vidtar tillräckliga åtgärder för att nå resultatkrav. Årsredovisningen bör kompletteras med information till fullmäktige om hur arbetet med åtgärder fortlöpt under året.

Revisionen har i ett särskilt projekt granskat regelverket för investeringsstyrning. Revisionen bedömer att utvecklingen av styrningen, exempelvis genom processen för åtgärdsval, ger bättre förutsättningar för en kostnadseffektiv investeringsstyrning. Revisionen bedömer dock att det finns ett fortsatt behov av tydligare tillämpningsanvisningar, exempelvis för IT-relaterade investeringar. Detta för att säkerställa tillräckliga beslutsunderlag och en enhetlig hanteringsordning.

Revisionen bedömer att det finns behov av att fortsatt utveckla investeringsprocessen för att möjliggöra en tydlig bild av regionens samlade investeringsbehov på kort och lång sikt. Här behöver regionstyrelsen, som revisionen tidigare rekommenderat, säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme.

Revisonen konstaterar att det i regionstyrelsens årsredovisning för 2021 inte fullt ut framgår utfall och avvikelser avseende utgift, tid och omfattning för de pågående investeringar som fullmäktige har fattat beslut om. Revisionen noterar också att det saknas information om utvärdering av avslutade investeringar.

Revisonens tidigare granskning av krisberedskapen, framför allt i anslutning till pandemin 2020, resulterade i ett antal rekommendationer. Revisionen konstaterar att det under 2021 har pågått ett arbete i regionen med att omhänderta rekommendationerna. I ett särskilt projekt 2021 har revisionen granskat regionstyrelsens övergripande arbete med att utveckla och stärka krisberedskapen men också att ta till vara erfarenheter från omställningen av hälso- och sjukvården. Revisionen bedömer att det regionövergripande

arbetet med att samla in och omhänderta erfarenheter inleddes tidigt, vilket skapat goda förutsättningar för att på ett systematiskt sätt dokumentera och analysera både utmaningar och lösningar. Inför regionens fortsatta arbete har revisionen bl.a. pekat på att beslutsgång, ansvar och roller kan tydliggöras i det förändringsprojekt som drivs på uppdrag av regionstyrelsen.

Revisionen har under året, i särskilda projekt, granskat fastighetsförsäljningar samt byggherre- och fastighetsägaransvar. Enligt båda dessa granskningar finns ett behov av att förtydliga ansvar och roller. I den förstnämnda handlar det om att förtydliga var ansvaret ligger för att ta hänsyn till vårdens behov vid försäljningar. I den andra om att inte bara indirekt via reglementen utan explicit i styrdokument tydliggöra vilken organisatorisk enhet som har fastighetsägar- respektive byggherreansvaret för kollektivtrafikens respektive vårdens fastigheter. Revisionen har också framfört att styrdokument för försäljning av fastigheter behöver beslutas politiskt.

I ett särskilt projekt har revisionen granskat den strategiska styrningen av IT. Revisionen konstaterar att förutsättningarna för arbetet fortsatt behöver stärkas. Bland annat bör regionstyrelsen säkerställa efterlevnad av styrmodellen för it och digitalisering samt tydliggöra fastighets- och servicenämndens uppdrag, inklusive nämndens roll i förhållande till regionstyrelsen. Kopplat till granskningen har revisionen också följt upp pågående arbete med vårdens nuvarande och framtida vårdinformationsmiljö där bland annat journalsystem ingår. Revisionen konstaterar att det finns behov av tydligare formella samordnings- och beslutsstrukturer samt mer utförliga ekonomiska kalkyler för hela utvecklingsarbetet inklusive framtida driftkonsekvenser.

Revisionen bedömer i en projektgranskning av kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor att det inte finns någon aktör, varken inom eller utanför regionen, som är ansvarig för helheten. Det medför att det inte finns någon gemensam övergripande planering eller strategi för hur tillgången till specialistsjuksköterskor ska öka. Revisionen bedömer vidare att det saknas tillräckliga underlag för utvärdering av om de satsningar och åtgärder för kompetensförsörjning som vidtas centralt i regionen och hos vårdgivare verkligen leder till fler specialistsjuksköterskor där behoven är störst. Regionstyrelsen behöver därför säkerställa en systematisk informationsinhämtning och att det finns tillräcklig kunskap om de satsningar som görs.

Av revisionens projektgranskning gällande klimatanpassning framgår ett behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och klimat- och hållbarhetsnämnden gällande vilken nämnd som ska leda, stödja och samordna klimatanpassningsarbetet för att kunna stärka styrning och uppföljning. Regionstyrelsen bör tillsammans med berörda nämnder tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras kopplat till framtida klimatförändringar och bereda detta för beslut i fullmäktige.

I en granskning av Region Stockholm som innovationspartner i ett särskilt projekt konstaterar revisionen att regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden behöver tydliggöra ansvaret för det regionala utvecklingsuppdraget, framförallt utåt mot externa aktörer. Regionstyrelsen bör också säkerställa tillräcklig kunskap om Innovationsfonden samt utvärdera hur olika finansieringsformer för det interna arbetet bäst bidrar till satta mål.

Revisonen bedömer att det för några fullmäktigeärenden under året har funnits behov av att tydliggöra förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av föreslagna beslut. För att uppnå översikt, transparens och spårbarhet över tid bedömer revisionen att beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt bör hanteras separat och inte i samlingsärenden, som nu sker framför allt i anslutning till fullmäktiges beslut om budget.

Revisionens konstaterar att regionstyrelsen har åtgärdat tidigare lämnade rekommendationer inom flera områden som kompetensförsörjning, forskning, IT/informationssäkerhet samt reglementen. Övrig rekommendationsuppföljning och genomförda granskningarna under 2021 visar sammantaget att det fortsatt finns behov av att stärka regionstyrelsens arbete med samordning, styrning och kontroll.

Revisionen bedömer, utifrån genomförd granskning, att regionstyrelsens samordning, styrning och kontroll sammantaget inte varit helt tillräcklig.

Räkenskaper
Årsredovisningen för Region Stockholm bedöms i allt väsentligt vara upprättad enligt god revisionssed, enligt lagen om kommunal redovisning och Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Årsredovisningen bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

Regionstyrelsens redovisningsenheter
Revisionen bedömer att regionstyrelsen fortsatt bör stärka uppföljning och redovisning av regionledningskontorets verksamhet och ekonomiska utfall i enlighet med regionens styrdokument. I rapportering av ekonomi och verksamhet för regionstyrelsen bör anvisningar och mallar som finns för nämnderna följas. Bland annat bör årsprognos respektive årsutfall tydligt specificeras och avvikelser kommenteras.

Den interna styrningen och kontrollen bör vidare stärkas vad gäller löpande kontroller i olika rutiner och hur dessa dokumenteras, bl.a. kopplat till jäv och bisysslor, leverantörsfakturahanteringen samt val till utskott och beredningar.

Mot bakgrund av fullmäktiges fastställda principer om fördelning av statsbidrag menar revisionen att det tydligt bör framgå hur enskilda statsbidrag förmedlas vidare till verksamheterna och att eventuella avvikelser bör framgå i

rapportering. Revisionen konstaterar också att det sedan tidigare finns rekommendationer gällande statsbidragshanteringen som ännu inte är åtgärdade.

Den interna styrningen och kontrollen bedöms, utifrån genomförd granskning, vara tillräcklig.

Årsbokslutet för regionstyrelsen/regionledningskontoret och koncernfinansiering är i allt väsentligt upprättade, enligt god redovisningssed, enligt regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning.

Övriga nämnder och styrelser

Den pågående coronapandemin har fortsatt påverkat regionens verksamhet och ekonomi under 2021. Flera av regionens nämnder och styrelser har helt eller delvis behövt ställa om sin verksamhet. Fullmäktige har beslutat att regionens nämnder och bolag under 2021, liksom 2020, kunnat undanta pandemirelaterade merkostnader och intäktsbortfall vid avstämning mot fullmäktiges resultatkrav. Vidare har pandemins effekter på indikatorer i målstyrningen samt lämnade uppdrag kunnat undantas vid bedömning av det verksamhetsmässiga resultatet.

Revisionens granskning av nämnder och styrelser visar att flertalet verksamheter bedrivits med ett tillfredsställande ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat. Det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet bedöms som inte helt tillfredsställande för klimat- och hållbarhetsnämnden samt Film Stockholm AB. Både klimat- och hållbarhetsnämnden samt Film Stockholm är dock nya verksamheter som startat under 2021 och är i uppstartsfas.

Den interna styrningen och kontrollen bedöms som inte helt tillräcklig för trafiknämnden/SL samt hälso- och sjukvårdsnämnden.

Räkenskaperna bedöms för samtliga nämnder och styrelser vara rättvisande.

Innehåll

1 Granskningens omfattning och inriktning 8

2 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat 9
2.1 Ekonomiskt resultat ur ett regionövergripande perspektiv 9
2.2 Verksamhetsmässigt resultat ur ett regionövergripande perspektiv 18

3 Ekonomistyrning 30
3.1 God ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv 30
3.2 Ekonomistyrning under året 39
3.3 Styrning av investeringar 48

4 Samordning samt styrning och intern kontroll av verksamheten 49
4.1 Krisberedskap 50
4.2 Strategisk styrning IT och vårdens informationsmiljö 52
4.3 Kompetensförsörjning 59
4.4 Fastighetsförsäljningar 61
4.5 Byggherre- och fastighetsägaransvar 62
4.6 Region Stockholm som innovationspartner 63
4.7 Klimatanpassning 64
4.8 Nämnder som köper förvaltningsstöd 65
4.9 Prisstyrning av fastighets- och servicenämndens tjänster 66
4.10 Ärendehantering 67
4.11 Uppföljning av tidigare rekommendationer 69

5 Räkenskaper 71
5.1 Region Stockholms årsredovisning 71

6 Redovisningsenheter inom regionstyrelsen 73
6.1 Regionstyrelsen/regionledningskontoret 73
6.2 Koncernfinansiering 84

7 Regionstyrelsens yttrande över delrapport 2021 87

Bilaga 1 Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till regionstyrelsen

Bilaga 2 Sammanställning och uppföljning av rekommendationer till ledningen

Bilaga 3 Bedömningsmål och bedömningskriterier

Bilaga 4 Yttrande över delrapport 2021

1 Granskningens omfattning och inriktning

Revisorerna granskar och prövar om verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. I revisorernas uppdrag ingår även att granska hur regionstyrelsen fullgör sin uppsikt samt hur styrelsen leder och samordnar förvaltningen av regionens angelägenheter. En annan viktig del i granskningen är regionstyrelsens beredning av ärenden till fullmäktige. Revisorerna ska även bedöma om resultatet i Region Stockholms årsredovisning är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning.

I denna årsrapport redovisas revisionens granskning av regionstyrelsens övergripande styrning och samordning av Region Stockholms verksamhet 2021 till grund för revisorernas ansvarsprövning. Även granskningsresultatet för regionstyrelsens egen verksamhet och dess enheter; regionledningskontoret, skadekontot och koncernfinansiering ingår. I bilagor framgår samtliga tidigare lämnade rekommendationer och revisionens uppföljning av regionstyrelsens åtgärder för respektive rekommendation. Årsrapporten med bilagor ligger till grund för revisorernas revisionsberättelse avseende regionstyrelsens verksamhet 2021.

Den pågående coronapandemin har kraftigt påverkat regionens verksamhet och ekonomi även under 2021. Flera av regionens nämnder och styrelser har fortsatt helt eller delvis behövt ställa om sin verksamhet. Fullmäktige har mot denna bakgrund beslutat om vissa undantag och justeringar vad gäller fastställda resultatkrav och mål för nämnder och bolag. Revisionen har i sin granskning och bedömning av enskilda nämnder och bolag utgått från detta.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen, regionens regler och anvisningar samt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från den revisionsplan som fastställts av revisorsgrupperna och revisorskollegiet.

Revisorernas granskningsuppdrag utförs dels i form av basgranskning som årligen genomförs på alla nämnder/styrelser, dels genom fördjupad granskning av specifika områden utifrån en risk- och väsentlighetsanalys.

Under granskningsåret har revisorerna genomfört ett möte för dialog med presidiet för regionstyrelsen.

I granskningen har revisorerna biträtts av regionens revisionskontor. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Kristina Brismark m.fl. vid revisionskontoret och huvudansvarig revisor Johan Perols m.fl. vid EY.

2 Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

I detta avsnitt görs en bedömning av om regionstyrelsen uppnått fullmäktiges resultatkrav och övriga ekonomiska samt verksamhetsmässiga mål. Bedömningen omfattar även om regionstyrelsen genomfört givna uppdrag samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. I avsnitt 6 görs en bedömning av ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat i regionstyrelsens redovisningsenheter. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

2.1 Ekonomiskt resultat ur ett regionövergripande perspektiv

2.1.1 Regionens resultat 2021

	Budget 2021	**Bokslut 2021**	**Bokslut 2020**
Resultaträkning (mnkr)			
Verksamhetens intäkter	28 605	31 376	29 794
varav jämförelsestörande intäkter	-	*80*	*1 129*
Verksamhetens kostnader inkl. avskrivningar	- 111 721	-115 122	-106 600
varav omställningskostnader	-358	*-28*	*-147*
varav jämförelsestörande kostnader	-	*-1 332*	*-268*
Verksamhetens nettokostnad	**-83 116**	**-83 746**	**-76 806**
Skatteintäkter mm	85 182	87 970	84 905
Finansnetto	-2 065	-2 403	- 2 297
Varav jämförelsestörande kostnader	-	*-543*	-
Årets resultat	**1**	**1 821**	**5 802**
Balansomslutning (mnkr)	150 010	147 914	141 854
Helårsarbeten	43 184	44 033	43 533

Årets resultat uppgår till 1 821 mnkr, vilket motsvarar 2,1 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Resultatet är 1 820 mnkr högre än budgeterat och 3 981 mnkr lägre än utfallet 2020 för regionen som helhet. Resultatet har påverkats av jämförelsestörande intäkter och kostnader vilket på intäktssidan handlar om reavinster (80 mnkr). Jämförelsestörande kostnader innehåller förändrade livslängdsantaganden i pensionsskulden (1 327 mnkr) och omkostnader vid försäljning av fastigheter (5 mnkr). Här ingår även kvarvarande omställningskostnader (28 mnkr). Finansnettot har påverkats av en jämförelsestörande kostnad gällande ränteförändring för pensionsskulden (543 mnkr). Om dessa poster inte medräknas uppgår resultatet till 3 644 mnkr.

Årets resultat förklaras till stor del av högre skatteintäkter och generella statsbidrag. Vidare har det under året tillkommit riktade statsbidrag till följd

av pandemin som inte var budgeterade. För 2021 är dock dessa statsbidrag lägre än föregående år.

Merkostnaderna kopplat till covid-19 har under 2021 uppgått till ca 2 300 mnkr, där merparten kan hänföras till hälso- och sjukvården. I budgetpropositionen för 2021 samt i vårändringsbudgeten har staten tillskjutit medel till hälso- och sjukvården för att hantera kostnaderna för covid-19-relaterad vård och uppskjuten vård. Region Stockholm har erhållit totalt 1 380 mnkr. Av dessa har 800 mnkr genom verkställighetsbeslut fördelats till nämnder och bolag för att kompensera för merkostnader. Hälso- och sjukvårdsnämnden har därutöver erhållit 580 mnkr för att hantera uppskjuten vård. Därutöver har regionen även erhållit bidrag för kostnader kopplat till vaccination, smittspårning m.m.

Intäkterna, främst då biljettintäkterna inom kollektivtrafiken, har påverkats även under 2021. Totalt uppges ett intäktsbortfall med 3 900 mnkr. Kollektivtrafiken har erhållit statsbidrag kopplat till intäktsbortfallet på 1 318 mnkr. Därmed täcks ca en tredjedel av intäktsbortfallet inom kollektivtrafiken av statsbidrag.

2.1.2 Jämförelse med budget 2021

Såväl intäkter som kostnader har, liksom under 2020, i hög grad påverkats av pandemin.

Verksamhetens intäkter uppgår till 31 376 mnkr, vilket är 2 772 mnkr (9,7 procent) högre än budgeterat. Bidrag ifrån staten samt övriga bidrag överstiger budgeten med 6 565 mnkr (80,0 procent). Ökningen av bidragen jämfört med budget består främst av riktade statsbidrag. Dels ersättning för ökade kostnader p.g.a. coronapandemin inom hälso- och sjukvården och bidrag för uppskjuten vård. Dels för statsbidrag till kollektivtrafiken för minskade resenärsintäkter till följda av pandemin.

Resenärsavgifterna inom kollektivtrafiken är 3 676 (37,7 procent) lägre än budget. Även såld hälso- och sjukvård samt tandvård (primärvårdstjänster) påverkas fortsatt av pandemin och är 539 mnkr (17,5 procent) lägre än budet. Enligt regionens årsredovisning orsakas detta av en minskning av utomläns- och utlandsvård samt att budgeterade utökningar inte har kunnat verkställas. Patientavgifterna inom sjukvård och tandvård är 39 mnkr (3,0 procent) högre än budget. Övriga hyres- och försäljningsintäkter har ett högre utfall än budgeterat med 248 mnkr (5,4 procent), främst beroende på försäljning av sjukvårdsmaterial under pandemin. Övriga intäkter är 135 mnkr (8,2 procent) högre än budget, inklusive en jämförelsestörande reavinst på 80 mnkr.

Verksamhetens kostnader uppgår till 108 098 mnkr, vilket är 3 578 mnkr (3,4 procent) högre än budgeterat. Personalkostnaderna överstiger budgeten med 2 814 mnkr (7,7 procent). De ökade kostnaderna beror enligt årsredovisningen mestadels på övertid, jour, ersättning extrapass samt OB-tillägg till följd av pandemin. I kostnadsposten ingår också 641 mnkr gällande covid-

bonus till medarbetarna (se avsnitt 3.2.5). Pandemin har vidare påverkat kostnaderna för köpt hälso- och sjukvård som är 2 146 mnkr (9,3 procent) högre än budget samt material och varor som är 375 mnkr (6,0 procent) högre än budget. Detta beror enligt årsredovisningen främst på kostnader för provtagning och vaccinering samt material- och laboratoriekostnader.

Kostnaderna för köpt trafik är 154 mnkr (1,0 procent) lägre än budgeterat vilket till stor del förklaras av lägre kostnader för banavgifter inom pendeltågstrafiken och lägre kostnader för skärgårdstrafiken samt köpt färdtjänsttaxi.

Lämnade bidrag överstiger budget med 139 mnkr (5,8 procent) vilket beror på att delar av de regionala anslagen för hållbar regional tillväxt och skärgårdsutveckling samt regionala tillväxtåtgärder, förstärkts. Lokalkostnader/hyra av utrustning har också högre utfall än budgeterat, avvikelsen är 153 mnkr (4,4 procent). I övriga kostnader ingår jämförelsestörande kostnader på totalt 1 360 mnkr vilket i huvudsak hänför sig till ökade kostnader pga. förändrade livslängdsantaganden i pensionsskulden. Totalt är dock utfallet för övriga kostnader 1 825 mnkr (21,7 procent) lägre än budgeterat då budgeten innehåller avsatta budgetmedel för att kunna hantera risker gällande kostnadsutvecklingen för pensioner och pandemin samt skatteintäkterna. Utfallet kopplat till dessa risker ingår i övriga kostnadsposter.

Avskrivningarna är 176 mnkr (2,4 procent) lägre än budget vilket anges bero på att planerade investeringar inte har genomförts fullt ut som planerat.

De samlade skatteintäkterna överstiger budgeten med 2 227 mnkr (2,8 procent). Här har utvecklingen av skatteunderlaget medfört att utfallet för skatteintäkterna är 2 227 mnkr högre än budgeterat. För utjämningssystemet har kostnaderna blivit lägre än budgeterat, 678 mnkr (38,8 procent) vilket i första hand förklaras av ökat regleringsbidrag enligt regeringens budgetproposition för 2021. Detta motverkas något av att det generella statsbidraget blivit 117 mnkr (1,6 procent) lägre än budgeterat.

De finansiella intäkterna är 2 mnkr (4,4 procent) lägre än budgeterat medan de finansiella kostnaderna är 336 mnkr (15,9 procent) högre än budgeterat. Lägre räntekostnader motverkas här av förändrad diskonteringsränta i bolagens pensionsskuld vilket ger en negativ resultateffekt på 543 mnkr. Denna kostnadspost räknas som jämförelsestörande.

2.1.3 Avvikelse per nämnd/bolag

Principer för bedömning av resultatkrav
På samma sätt som för verksamhetsåret 2020 har fullmäktige för 2021[1] beslutat att merkostnader och minskade intäkter till följd av pandemin ska undantas vid bedömningen av om resultatkravet uppnåtts. Till skillnad mot

[1] RS 2020-0771

beslutet för 2020[2] finns ingen begränsning utan beslutet för 2021 gäller alla nämnder och bolag. Fullmäktige har även beslutat att förändringen av pensionsförpliktelser till följd av ändrad diskonteringsränta ska undantas vid bedömningen av resultatkravet för helägda bolag. Realisationsvinster är per definition jämförelsestörande poster och ska därmed, enligt regionledningskontorets anvisningar, inte räknas in i bedömningen om nämnd/bolag nått resultatkravet. Regionledningskontoret har i mallen för nämnders och bolags verksamhetsberättelse lagt in en tabell för utredning av resultatkravet (nedan kallat justerat resultat) där hänsyn tas till ovanstående poster.

Nämnder och bolag har under året tilldelats statsbidrag som delvis kompenserar för merkostnaderna kopplat till covid-19. Därutöver har nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården erhållit regioninterna bidrag för att fullt ut kompensera för återstoden av merkostnaderna (se avsnitt 3.2.5). Vid avstämningen mot resultatkravet har det justerade resultatet för nämnder/styrelser reducerats med samtliga erhållna bidrag.

Fullmäktiges beslut om undantag vid bedömningen av resultatkravet omfattade även minskade intäkter vilket också framgår av regionledningskontorets mall. Revisionen har dock noterat att detta i praktiken har hanterats olika av nämnder och bolag. Det framkommer också att det finns vissa oklarheter i hur detta har hanterats i regionledningskontorets avstämningar med nämnder och bolag samt beredningen av årsredovisningen.

Revisionens granskning visar att flertalet nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården löpande under året har rapporterat in minskade intäkter men att de inte har tagit med dessa minskade intäkter i utredningen av resultatkravet. Orsaken till detta är att minskade intäkter på olika sätt har kompenserats av andra intäkter kopplat till pandemin, vilket gäller Karolinska Universitetssjukhuset (karolinska) och Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO). Eller så har det funnits svårigheter att korrekt skilja ut om de minskade intäkterna är hänförliga till pandemin eller andra faktorer som på Södertälje sjukhus och Folktandvården. Danderyds sjukhus, Södersjukhuset och S:t Eriks ögonsjukhus har däremot, i enligt med fullmäktiges beslut och regionledningskontorets anvisningar, tagit med minskade intäkter i sin utredning av resultatkravet och redovisar därmed ett jämförelsevis högre justerat resultat än övriga.

Revisionen noterar att regionledningskontoret i fyra fall, Karolinska, SLSO, Södertälje sjukhus och Medicarrier, har justerat för minskade intäkter i sammanställningen i regionens årsredovisning efter att dessa nämnder/bolag fastställt sin verksamhetsberättelse. Redovisningen av det justerade resultatkravet i regionens årsredovisning avviker därmed mot nämndernas/bolagens lämnade verksamhetsberättelser. Dessa nämnder/bolag klarar dock fastställt resultatkrav även utan justering för minskade intäkter.

Revisionen konstaterar att fullmäktige har fastställt separata resultatkrav för serviceförvaltningen respektive fastighetsverksamheten inom fastighets- och servicenämnden.

[2] Beslutet 2020 gällde flertalet nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken och regionstyrelsen

För serviceförvaltningen och fastighetsverksamheten har följande avvikelser mellan det justerade resultatet och fullmäktiges resultatkrav redovisats:

- Fastighetsverksamheten (+104,5); avvikelsen är primärt hänförlig till reavinst och merkostnader som inte har ersatts. Fastighetsverksamheten har under året haft minskade intäkter till följd av pandemin som inte tagits med i det justerade resultatet. Avvikelsen mot resultatkravet för det justerade resultatet bör enligt fullmäktiges beslut om undantag för merkostnader/intäktsbortfall p.g.a. pandemin vara +133 mnkr.

- Serviceförvaltningen (+/0); förvaltningen har angett justeringar av sitt negativa resultat, så att resultatet blir i nivå med fullmäktiges resultatkrav. Revisionen delar dock inte fullt ut denna bedömning utan menar att avvikelsen vid jämförelse mot resultatkravet bör vara - 21 mnkr[3].

Avvikelsen utifrån justerat resultat på total nivå för nämnden anges i nämndens verksamhetsberättelser och regionens årsredovisning vara +104 mnkr. Resultatkraven respektive utfallen redovisas här sammantaget för hela fastighets- och servicenämnden och bedömningen görs utifrån det sammanslagna resultatet. Utifrån fullmäktiges beslut och gällande anvisningar bör dock fastighets- och servicenämndens justerade resultat vara +112 mnkr där serviceförvaltningen inte uppnår fastställt resultatkrav. Se också avsnitt 3.2.3 gällande uppföljning och bedömning av serviceförvaltningens resultat.

Bedömning av resultat mot resultatkrav per nämnd/bolag
Som framgått ovan ska nämnder och bolag enligt fullmäktiges beslut utgå från ett justerat resultat, där effekten av pandemin inklusive intäktsbortfall, diskonteringsränta och reavinst undantagits, när jämförelse görs med resultatkravet. Regionstyrelsen har i sin förvaltningsberättelse en justerad avvikelse som inkluderar minskade intäkter. Detta skiljer sig dock från nämnders och styrelses verksamhetsberättelser där hänsyn inte tagits till minskade intäkter[4]. Redogörelsen nedan utgår från objektens rapportering.

Följande nämnder och bolag redovisar redan *före justeringar* av resultatet större **positiva** avvikelser i förhållande till av fullmäktige fastställt resultatkrav (inom parentes anges avvikelsen mellan det justerade resultatet, och fullmäktiges resultatkrav):

- Hälso- och sjukvårdsnämnden (+736 mnkr); efter att merkostnaderna till följd av pandemin fullt ut ersatts genom bidrag. Den positiva avvikelsen beror på att ersättningar kopplade till pandemin varit högre än regionens kostnader.

[3] Se vidare Regionrevisorerna, Årsrapport 2021 Fastighets- och servicenämnden
[4] Skillnader gäller för Karolinska universitetssjukhuset (756 mnkr), SLSO (249 mnkr), Södertälje sjukhus AB (32 mnkr) och Medicarrier. (Belopp inom parentes avser justerad avvikelse mot resultatkrav enligt förvaltningsberättelsen).

- Karolinska universitetssjukhuset (+657 mnkr)[5]; efter att merkostnaderna till följd av pandemin fullt ut ersatts genom bidrag. Den positiva avvikelsen beror på högre ersättning än kostnader för masstestningen av covid-19.
- Regionstyrelsen (+572,9 mnkr); efter justering för merkostnader. Den positiva avvikelsen beror huvudsakligen på att budgeterade medel för oförutsedda utgifter och utveckling ej utnyttjats samt lägre lämnade bidrag.
- Färdtjänstnämnden (+366 mnkr); avvikelsen beror på lägre kostnader för köpt trafik på grund av ett lägre antal resande.
- Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) (+146 mnkr);[6] efter att merkostnaderna till följd av pandemin fullt ut ersatts genom bidrag. Avvikelsen beror främst på ökad försäljning av förbrukningshjälpmedel och egen provtagning.
- Fastighets- och servicenämnden (+104 mnkr). Se ovan.
- Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) (+41,8 mnkr); avvikelsen hänförs huvudsakligen återföring av aktier som gjorts under året.

Ambulanssjukvården i Stockholms län AB, Tillväxt- och regionplanenämnden, AB SLL internfinans, Patientnämnden, Vårdens kunskapsstyrningsnämnd, Locum AB, MediCarrier AB och Kulturnämnden redovisar mindre positiva avvikelser mot resultatkravet redan före justering av resultatet. Tobiasregistret AB redovisar ett resultat i nivå med resultatkravet.

Följande verksamheter redovisar en **positiv** avvikelse i förhållande till resultatkravet *efter justeringar* av resultatet.

- Trafiknämnden inkl. AB Storstockholms lokaltrafik (SL) (+255,4 mnkr[7]); efter justeringarna för intäktsbortfall till följd av pandemin. Den positiva avvikelsen beror bl.a. på minskade trafikkostnader.
- Folktandvården i Stockholms län AB (+47,2 mnkr); efter justeringar även för diskonteringsräntan redovisas en positiv avvikelse.
- S:t Eriks ögonsjukhus AB (+39,1 mnkr); efter justeringar redovisas en positiv avvikelse.
- Södertälje sjukhus AB (+18,3 mnkr)[8]; efter justeringar redovisas en positiv avvikelse.

Följande verksamheter redovisar en **negativ** avvikelse även *efter justeringar* av resultatet i förhållande till av fullmäktige fastställt resultatkrav:

[5] Se not 4.
[6] Se not 4.
[7] Det finns en mindre avvikelse mellan det resultat som trafiknämnden redovisar i verksamhetsberättelserna för nämndens två förvaltningar jämfört med det resultat som anges i årsredovisningen. Detta beror enligt regionledningskontoret på olika hantering av bolagsskatten. Det resultat som slutligen finns i den konsoliderade redovisningen, vilken granskats kopplat till de sammanställda räkenskaperna är dock det resultat som återfinns i årsredovisningen. Det justerade resultatet här bygger på det resultatet.
[8] Se not 4.

- Södersjukhuset AB (-26 mnkr); efter justeringar kvarstår en negativ avvikelse som dock är marginell i förhållande till sjukhusets omsättning.
- Danderyds sjukhus AB (-1,1 mnkr); efter justeringar kvarstår en marginell avvikelse mot resultatkravet.
- Klimat och hållbarhetsnämnden (-0,8 mnkr); avvikelsen för den nya nämndens hänförs främst till högre förvaltningskostnader än budgeterat.
- Film Stockholm AB (-0,8 mnkr); redovisar ett negativt resultat, men saknar fastställt resultatkrav då verksamheten startades upp under året.

Övriga verksamheter:

- Koncernfinansiering (+1 398,3 mnkr); se avsnitt 6.2.1.
- Skadekontot (+13,6 mnkr); avvikelsen beror på högre försäkringspremier än budgeterat och endast en mindre utbetalning under året.
- Kommunalförbundet sjukvård och omsorg (inklusive Tiohundra AB) (43 mnkr); efter justeringar för merkostnader till följd av pandemin och diskonteringsräntan.

2.1.4 Finansiella mål

Inom ramen för regionens målstyrning finns ett antal finansiella mål och indikatorer definierade.

Inriktningsmålet Långsiktig ekonomisk uthållighet har tre underliggande mål; Ett resultat i balans, Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar samt Hållbar investeringsutveckling uppfyllts. Till dessa hör nio indikatorer varav sju har nått fastställda målvärden. Samtliga mål bedöms vara uppfyllda. Indikatorn *Andel resultatenheter som lämnar resultat enligt resultatkrav* har inte nått sitt målvärde. Ytterligare en indikator, *Andel genomförda investeringar där beslutade effektmål har utvärderats,* har inte gått att mäta p.g.a. att flertalet nämnder/bolag ännu inte har avslutat investeringar som beslutats utifrån den nu gällande riktlinjen för investeringar.

Se vidare avsnitt 2.2.1 gällande mål och indikatorer samt avsnitt 3.1 om God ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv.

2.1.5 Kapitaltäckningsgarantier och ägartillskott för bolag

En kapitaltäckningsgaranti syftar till att upprätthålla det egna kapitalet inom moderbolaget och dess dotterbolag så att det överstiger mer än hälften av det registrerade aktiekapitalet vid varje tillfälle. Detta för att efterleva aktiebolagslagens regler samt undvika att behöva upprätta en kontrollbalansräkning vid kapitalbrist. Om faktiskt behov av kapitaltäckning uppstår kan bolag avropa ägartillskott utifrån tidigare beslutad kapitaltäckningsgaranti.

I maj beslutade fullmäktige att utfärda en kapitaltäckningsgaranti till Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB) på maximalt 1 mdkr.[9] Samtidigt godkände fullmäktige att LISAB i sin tur utfärdar kapitaltäckningsgaranti till

[9] RS 2021-0043

ingående dotterbolag. I september beslutade fullmäktige även om kapitaltäckningsgaranti till SL under 2021 på 2 mdkr.[10]

Danderyds sjukhus AB och Södersjukhuset AB har under året avropat och erhållit ägartillskott på 400 respektive 100 mnkr från LISAB. Vidare har SL erhållit ägartillskott på 2 000 mnkr från regionen. (Se vidare avsnitt 3.2.3.)

Ambulanssjukvården i Storstockholm har under året återbetalat tidigare utbetalt villkorat aktieägartillskott till LISAB med 13 miljoner kronor.[11] Under 2022 beräknas Ambulanssjukvården i Storstockholm AB att återbetala ytterligare 6,5 mnkr, samt Folktandvården i Stockholms län AB 123,5 mnkr.

2.1.6 Investeringar

Under året har investeringsutgifterna uppgått till 11 026 mnkr, vilket motsvarar en genomsnittlig upparbetningsgrad på 78 procent av den budgeterade årsvolymen på 14 055 mnkr. Genomförandet av investeringar pågår oftast under flera år och det sker vanligtvis förskjutningar i planerade investeringsutgifter mellan åren. Investeringsutgifterna för 2021 är i nivå med föregående år. Trafikens[12] upparbetningsgrad har ökat från 76 procent 2019, och 79 procent 2020 till 83 procent 2021[13]. Upparbetningsgraden för vården[14] på 63 procent 2021 är i nivå med 2020, men lägre än 83 procent 2019.

När det gäller investeringar inom hälso- och sjukvårdens nämnder och bolag är utfallet 296 mnkr lägre än budget vilket på en övergripande nivå förklaras med att covid-19-pandemin fortsatt påverkat investeringsverksamheten inom sjukvården. Kärnverksamheten har prioriterats vilket medfört att färre resurser har kunnat involveras i arbetet med investeringar. De största beloppsmässiga avvikelserna redovisas för Karolinska (105 mnkr) och SLSO (82 mnkr).

För strategiska investeringar i vårdfastigheter, som fastighets- och servicenämnden ansvarar för, har årets utgifter understigit budgeten med 781 mnkr[15]. I en övergripande kommentar anges att avvikelsen främst beror på att hyresgästinitierade investeringar senarelagts på grund av pandemin och svårigheter med lokalåtkomst, men också på grund av att omprioriteringar i budgetarbetet medfört en mer utdragen planering. Avvikelserna beror främst på tre projekt vid Karolinska Huddinge (totalt 144 mnkr) samt ett vid S:t Görans sjukhus (99 mnkr) och ett vid Danderyds (46 mnkr). Inom fastighets- och servicenämnder redovisas vidare en avvikelse på 160 mnkr för IT-investeringar vilket i huvudsak anges bero på att Karolinska och Södersjukhuset

[10] RS 2020-0771
[11] Enligt beslut i regionfullmäktige (RS 2020-0769).
[12] Avser trafiknämnden och färdtjänstnämnden
[13] Revisionen konstaterar att det finns mindre avvikelser i de totalbelopp för investeringsutfallet som trafiknämnden lämnar och de belopp som redovisas i årsredovisningen vilket anges bero på hanteringen av rättelser såsom försgävesprojekteringar (trafikförvaltningen) och aktiveringar som görs inom AB SL (förvaltning för utbyggd tunnelbana).
[14] Avser hälso- och sjukvården, fastighets- och servicenämnden samt Locum
[15] Avser fastighetsdelen inom fastighets- och servicenämnden

senarelagt livscykelhanteringen av nätinfrastruktur. Det s.k. samlokaliseringsprojektet[16] avvek från budget med 98 mnkr, främst p.g.a. att fas 2 i projektet senarelagts.

Regionstyrelses redovisar för egen del en avvikelse på 86 mnkr, huvudsakligen till följd av att upphandlingen av Framtidens vårdinformationsmiljö avbrutits. Investeringsbeslutet är upphävt och objektet är borttaget från investeringsplanen för 2022, vilket inte framgår av kommentaren i årsredovisningen.

Trafiknämndens investeringsbudget för året var 10 350 miljoner kronor, varav 6 538 miljoner kronor avsåg investeringar inom trafikförvaltningens ansvarsområde. Årsredovisningen anger att utfallet totalt är 1 617 mnkr lägre än budget.[17] De större avvikelserna är i huvudsak hänförbara till förskjutning av tidplanerna. De största avvikelserna avser Program Röda linjens uppgradering (948 mnkr) och C20 uppgraderingen (218 mnkr). Revisionen noterar att Program Tvärbana Norr Kistagrenen redovisar ett överskridande mot total budget på 1 585 mnkr där förnyat genomförandebeslut behandlats av trafiknämnden i oktober och i fullmäktige i februari 2022[18].

Av årets investeringsbudget på 3 812 mkr för utbyggnad av tunnelbanan, uppvisar Depå Nya tunnelbanan 311 mnkr lägre utgift än budgeterat medan tunnelbanan till Barkarby överskrider budget med 428 mnkr. Den totala prognosen för Stockholmsöverenskommelsens investeringsobjekt är enligt årsredovisningen i linje med ny total budget efter beslut om tilläggsavtal i regionfullmäktige i juni 2021. Totalbudgeten har ökat med knappt 13 000 mnkr.

Slutligen noterar revisionen att ett av objekten från Sverigeförhandlingen, Tunnelbana till Fridhemsplan-Älvsjö uppges inrymmas inom kostnadsram och tidplan enligt Sverigeförhandlingen under förutsättning att ”åtgärder vidtas som innebär att anläggningen dimensioneras enligt bedömd reseefterfrågan och funktion”.

Revisionen konstaterar att förvaltningsberättelsens analys av investeringsutfallet är mycket kortfattad. Revisionen saknar en övergripande redogörelse och analys av utfallet separat för ersättningsinvesteringar respektive nyinvesteringar. Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att utöka sin redovisning till fullmäktige av pågående investeringar i form av prognoser gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt avvikelser

[16] Projekt för att samlokalisera Region Stockholms centrala förvaltningar enligt regionfullmäktiges beslut den 7 november 2017 (LS 2016-1489).
[17] Revisionen konstaterar att årsredovisningen inte uppger samma totalbelopp för trafiknämndens investeringar som trafiknämndens egen verksamhetsberättelse utan att det finns mindre avvikelser. Detta ska enligt uppgift från regionledningskontoret bero på ett antal orsaker där trafiknämnden respektive RS inte använder samma principer för redovisningen.
[18] Behandlades inom ramen för Avstämning av Budget 2022 för Region Stockholm, SL 2014-2882, RS 2021-0842

mot fullmäktiges fattade genomförandebeslut.[19] Som även framgår av bedömningen i avsnitt 3.2 kvarstår rekommendationen.

2.1.7 Bedömning av ekonomiskt resultat

Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts för 2021 i och med att resultatet för regionen överstiger budgeterat resultat.

Även om regionen redovisar positiva resultat såväl för 2020 som 2021 bedömer revisionen den ekonomiska utvecklingen för 2022 och framåt som osäker. Pandemin har medfört att akutsjukhusens planerade åtgärdsprogram till stor del pausats, vilket innebär en fortsatt risk för att den underliggande kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården är för hög. Vidare ser revisionen en ekonomisk risk när den uppskjutna vården fortsatt ska hanteras och finansieras. Det gäller även kollektivtrafikens finansiering framöver då resenärsunderlaget och därmed biljettintäkterna fortsatt är oklart.

Revisionen noterar att årsredovisningens för 2021 i stort ger en tydlig analys av det ekonomiska resultatet men att det fortsatt finns en potential att tydliggöra vilka belopp det handlar om när avvikelser mot budget kommenteras.

Revisionen bedömer att det funnits tydliga beslut och anvisningar för avstämningen av nämnders och bolags resultat i förhållande till resultatkravet. Revisionen noterar dock att uppföljningen och den faktiska bedömningen av nämnders och bolags resultatkrav inte fullt ut skett enligt anvisningarna. För flertalet nämnder/styrelser, med undantag för serviceförvaltningen, påverkar det inte bedömningen av om resultatkravet uppnåtts eller inte. Revisionen menar att en konsekvent hantering enligt beslut och anvisningar behövs som grund för en transparent och trovärdig analys av bedömningar i regionens årsredovisning.

För investeringarna finns ett fortsatt behov av att utveckla analysen av avvikelser. På den övergripande nivån saknas t.ex. en sammanfattande analys av hur ersättningsinvesteringarna utvecklats under året.

2.2 Verksamhetsmässigt resultat ur ett regionövergripande perspektiv

2.2.1 Mål och indikatorer

Samtliga fullmäktigemål och indikatorer ska enligt fullmäktiges budget följas upp i samband med årsbokslutet. Totalt mäts år 2021 tre inriktningsmål nedbrutna i 14 verksamhetsspecifika och fem nämndspecifika mål. Målen ska mätas och följas upp genom totalt 112 indikatorer. Vissa indikatorer mäts endast på koncernnivå.

[19] Rekommendation nr 58381, Regionrevisorerna, Projektrapport 8/2020 Vårdens fastighetsinvesteringar

Enligt regionledningskontorets anvisningar[20] utgår indikatorer som inte gått att mäta under året med anledning av covid-19 ur målbedömningen. För nämnder/bolag anses ett mål vara uppfyllt för året om mer än hälften av indikatorerna är uppfyllda. Om mindre än hälften av indikatorerna är bedömda uppfylls inte målet. Mål anses delvis uppfyllt om hälften av indikatorerna är uppfyllda och hälften inte är uppfyllda. Regionledningskontoret använder vid målbedömning på koncernnivå en vikt har satts som speglar indikatorns betydelse. För varje mål viktas indikatorer med en totalsumma av 100 procent. Bedömning av måluppfyllelse mäts på koncernnivå genom det samlade resultatet från viktningen och visar om målet har uppfyllts, uppfyllts delvis eller inte uppfyllts. Ett mål är uppfyllt om summan av vikter för indikatorer som uppfylls uppgår till mer än 50 procent och ett mål är delvis uppfyllt om summan av vikter för indikatorer som uppfylls uppgår till exakt 50 procent.

För 2021 fick regionstyrelsen i uppdrag[21] att utvärdera och ge förslag om vilka mål och indikatorer som inte var möjliga att följa upp med anledning av coronapandemin. Redan i budget för 2021 noterades en sådan indikator[22]. Ytterligare tre indikatorer[23] inom det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet skulle utvecklas under året, men utgick istället med hänsyn till verksamheternas förutsättningar för 2021.

Enligt regionstyrelsens årsbokslut har totalt 18 indikatorer inte gått att mäta p.g.a. pandemin, att det saknas målvärde eller uppgifter. Det gör att 94 av 112 indikatorer har följts upp för 2021. Som framgår av avsnitt 6.1.2 finns det vissa oklarheter gällande vilka indikatorer som ingår i regionstyrelsens eget ansvar och vilka som enbart kan och ska mätas på koncernövergripande nivå.

Revisionen konstaterar att regionstyrelsen i årsredovisningen tillämpar viktningsmodellen på så sätt att indikatorer som inte har kunnat mätas (även om de inte är relaterade till pandemin) räknas bort helt. Detta kan i praktiken innebära att även om bara indikatorer med mycket låg viktning har kunnat mätas så betraktas målet som uppnått. Som framgår nedan menar revisionen att det inte är en rimlig tillämpning av viktningsmodellen eftersom viktningen då i praktiken sätts ur spel.

[20] Anvisningar rapportering 2021, 2021-12-01
[21] Tjänsteutlåtande Årsredovisning 2020 för Region Stockholm (RS 2020-0769)
[22] Indikatorn Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar, inom det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet.
[23] Patientflöde samt rätt vårdnivå, Andel patienter som får svar inom den digitala vårdgarantin, Valfrihet

Tabell 1: Måluppfyllnad för inriktnings-, verksamhets- och nämndspecifika mål 2021

Inriktningsmål	**Verksamhetsspecifikt mål, *nämndspecifikt* mål**	**Mål-uppfyllelse**
Långsiktig ekonomisk uthållighet	Ett resultat i balans	
	Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar	
	Hållbar investeringsutveckling	
En hållbar regional utveckling	*En hälso- och sjukvård av god kvalitet*	
	Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	
	Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt	
	Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet	
	Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	
	Social hållbarhet	
	Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	
	Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	
	Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	
	Kärnverksamheten ska prioriteras	
	Hög innovations- och digitaliseringsgrad	
	En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa	
	Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	
	Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	
Region stockholm ska bli en hållbar arbetsgivare	Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	
	Systematisk kompetensförsörjning	

Liksom år 2020 har de verksamhetsspecifika målen **Ett resultat i balans, Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar** samt **Hållbar investeringsutveckling** uppfyllts. Sammanlagt sju av nio indikatorer har nått sina målvärden. Detta betyder att inriktningsmålet ***Långsiktig ekonomisk uthållighet*** är uppfyllt (se också avsnitt 2.1.4 och 3.1).

Av de verksamhets-/nämndspecifika mål som kopplar till inriktningsmålet ***En hållbar regional utveckling*** anges tolv av 14 mål ha uppfyllts. Ett av dessa är det verksamhetsspecifika målet **Social hållbarhet** som består av tre indikatorer. Av dessa når en indikator inte sitt målvärde, en indikator saknar utfall 2021 och en når sitt målvärde. Den indikator som når sitt målvärde har endast en viktning om 40 procent. Inriktningsmålet är enligt regionstyrelsen ändå uppfyllt då indikatorn som saknar mätvärde har tagits bort ur viktningen. Avsaknaden av mätvärde beror inte på pandemin. Revisionen

delar därför inte bedömningen utan anser att det verksamhetsspecifika målet Social hållbarhet inte är uppfyllt.

Coronapandemin har kraftigt påverkat hälso- och sjukvårdens och kollektivtrafikens måluppfyllnad. Pandemin har ökat användning av digitala alternativ och verktyg samt minskat användning av antibiotika. Tillgänglighet till vård har däremot minskat. Det nämndspecifika målet **En hälso- och sjukvård av god kvalitet** rapporteras övergripande ha uppnåtts. Av 18 indikatorer har två inte gått att mäta och fem inte nått sina målvärden. En strikt tillämpning av den viktning av indikatorer som finns i målstyrningsmodellen innebär dock enligt revisionens mening att målet inte är uppnått (se vidare avsnitt 2.2.3). Det nämndspecifika målet **Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem** uppfylls inte. Fem av 13 indikatorer uppnår sina värden. En indikator kan inte mätas. (Se vidare avsnitt 2.2.4). Pandemin har kraftigt påverkat kollektivtrafiken och bl.a. medfört minskat resande och en ökad känsla av otrygghet pga. smittrisk etc. För att minimera trängsel och smittspridning har kollektivtrafiken fortsatt enligt ordinarie tidtabell vilket också påverkat måluppfyllnaden för effektiva resor.

Vidare anses det nämndspecifika målet **Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet** som uppfyllt då tre av sex indikatorer uppnått sina målvärden. En indikator har inte kunnat mätas.

Sju av 13 indikatorer kopplade till det nämndspecifika målet **Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt** har mätts 2021. Av dessa har fyra indikatorer uppnått sitt målvärde, vilket gör att målet anses uppfyllt. Fyra indikatorer bedöms utifrån uppgifter för år 2020, eftersom statistik för 2021 ännu inte finns tillgänglig. Sex indikatorer har inte kunnat mätas. Flera av indikatorerna kopplade till målet om regional utvecklingsplanering har hämtats från RUFS[24] och därmed är målvärden satta för hela den geografiska regionen samt med målår 2030. Två av indikatorerna har inte blivit mätta under innevarande mandatperiod då ansvarig nämnd, enligt regionstyrelsens årsredovisning, inte prioriterat resurser för att mäta dessa. Enligt det övergripande styrdokumentet Integrerad ledning och styrning (ILS)[25] ska mål, indikatorer och målvärde sättas med hänsyn till ekonomiska förutsättningar och andra faktorer som påverkar förutsättningar för måluppfyllelse samt för uppföljning och analys. Tidigare granskning[26] har visat att beredningsprocess för framtagning av mål och indikatorer upplevdes som otydlig av nämnder/bolag vad gäller definitioner, kvalitetssäkring och förankring.

Liksom förra året har inte det verksamhetsspecifika målet **Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter** uppnåtts. Ingen av de tre indikatorerna har uppnått sitt målvärde.

---

[24] Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUFS 2050 (TRN 2015-0015)
[25] Se vidare avsnitt 3.1.1
[26] Regionrevisorerna, Årsrapport regionstyrelsen 2020

De två verksamhetsspecifika klimat- och miljömålen; **Region Stockholms klimatpåverkan ska minska** respektive **Region Stockholms miljöpåverkan ska minska** har båda uppfyllts. Åtta av tio indikatorer har uppnått sina värden i målet om minskad klimatpåverkan. En indikator har inte kunnat mätas pga. att målvärde och utfall saknas. Båda indikatorerna har uppnåtts i målet om minskad miljöpåverkan.

Pandemin har försvårat nämnders och bolags förutsättningar att genomföra klimat-, risk- och sårbarhetsanalyser och dess identifierade åtgärder. Det verksamhetsspecifika målet **Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar** har ändå uppfyllts då tre av de fyra indikatorer nått sina målvärden. I likhet med 2020 nådde inte indikatorn *Andel nämnder och bolag som har förmåga att hantera extraordinära händelser* sitt målvärde. Utfallet för 2021 är lägre än förra årets utfall för indikatorn. Indikatorerna tar i mångt och mycket fasta på andel vidtagna åtgärder av exempelvis identifierade sårbarheter. Enligt uppgift har t.ex. 13 nämnder och bolag inte kunnat rapportera på indikatorn om identifierade sårbarheter i klimatanalyser pga. pandemin. Av samma skäl uppges nio nämnder och bolag inte ha kunnat mäta indikatorn gällande identifierade sårbarheter i risk- och sårbarhetsanalyser.

Även det verksamhetsspecifika målet **Kärnverksamheten ska prioriteras** har uppnåtts. Indikatorn *Administrationens del av kostnaderna* uppnådde sitt målvärde (se vidare avsnitt 3.2.4) liksom indikatorn *Andel lagakraftvunna domstolsavgöranden där Region Stockholm har vunnit*. *Antal kommuner som anser att samarbetet med Region Stockholm bidrar till att skapa goda förutsättningar för en väl fungerande samhällsplanering* når ett utfall om 13 och når därmed inte sitt målvärde om 26 kommuner.

Det verksamhetsspecifika målet **Hög innovations- och digitaliseringsgrad** uppnåddes även för 2021 då de tre indikatorerna uppnådde sitt målvärde. Indikatorerna som mäter innovationsförmågan är *Andel av nämnder och bolag som har infört metoder och verktyg för arbete med innovationer på ett systematiskt sätt* och *Innovationsgrad*. En indikator mäter *Grad av digital mognad*, vilken mäts genom självskattning mot bakgrund av en evidensbaserad modell[27]. Även det verksamhetsspecifika målet **En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning** som syftar till bättre hälsa har uppnåtts då fem av sex indikatorer har nått sina värden. Likaså bedöms det verksamhetsspecifika målet **Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion** vara uppfyllt eftersom tre av fyra indikatorer uppnår sina värden. En indikator går inte att mäta pga. att RUFS-statistik

[27] Digital mognad i offentlig sektor (DiMiOS). Modellen är framtagen vid Göteborgs universitet och visar vad en organisation gör bra och vad den behöver bli bättre på. https://www.digitalforvaltning.se/, uttagsdatum 2022-03-09

saknas vid bedömningstillfället. Ytterligare en indikator bedöms utifrån 2020 års mätning då uppdaterade uppgifter för 2021 saknas.

Två indikatorer kopplar till verksamhetsspecifika målet **Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen**. En av dem når sitt målvärde och en (*Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik)* har inte kunnat bedömas då indikatorn endast mäts var fjärde år.

Pandemin har haft påverkan på sjukfrånvaro och sannolikt även på indexområden[28] som mäts i medarbetarundersökningen. Då ett av två verksamhetsspecifika mål uppfylldes anges inriktningsmålet ***Hållbar arbetsgivare*** vara delvis uppfyllt. Det verksamhetsspecifika målet **Systematisk kompetensförsörjning uppnåddes**, men inte målet **Region Stockholm – attraktiv arbetsgivare**.

Bedömning
Pandemin har fortsatt påverkat förutsättningar för måluppfyllelse. Revisionen konstaterar att regionstyrelsen i enlighet med fullmäktiges uppdrag utvärderat och föreslagit vilka indikatorer som inte är möjliga att följa upp 2021 med anledning av coronapandemin. Revisionen konstaterar också att det, som tidigare påpekats, nu framgår i fullmäktiges modell för måluppfyllelse på vilka grunder måluppfyllelsen bedöms vara uppfylld eller delvis uppfylld.

I fullmäktiges budget för 2021 anges tre inriktningsmål varav två har uppnåtts enligt fullmäktiges måluppfyllelsemodell. I likhet med tidigare anser revisionen att det finns svårigheter att bedöma måluppfyllelsen för vissa av målen. Det beror både på att valda indikatorer endast speglar en del av målen och på mätsvårigheter. Till exempel gäller detta inriktningsmålen Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare och Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt. När alltför många indikatorer inte kunnat mätas ger det inte tillräcklig grund för bedömning av måluppfyllnad. Revisionen bedömer, till skillnad från regionstyrelsen, att det verksamhetsspecifika målet Social Hållbarhet inte är uppnått. Enligt definitionen i anvisning för rapportering bör målet anses vara delvis uppfyllt då endast en av två mätbara indikatorer når sitt målvärde. Revisionen bedömer att regionledningskontorets modell för viktning av mål mer tydligt behöver beskriva hur viktningen ska hanteras i bedömning av måluppfyllelse. Principiellt betydelsefulla indikatorer för målet riskerar annars att bortses från i bedömningen vilket kan leda till en skev bild av måluppfyllnaden. Revisionen bedömer därför inte målet Social hållbarhet vara uppfyllt. Inte heller målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet bedöms vara uppfyllt om viktningen tillämpas strikt.

Revisionen konstaterar att det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete med mål och indikatorer och ser positivt på att en viktning av olika indikatorers betydelse för att nå målen har införts. Det finns dock ett behov av att

[28] Motivation, ledarskap, styrning

diskutera och förtydliga hur viktningsmodellen ska tillämpas. Revisionen menar fortsatt att flera indikatorer och därmed målen inte är tillräckligt beredda inför fullmäktiges budgetbeslut, exempelvis finns indikatorer som inte har mätts eller redovisar data från föregående år. Här anges orsaker som mätsvårigheter, eftersläpande statistik samt att kostnaderna för mätning inneburit att mätning prioriterats ner. Revisionen bedömer därför att beredningen av mål och indikatorer behöver stärkas och tydligare utgå från ILS som slår fast att förutsättningar för måluppfyllelse och uppföljning behöver beaktas när mål och indikatorer tas fram. Tidigare lämnad rekommendation gällande beredningen av mål och indikatorer bedöms vara delvis åtgärdad. Revisionen anser också fortsatt att indikatorer med data från förra året inte ska ingå i bedömningen, eftersom detta inte ger ett jämförbart resultat. Revisionen bedömer därför att validitet och reliabilitet[29] behöver vara högre för att ge tillförlitliga mätvärden.

2.2.2 Uppdrag från fullmäktige

Fullmäktige beslutar om uppdrag till nämnder och styrelser, i syfte att stödja måluppfyllelsen. Uppdrag är ett beslut om att specifika åtgärder ska genomföras under viss tid. Uppdrag från fullmäktige ska återredovisas i delårsbokslut och i årsredovisning.[30]

Antalet uppdrag har minskat från förra årets 175 till 148 stycken 2021. Av uppdrag givna innan 2021 återstår 55 stycken att hanteras.

[29] Dvs. att mäta det som avsett att mätas samt tillförlitligheten i mätningarna.
[30] Bilaga 1: Integrerad ledning och styrning av Region Stockholm (RS 2020-0740)

Tabell 2: Antal uppdrag och uppdragens status

Verksamhetsspecifikt mål, *nämndspecifikt* mål	Antal uppdrag	Pågående enligt plan	Pågående med avvikelse	Avslutad	Ej påbörjad	*Uppdrag 2021, antal*	*Uppdrag före 2021, antal*
Ett resultat i balans	**23**	9	1	5	8	*3*	*20*
Självfinansiering av drift och ersättningsinvesteringar	**0**	0	0	0	0	*0*	*0*
Hållbar investeringsutveckling	**7**	4	0	2	1	*4*	*3*
En hälso- och sjukvård av god kvalitet	**49**	17	3	28	1	*21*	*28*
Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem	**10**	5	0	5	0	*2*	*8*
Regional utvecklingsplanering för hållbar tillväxt	**6**	0	0	6	0	*2*	*4*
Fri kultur för upplevelser, möten, bildning och delaktighet	**4**	2	0	2	0	*0*	*4*
Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter	**10**	3	2	5	0	*7*	*3*
Social hållbarhet	**1**	0	0	1	0	*0*	*1*
Region Stockholms klimatpåverkan ska minska	**4**	1	0	3	0	*0*	*4*
Region Stockholms miljöpåverkan ska minska	**1**	0	0	1	0	*0*	*1*
Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar	**2**	1	1	0	0	*0*	*2*
Kärnverksamheten ska prioriteras	**7**	4	1	2	0	*3*	*4*
Hög innovations- och digitaliseringsgrad	**5**	1	0	4	0	*1*	*4*
En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa	**5**	1	0	4	0	*2*	*3*
Bidra till ett transporteffektivt samhälle i Stockholmsregionen	**3**	0	1	2	0	*1*	*2*
Stockholmsregionen ska vara Europas mest attraktiva tillväxtregion	**0**	0	0	0	0	*0*	*0*
Region Stockholm - attraktiv arbetsgivare	**4**	2	2	0	0	*0*	*4*
Systematisk kompetensförsörjning	**7**	4	0	3	0	*3*	*4*
Total, antal	**148**	54	11	73	10	49	99

Flest uppdrag finns inom det nämndspecifika målet *En hälso- och sjukvård av god kvalitet* (49 st). Andelen avslutade uppdrag är enligt regionstyrelsens årsbokslut 57 procent. Pandemin har inneburit en ned- och omprioritering av arbetet med uppdrag. Hälso- och sjukvårdsnämndens rapportering överensstämmer inte helt med regionledningskontorets anvisningar för hur ett uppdrag ska kommenteras i de fall avvikelse noteras. Regionstyrelsen kommenterar inte uppdragen.

Inom det verksamhetsspecifika målet *Ett resultat i balans* finns 23 uppdrag och en andel rapporterade avslutade uppdrag om 22 procent. Den låga andelen avslutade uppdrag kan bero på att ett flertal av uppdragen (17 st) handlar

om att genomföra fastighetsförsäljningar vilka kan vara avhängiga av kommunens planarbete eller andra beslut.

Inom det nämndspecifika målet *Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem* finns tio uppdrag, varav hälften rapporteras avslutade. Två av de avslutade uppdragen *åtgärder för att öka kollektivtrafikens attraktivitet ska utredas*, fortsätter 2022 inom ramen för nytt uppdrag. Uppdragen kommenteras av ansvarig nämnd i huvudsak i enlighet med regionledningskontorets anvisningar. Regionstyrelsen kommenterar inte uppdragen.

Flest uppdrag har hälso- och sjukvårdsnämnden (38 st). Därefter regionstyrelsen (35 st) och fastighets- och servicenämnden (30 st).

Revisionen har följt upp uppdrag inom respektive styrelse/nämnd i syfte att verifiera inrapporterade uppgifter och regionstyrelsens bedömning av genomförandet. Revisionen delar statusbedömningen i majoriteten av de granskade uppdragen.

Bedömning
Revisionen konstaterar att de uppdrag som fullmäktige lämnat till nämnder och bolag är avslutade i förhållandevis hög grad. För att ytterligare öka förståelsen för uppdragens genomförande anser revisionen liksom tidigare att tidplaner för uppdragens genomförande genomgående ska redovisas.

2.2.3 Hälso- och sjukvården

Vårdkonsumtion
Under 2021 hade länets befolkning konsumerat 300 647 vårdtillfällen inom slutenvården, vilket är en ökning med 2,9 procent jämfört med föregående år. Antalet vårdtillfällen under år 2021 jämfört med år 2019 är oförändrat. Pandemin under 2020 ledde till en nedgång av antalet besök och vårdtillfällen. Under 2021 har antalet vårdtillfällen ökat i jämförelse med pandemins första år. Även vårdbesök inom öppenvården[31] har ökat. Distanskontakterna har ökat kraftigt, exempelvis inom husläkarverksamheten där distanskontakter ökat med cirka 95 procent jämfört med år 2020.

Tabell 3: Antalet besök och läkare och övriga vårdgivare

	2019	*2020*	*2021*	*Förändring utfall fg år*
Läkarbesök	*7 248 000*	*5 943 759*	*6 469 458*	***8,8%***
Övriga besök	*11 279 000*	*10 215 831*	*10 668 475*	***4,4%***
Totalt	***18 527 000***	***16 159 590***	***17 137 933***	***8,8%***

[31] Läkarbesök, övriga besök (t.ex. sjuksköterskebesök, fysioterapi, arbetsterapi, logopedi, fotvård)

Antalet läkarbesök i öppenvården under 2021 jämfört med 2019[32] uppges ha minskat med cirka 10 procent. Antalet vårdtillfällen under år 2021 jämfört med år 2019 är oförändrat.

Mål

Fullmäktiges nämndspecifika mål **En hälso- och sjukvård av god kvalitet** har brutits ned i sex områden: Vård på rätt plats, Vård i rätt tid, Säker vård, Effektiv vård, Stärkt folkhälsa och Vård med patienten i fokus. Antalet indikatorer har minskat från förra årets 22 till 18 st. De indikatorer som mäts till verksamhetsberättelsen är desamma som föregående år. En indikator att utveckla 2022 återstår från budget 2021: *Subjektivt välbefinnande*.

Pandemin har haft fortsatt inverkan på hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområden. För hälso- och sjukvården är det en indikator som inte mätts utan ersatts med en indikator för den nationella vårdgarantin [33] och ytterligare två indikatorer som inte går att mäta då utfall eller målvärde saknas. Av de 16 indikatorer som mätts når fem inte sina värden och elva når dem. Regionstyrelsen bedömer därmed målet som uppnått. Revisionen konstaterar dock att viktningen av de indikatorer som når sina målvärden blir sammanlagt 46 procent[34]. Revisionen bedömer därför att målet, i enlighet med viktningsmodellen, inte kan betraktas som uppnått. Indikatorerna som inte nås är framförallt kopplade till Vård i rätt tid, men finns även i områdena Vård på rätt plats, Stärkt folkhälsa och Vård med patienten i fokus. Stärkt folkhälsa mäts med två indikatorer varav den ena liksom förra året inte når sitt värde. Revisionen anser liksom tidigare att valet av indikatorer endast delvis speglar **En hälso- och sjukvård av god kvalitet** och att målet därför är svårbedömt.

Indikatorn *Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården* har även 2021 nått sitt värde och likaså *Återinläggning inom 7 dagar inom slutenvården (för personer 80+)*. Målnivån för indikatorn *Antibiotikaförskrivning (antalet uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare)* sänks årligen. Antibiotikaförskrivningen har tydligt gått ned och indikatorn når sitt målvärde 2021.

Mot bakgrund av pandemi och i jämförelse med rikssnittet för vårdgarantin föll Region Stockholm ut enligt nedan:

---

[32] Året 2019 är mer jämförbart än pandemins första år 2020.
[33] Indikatorn för den regionala vårdgarantin om 30 dagar har varit pausad under 2021 och istället följts upp av den nationella vårdgarantin om 90 dagar.
[34] Regionledningskontoret exkluderar i bedömningen alla indikatorer som inte går att mäta, även om mätsvårigheten inte är kopplad till pandemin. Revisionen bedömer utifrån det sammantagna utfallet för de indikatorer som är kopplade till målet.

Tabell 4: Vårdgarantin, jämförelse Region Stockholm och riket

	Mål	Utfall 2021 Region Stockholm	Utfall 2021 Riket*
Andel patienter som fått en medicinsk bedömning inom 3 dagar på husläkarmottagning*	≥85%	93%	85%
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 30 dagar**	-	-	-
Andel patienter som får tid för första besök hos specialistläkare inom 90 dagar	≥88%	90%	69%
Andel patienter som får tid för behandling inom 90 dagar***	≥80	61%	58%

Källa: Sveriges kommuner och regioner (SKR), www.vantetider.se, statistikuttag 2021-03-11
**Den nationella vårdgarantin uttrycker det som "Andel patienter som fått en medicinsk bedömning inom 3 dagar i primärvården". Målnivån i Region Stockholm sänktes från 2019 års* ≥90 procent till årets ≥85 procent.

*** Indikatorn mäts inte 2021 maa pandemin och istället följts upp av den nationella vårdgarantin om 90 dagar.*

****Fr o m 2021 mäts indikatorn med ny mätmetod enligt SKRs nya uppföljningsmodell.*

Nationella vårdgarantin innefattar även kontakt med primärvården samma dag (mäts i form av telefontillgänglighet), vilket inte Region Stockholm följer upp. En av indikatorerna kopplad till Effektiv vård och som mäter distanskontakter, *Antal avslutade ärenden i 1177 Vårdguidens e-tjänster per 1 000 invånare och månad*, når sitt målvärde med råge. Utfallet för 2021 är 82,4 och målvärdet var ≥54.

Bedömning
Revisionen konstaterar att pandemin fortsatt har påverkat hälso- och sjukvårdens förutsättningar för måluppfyllelse och att distanskontakterna ökat även i år. Merparten av indikatorerna inom det nämndspecifika målet **En hälso- och sjukvård av god kvalitet** har ändå nått sina målvärden.

En strikt tillämpning av viktningen i målstyrningsmodellen ger däremot att endast 46 procent av målet uppnåtts och att det nämndspecifika målet En hälso- och sjukvård av god kvalitet därmed, enligt revisionens bedömning, inte uppnåtts. Revisionen menar att det dock finns ett behov av att diskutera och förtydliga hur viktningsmodellen ska tillämpas, se även 2.2.1."

2.2.4 Kollektivtrafiken

Resande
Pandemin har haft en kraftigt negativ effekt på resandet även under 2021. I årets början låg resandet på ca hälften av 2019 års nivåer. Resandet återhämtade sig dock något under andra halvan av 2021 pga. lättade restriktioner i samhället.

Antalet påstigande i kollektivtrafik på land minskade totalt med 5,1 procent och når inte upp till budgeterad nivå, liksom år 2020 och 2019.

Tabell 5: Antalet påstigande i kollektivtrafik en vanlig vardag, tusental

	2019	*2020*	*2021*	*Förändring utfall år 2019*
Buss	*1105*	*764*	*710*	***-35,7%***
Pendeltåg	*390*	*258*	*241*	***-38,2%***
Tunnelbana	*1180*	*707*	*679*	***-42,5%***
Lokalbana	*207*	*130*	*135*	***-34,8%***
Skärgårdsbåt	*1798*	*1160*	*1245*	***-30,8%***
Pendelbåt	*4060*	*2008*	*2931*	***-27,8%***

Viss återhämtning har skett i år jämfört med 2020. Antalet påstigande i kollektivtrafik på land minskar samtliga trafikslag även i år. Antalet påstigande på vatten ökar jämfört med år 2020.

Mål

Fullmäktiges nämndspecifika mål ***Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem*** är nedbrutet i fem områden: Attraktiva resor, Trygga resor, Effektiva resor, Hållbara resor samt Tillgänglig och sammanhållen region. Målet mäts genom 14 indikatorer varav en är ny för året.

Sammanlagt fem av indikatorerna har nått sina målvärden. Dessa är framförallt kopplade till Attraktiva resor, men finns även i Trygga resor och Tillgänglig och sammanhållen region. Indikatorerna för trygghet och nöjdhet har p.g.a. pandemin endast mätdata för två månader 2021. *Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar* når ett värde om 72 procent Det är ett lägre värde både jämfört med 2020 och fullmäktiges målvärde på ≥ 74 procent. Detta uppges bero på kopplingen mellan oro för smitta och den upplevda tryggheten. Indikatorn har inte uppnått sitt målvärde under de senaste fyra åren.

Tre indikatorer är kopplade till Effektiva resor. Ingen av dem uppnår sitt målvärde heller i år. *Kostnad per personkilometer* och *Tusental påstigande en vanlig vardag* har fortsatt starkt påverkats av pandemin. Utfallet är 5,66 kr och 1 765 påstigande jämfört med målvärdena ≤3,46 kr och ≥2 966 påstigande. Indikatorn *Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna* redovisar ett utfall om 29 procent, jämfört med målet om 51,8 procent. Utfallet som varit på samma nivå sedan 2015 (ungefär 47 procent) är i år avsevärt lägre.

Tre indikatorer mäter Hållbara resor. Ingen av dessa uppnår sina målvärden. *Uppfyllnad av miljömål i miljöprogram* har ett utfall om 20 procent och når därmed inte målvärdet om ≥ 100. Två indikatorer har samma utfall som 2020. *Uppfyllnad av miljömål i trafikförsörjningsprogrammet* når samma utfall som 2020, 57 procent jämfört med målvärde ≥ 63 procent. Utfallet för *Andel förnybar energi i kollektivtrafiken* är även i år 93 procent (målvärdet är ≥ 95 procent).

Under kategorin Tillgänglig och sammanhållen region finns tre kopplade indikatorer. Endast en av dessa uppnår sitt målvärde. *Kollektivtrafikens restid mellan regionala stadskärnor och Arlanda flygplats ska vara konkurrenskraftig med bilens restid (RUFS), andel av de regionala stadskärnorna som har en restidskvot under 1,5* når sitt målvärde med ett utfall om 57 procent jämfört med målvärdet 50 procent. Utfallet för *Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)* når inte helt målvärdet; utfallet är 80 procent och målvärdet satt till ≥ 81 procent. Indikatorn *Teknisk tillgänglighet till hissar och rulltrappor, andel uppkopplade anläggningar* är ny för 2021. Den nya indikatorn har ingen bedömning om måluppfyllelse eftersom målvärde inte har fastställts av fullmäktige 2021.

Bedömning
Revisionen konstaterar att coronapandemin i stor utsträckning har påverkat möjligheten att uppnå fullmäktiges mål för kollektivtrafiken. Det gäller framförallt indikatorer kopplade till Effektiva resor och Hållbara resor, men även områdena Trygga resor och Tillgänglig och sammanhållen region har påverkats.

Revisionen konstaterar därmed att det nämndspecifika målet **Attraktiv kollektivtrafik i ett hållbart transportsystem** inte har uppnåtts. Revisionen noterar dock att nivån på indikatorerna för det nämndspecifika målet är satta utifrån ett normalläge, och är anpassade efter fullmäktiges långsiktiga strategiska planering.

3 Ekonomistyrning

3.1 God ekonomisk hushållning i ett långsiktigt perspektiv

Revisionen har tidigare pekat på behovet av att säkerställa att de åtgärder som vidtas i verksamheterna för att nå ekonomi i balans ger effekt även på längre sikt. Revisionen har också lyft fram att regionstyrelsen behöver utveckla och konkretisera en sammanhållen strategi för hur regionen långsiktigt ska uppnå en ekonomi i balans[35].

Regionstyrelsen har under 2021 tagit fram förslag till nya styrdokument inom ekonomistyrningsområdet vilka fastställdes av fullmäktige respektive

[35] Se rekommendation nr 57066 från projektrapport 9/2020.

regionstyrelsen i samband med budgetbeslutet för 2022. Mot denna bakgrund har revisionen granskat om regionens styrdokument skapar förutsättningar för god ekonomisk hushållning på längre sikt. Det nya styrdokumentet Finansiella riktlinjer har inte omfattats av nu genomförd granskning.

Parallellt med denna granskning har revisionen under 2021 även granskat regionstyrelsens övergripande styrning, samordning och kontroll av regionens investeringar i syfte att bedöma om styrande dokument inom området tillämpas på ett enhetligt sätt, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas på lång sikt. Granskningen har redovisats i en separat projektrapport[36]. En sammanfattning av granskningen redovisas i avsnitt 3.3.1 nedan.

3.1.1 Styrande dokument för god ekonomisk hushållning

Policy och riktlinjer
2015 beslutade fullmäktige om *Riktlinjer för en god ekonomisk hushållning för perioden 2016–2025*. I riktlinjerna hänvisades till en ekonomistyrningsstrategi, som dock aldrig togs fram. En *Policy för god ekonomisk hushållning* som beslutades av fullmäktige i samband med beslutet om budget för 2021 ersatte den tidigare riktlinjen. Därutöver har det också funnits regelverk för styrningen av investeringar i form av en *Policy med styrande principer för Region Stockholms investeringar* samt *Riktlinje Investeringar*. Inom finansområdet har det dessutom funnits en *Finanspolicy*.

Dessa styrdokument har omarbetats och genom fullmäktiges budgetbeslut för 2022 fastställdes *Policy för god ekonomisk hushållning*. Enligt policyn syftar God ekonomisk hushållning till att ”säkerställa en ändamålsenlig verksamhet och en effektiv hushållning med regionens skattemedel. Den ska också bibehålla värdet på regionens tillgångar och eget kapital så att inte kommande generationer belastas av de beslut som fattas idag. God ekonomisk hushållning ska gälla långsiktigt över flera budgetperioder för att säkerställa ekonomisk stabilitet.” Regionstyrelsen har fastställt tre riktlinjer kopplat till denna policy. Riktlinje för ekonomistyrning är ett helt nytt styrdokument medan de tidigare styrdokumenten Riktlinje Investeringar respektive Finanspolicy nu reviderats och fastställts som Riktlinje för investeringar respektive Finansiella riktlinjer.

Utöver de ovan nämnda styrdokumenten finns även det övergripande styrdokumentet Integrerad ledning och styrning (ILS) som sedan budgeten för 2020[37] utgör en del av fullmäktiges budgetbeslut för kommande verksamhetsår. Enligt styrdokumentet bygger Region Stockholms arbete med mål, planering, uppföljning, analys, åtgärder och intern kontroll på en gemensam grund, som benämns Integrerad ledning och styrning, ILS. Det integrerade lednings- och styrningssystemet gäller för hela koncernen Region Stockholm,

[36] Regionrevisorerna projektrapport 9/2021, Investeringsprocessen i praktiken
[37] I 2019 års budget fanns bilagan Styrning, ledning och uppföljning av Region Stockholm.

det vill säga samtliga nämnder och bolag. I ILS regleras vissa områden som har en nära koppling till ekonomistyrningen, t.ex. vissa delar i budget- respektive uppföljningsprocessen. Här finns också ett avsnitt kallat ”Ekonomisk förvaltning”. ILS uppdateras inför varje budgetbeslut.

I beredningen av de nya styrdokumenten har förslaget till Policy för god ekonomisk hushållning remitterats till samtliga nämnder och bolag. Det framgår av sammanställningen av remissvaren att de svarande i stort är positiva till upplägget med den nya policyn och de tre riktlinjer[38] som kopplats till policyn. Svaren framhåller bland annat att strukturen blir tydligare och att det är bra med en definition av vad god ekonomisk hushållning innebär. Trafiknämnden konstaterar i sitt yttrande att de nya styrdokumenten i viss mån styr samma områden som ILS, vilket innebär att styrstrukturen inte är helt tydlig. Denna överlappning har även revisionen konstaterat i granskningen. Enligt uppgift har dock regionledningskontoret i sin beredning säkerställt att dokumenten inte motsäger varandra. Det framgår av granskningen att regionledningskontoret också konstaterat behovet av viss renodling mellan dokumenten men att detta inte har hunnits med inför budgetbeslutet. Enligt regionledningskontoret har man ambitionen att hantera en översyn av ILS ur detta perspektiv under 2022.

Budget och årsredovisning

Fullmäktiges budget för 2021[39] utgår inte explicit från begreppet god ekonomisk hushållning. Budgeten anger dock under avsnittet Långsiktig ekonomisk uthållighet att Region Stockholm måste ha beredskap för att lågkonjunkturen kan bli djupare och att skatteintäkterna kan komma att bli betydligt lägre än vad som har prognostiserats. Vidare kommenteras bl.a. att investeringsportföljen medför höga investeringskostnader och succesivt ökade driftkostnader under kommande 10-årsperiod. Enligt budgeten behövs ett antal resultatförstärkande åtgärder. Vidare konstateras att det krävs effektiviseringar samt att nämnder och bolag förväntas göra tydliga prioriteringar så att ekonomin är långsiktigt hållbar även med förändrade förutsättningar.

I fullmäktiges årsredovisning för 2021 framgår att det positiva resultatet för de senaste fem åren i snitt motsvarat 2,8 procent av de samlade skatteintäkterna. Revisionen konstaterar att det inte finns något mål i budget eller i övriga styrdokument för nivån på resultatet för att bedöma god ekonomisk hushållning.

Enligt fullmäktiges budget 2022[40] innebär God ekonomisk hushållning att Region Stockholm ska ha en uthållig ekonomi över tid där resultatöverskott och måluppfyllelse möjliggör ”en hälso- och sjukvård av god kvalitet, en

[38] Förslagen till respektive riktlinje ingick inte i den formella remissomgången men har enligt uppgift varit uppe till diskussion på tjänstemannanivå inom regionens ekonomichefsnätverk vilket också framgår av de PP-bilder som använts på mötena.
[39] RS 2020–0469
[40] RS 2020-0775

attraktiv kollektivtrafik och en väl fungerande regional utvecklingsplanering". Enligt budgeten behöver ekonomin vara i balans för att inte skjuta kostnader på kommande generationer och detta kräver att alla beslut ska vara finansierade och långsiktiga ekonomiska effekter ha tagits i beaktande. Vidare anges att resultatöverskott skapar utrymme för utveckling och möjliggör hanteringen av åtaganden kopplade till investeringar och pensioner. Budgeten framhåller behov av en fördjupad analys "av hur utbudet av Region Stockholms tjänster kan anpassas och utvecklas för att balansera mellan å ena sidan invånarnas behov och å andra sidan tillgängliga resurser i termer av både ekonomiska medel och kompetens".

3.1.2 Mål och indikatorer

Den nya policyn för god ekonomisk hushållning innehåller inga mål utan anger att den årliga budgeten ska innehålla mål och indikatorer som stödjer en god ekonomisk hushållning. Policyn definierar i fyra punkter att dessa mål ska bidra till en effektiv och ändamålsenlig verksamhet och att det egna kapitalet ska öka för att säkerställa Region Stockholms soliditet. Målen ska också säkerställa hur stor andel av nyinvesteringarna som kan finansieras med upptagna lån. Enligt policyn ska målen slutligen syfta till en tydlig och enhetlig kapitalstruktur för att säkerställa ett robust ägande. Revisionen konstaterar att den långsiktiga ekonomiska styrningen kommer vara beroende av vilka mål och indikatorer som fastställs i den årliga budgetprocessen.

Granskningen visar att de fastställda målen och indikatorerna för 2022 ännu inte fullt ut svarar mot de fyra punkterna i policyn. Den nya policyn fastställdes i november 2021 och enligt regionledningskontoret kommer det under 2022 att utarbetas förslag till mål och indikatorer som fullt ut svarar mot policyns intentioner. Enligt regionledningskontoret kommer det under 2022 också göras en analys av hur kapitalstrukturen för de enskilda bolagen och regionens två bolagskoncerner behöver utvecklas på längre sikt.

3.1.3 Övriga styrmedel

Krav på effektivisering

Fullmäktiges budget har under flera år innehållit krav på nämnder och bolag att effektivisera verksamheten och frigöra resurser för kärnverksamheten. Effektivitetskraven har dock inte preciserats i ekonomiska termer eller följts upp. Revisionen har därför i tidigare granskning lyft fram att det är svårt att bedöma om effektiviseringar hittills bidragit till att resurser har kunnat överföras till kärnverksamheten.

Revisionen konstaterade i delrapporten för 2021 att regionstyrelsen, i beredningen inför fullmäktiges budgetbeslut, inte konkretiserat hur stort behovet av kostnadsreduceringar är på kort respektive lång sikt. Nämnder och bolag hade inte heller, med något undantag, specificerat besparingsåtgärder i sina verksamhetsberättelser med belopp. Revisionen noterade mot denna

bakgrund en risk för att de kostnadsreduceringar som fullmäktige sedan flera år tillbaka efterfrågat inte genomförs eller genomförs i för liten omfattning.

Revisionen pekade vidare på att pandemin försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen under 2021 och därmed det ekonomiska läget för 2022 och framåt. Revisionen menade därför att regionstyrelsen behöver säkerställa att åtgärder vidtas för att kunna möta ekonomiska utmaningarna framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin. I årsredovisningen bedöms pandemins effekter fortsatt komma att påverka Region Stockholm.

I budgetförslaget för 2022 redovisas ett tak för kostnadsutvecklingen 2022-2024 kopplat till budgeterad intäktsutveckling. Svårigheter finns dock i dagsläget att bedöma den underliggande kostnadsutvecklingen eftersom den påverkats kraftigt av pandemin. Här finns också ett antal osäkerhetsfaktorer som pandemin ger upphov till på längre sikt som hanteringen av vårdskulden och utvecklingen av intäkterna framförallt inom kollektivtrafiken.

Resultatkrav

I budgeten fastställs resultatkraven för nämnder och bolag inför kommande år. I samband med avstämningsärendet för budget 2019[41] definierades ett antal principer som ska vägleda hur resultatkraven ska beräknas. Dessa principer har tagits in i den nya riktlinjen för ekonomistyrning. Regionledningskontoret tar i budgetprocessen fram förslag till resultatkrav utifrån de vägledande principerna. Inom ramen för beredningen diskuteras dessa resultatkrav med ledningen för respektive nämnd/bolag. Därefter överlämnas förslagen till den politiska beredningen som tar fram det förslag som läggs fram till fullmäktige. Liksom tidigare år konstaterar revisionen att det inte framgår av den fastställda budgeten på vilket sätt och i vilken mån resultatkraven borgar för en god långsiktig ekonomi för respektive nämnd och bolag respektive en god ekonomisk hushållning för regionen som helhet på längre sikt.

3.1.4 Analyser av ekonomiska förutsättningar

Enligt policyn för god ekonomisk hushållning ska långsiktiga beräkningar av region Stockholms ekonomiska utveckling genomföras årligen, ”vilka bland annat ska beakta befolkningsutvecklingen och prioriteringar för verksamheten”. Policyn anger här att detta ska utgöra en grund för bedömningen av den långsiktiga ekonomiska uthålligheten. Mot denna bakgrund har revisionen, i samband med granskningen av de nya styrdokumenten även granskat beredningen av budgeten för 2022.

Revisionen konstaterar att det sedan tidigare finns ett beräknings- och analysarbete inom regionledningskontoret i syfte att analysera både enskilda komponenter i regionens långsiktiga utveckling och regionens långsiktiga ekonomi som helhet. Det framkommer av granskningen att det är oklart om

[41] RS 2019-1053

policyns skrivning om långsiktiga beräkningar är tänkt att innebära någon förändring i hur beräkningar och analyser genomförs.

Nedan kommenteras några områden av vikt i arbetet med en långsiktigt god ekonomisk hushållning.

Analys av omvärldsfaktorer

Regionens tertialrapport per april innehåller sedan flera år tillbaka ett avsnitt om de övergripande ekonomiska förutsättningarna för regionen. I detta avsnitt lyfts ett antal faktorer som antas påverka eller kommer att påverka regionen. För några enskilda faktorer kommenteras också konsekvenser för regionen. Regionledningskontoret ser denna analys som görs under våren som en del av budgetprocessen. På motsvarande sätt innehåller själva budgetdokumentet, liksom delårs- och årsrapporteringarna viss omvärldsanalys.

Begreppet investeringsutrymme

Budgeten för 2022 hänvisar, liksom tidigare års budgetar, till begreppet ”investeringsutrymme”. Detta begrepp används nu också i den nya riktlinjen för ekonomistyrning som anger att ”investeringsutrymmet avser de totala investeringsutgifterna för respektive nämnd och bolag.” Enligt riktlinjen summerar dessa tillsammans upp till Region Stockholms totala investeringsutrymme, ”vilket kan underskridas men inte överskridas.” Riktlinjen anger att det är regionfullmäktige som beslutar om investeringsutrymmet.

Granskningen visar att investeringsutrymmet beräknas utifrån en modell som togs fram inför fullmäktiges beslut om budget 2013. Modellen beskrevs i tjänsteutlåtandet Översyn av framtida investeringsutrymme.[42] I samband med beslutet gav fullmäktige dåvarande landstingsstyrelsen i uppdrag att genomföra fortlöpande analys av investeringsutrymmet och vidta nödvändiga åtgärder. Det framgår av det tidigare tjänsteutlåtandet att beräkningen av framtida investeringsutrymme utgör ett komplext samband mellan utvecklingen av nettodriftskostnaderna, beräknade skatteintäkter, investeringsvolymens sammansättning samt ränteläge. Hänsyn måste enligt tjänsteutlåtandet också tas till de beslutade finansiella målen. Revisionen konstaterar att det i de nya styrdokumenten inte framgår hur investeringsutrymmet ska beräknas, men det framgår i granskningen att den tidigare modellen fortfarande används.

Behovet av ersättningsinvesteringar respektive nyinvesteringar

Regionens investeringar består dels av nyinvesteringar dels ersättningsinvesteringar. Ersättningsinvesteringar är enligt budget 2022 nödvändiga för att ”säkerställa säkerhet, hållbarhet och värde parallellt med ett effektivt underhållsarbete och effektivt nyttjande av anläggningarna”. I budget 2022 framhålls, liksom tidigare år, behovet av ersättningsinvesteringar i anläggningar och fastigheter både inom hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken. Detta

[42] LS 1109-1261, Tjänsteutlåtande 2012-04-13

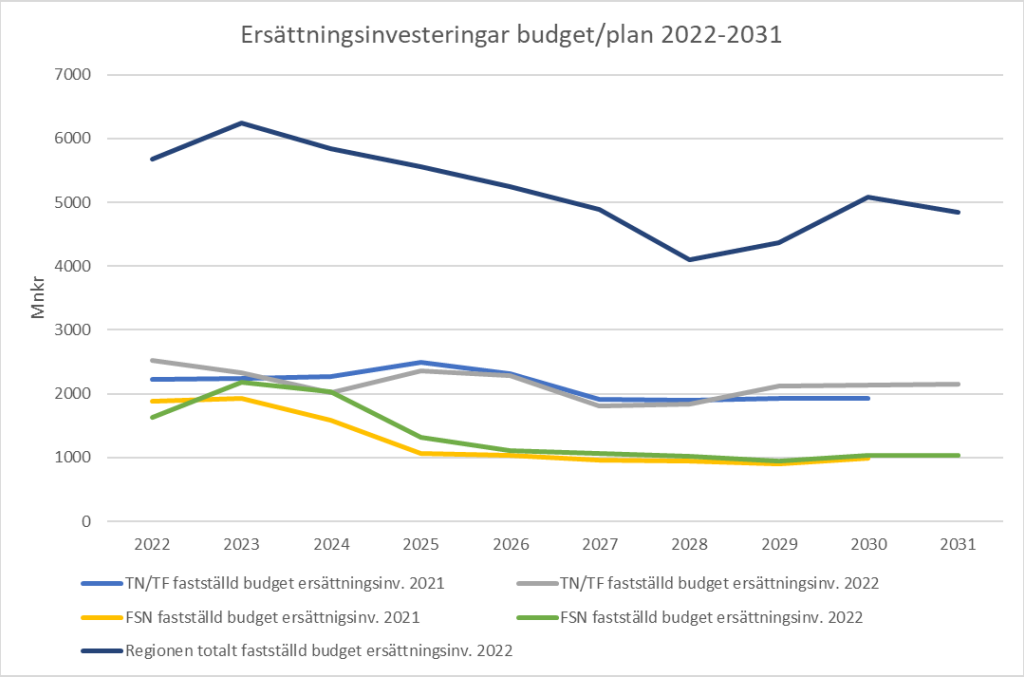
förstärks enligt budgeten av att färdigställandet och driftsättningen av pågående nyinvesteringar också kommer att innebära krav på framtida underhåll och ersättningsinvesteringar.

Det framgår av granskningen att regionledningskontoret utifrån regionens samlade avskrivningar gör matematiska beräkningar av framtida behov gällande ersättningsinvesteringar. Mot bakgrund av att en stor del av regionens anläggningar redan är avskrivna framhålls dock att dessa beräkningar inte fångar hela behovet. Här finns enligt regionledningskontoret behov av en förstärkt dialog med nämnder och bolag utifrån behov och önskemål. Enligt regionledningskontoret behövs också tydligare preciseringar i budgetunderlagen från nämnder och bolag för att kunna bedöma det framtida behovet av ersättningsinvesteringar. Av granskningen framkommer, liksom i tidigare granskningar, att de två fastighets- och anläggningstunga nämnderna, trafiknämnden (TN) respektive fastighets- och servicenämnden/Locum, under flera år angett utökade behov i sina budgetunderlag, senast för 2022. Preciseringsgraden i budgetunderlagen skiljer sig dock åt mellan de båda nämnderna.

Av trafikförvaltningens tjänsteutlåtande till trafiknämndens budgetunderlag för 2022 framgår att det finns behov av uppgraderingar och ersättningsinvesteringar. Detta behov anges allmänt för exempelvis stationer, fordon, depåer, spåranläggningar och trafikstyrningssystem. Om detta behov ryms inom rådande investeringsram eller om det innebär behov av en eventuell ökning av ramen framgår inte.

Fastighets- och servicenämnden anger i nämndens budgetunderlag för 2022 att det finns behov av satsningar på befintligt fastighetsbestånd. I underlagets textdel anges att det, utöver föreslagen investeringsplan, finns ytterligare behov att rusta upp och modernisera nuvarande vårdlokaler och infrastruktur som motsvarar 13,1 miljarder kronor för perioden 2022-2031. Det utökade behovet har dock inte delats upp på ny- respektive ersättningsinvesteringar.

Som framgår i diagrammet nedan har investeringsplanen för ersättningsinvesteringar för trafiknämnden respektive fastighets- och servicenämnden i stort sett inte förändrats i budget 2022 jämfört med den investeringsplan som fastställdes i 2021 års budget. Det framgår också att regionens totala investeringsplan inte innebär någon ökad omfattning av investeringsmedel för ersättningsinvesteringar inom den närmaste tioårsperioden.

Det framgår samtidigt av genomförda intervjuer att det, utifrån hur de olika parametrarna har satts i den ovan nämnda beräkningsmodellen, inte finns förutsättningar att öka investeringsutrymmet om regionen ska kunna ha en långsiktigt god ekonomisk hushållning. Ett ökat utrymme för ersättningsinvesteringarna förutsätter därmed enligt regionledningskontoret andra prioriteringar än i dagsläget.

När det gäller framtida behov av nyinvesteringar är den största utmaningen enligt regionledningskontoret att få kontroll över vilka ytterligare investeringar som tillkommer med en nyinvestering. Erfarenheten visar också att nyinvesteringar i sig leder till ytterligare investeringsbehov. En viktig faktor för att få kontroll på behovet av nyinvesteringar är enligt regionledningskontoret att utveckla och säkerställa en långsiktig strategisk lokalförsörjningsplan med vårdens strategiska och långsiktiga investeringsbehov. I regionstyrelsens uppföljning av fullmäktigeuppdrag framgår att arbete pågår med detta och beräknas slutföras under 2022. På motsvarande sätt behövs en långsiktig strategisk planering inom kollektivtrafiken. Motsvarande arbete pågår inom ramen för trafikförvaltningens arbete med utvecklingsplaner.

Revisionen konstaterar i projektrapporten om investeringsprocessen att regionstyrelsen i budgeten för 2020 fick i uppdrag att minska Region Stockholms kostnader för investeringar. Uppdraget resulterade i en minskning av den samlade utgiftsnivån i den tioåriga investeringsplanen med cirka 11 mdkr mellan budget 2020 och 2021. Flera av de investeringar som togs bort i översynen inför budget 2021 har dock lagts tillbaka i investeringsplanen i budget 2022 och utgifterna i investeringsplanen har ökat med 15 mdkr jämfört med 2021.

Regionledningskontoret ser enligt intervjuade behov av att ytterligare stärka dialogen i beredningsfasen gällande investeringsplanen och formerna för prioriteringar av investeringar.

3.1.5 Övriga nyheter i de nya riktlinjerna

I riktlinjen framgår även att nämnd respektive bolagsstyrelse kan välja att antingen avslå eller godkänna en prognostiserad avvikelse jämfört med resultatkravet. Vid avslag ska nämnd/bolagsstyrelse vidta åtgärder så att fastställt resultatkrav uppnås. Detta ska också enligt regionledningskontoret framgå i nämndbeslutet. Vid godkännande rapporteras avvikelsen till regionstyrelsen för godkännande. I principiellt viktiga fall ska regionstyrelsen föra ärendet vidare för godkännande i fullmäktige. Regionstyrelsen eller fullmäktige kan besluta att inte godkänna avvikelsen och därmed ge i uppdrag till nämnd/bolagsstyrelse att vidta åtgärder alternativt besluta om andra lösningar.

Revisionen konstaterar att även i nuvarande uppföljningsprocess har nämnder/bolagsstyrelser möjlighet att besluta om åtgärdsprogram. Vidare innehåller ILS vissa skrivningar om hur prognostiserade avvikelser från resultatkrav ska hanteras. Enligt regionledningskontoret innebär dock de nya skrivningarna med krav på godkännande/avslag i praktiken att prognoser blir en aktiv del i ekonomistyrningen i stället för bara ett konstaterande av avvikelser i jämförelse med budgeten. Principerna i den nya riktlinjen bör vid implementering kunna bidra till en mer effektiv ekonomistyrning. I projektrapporten om investeringsprocessen noterar dock revisionen att det inte framgår om principerna endast gäller avvikelser för driftkostnader vilket kan behöva förtydligas. Enligt riktlinjen för investeringar kan nämligen nämnder och bolagsstyrelser själv besluta om avvikelser för investeringsutgifter upp till 15 procent, dock som högst med 300 mnkr.

Riktlinjen för ekonomistyrning innehåller vidare skrivningen ”För avvikelser kopplade till investeringar och investeringsprogram som löper under flera år ska prognosförändringar bara göras i jämförelse med det aktuella budgetåret. Prognoser för den totala investeringsutgiften görs istället inom koncernens budgetprocess”. Enligt regionledningskontoret ska detta inte tolkas som en förändring i uppföljningsprocessen. Nämnder och bolag ska även fortsättningsvis rapportera avvikelser mot fastställd totalbudget för investeringsprogram/projekt vid samma tidpunkter under 2022 som under 2021 och finansieringen ska hanteras inom budgetprocessen. I projektrapporten om investeringsprocessen har revisionen rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa att skrivningar i riktlinjen för investeringar och riktlinjerna för ekonomistyrning överensstämmer när det gäller om och i sådana fall när nämnder och bolagsstyrelser ska lyfta beslutade avvikelser mot fattade genomförandebeslut till regionstyrelsen för godkännande.[43]

[43] Rekommendation nr 76154, Regionrevisorerna, Projektrapport 9/2021, Investeringsprocessen i praktiken

3.1.6 Bedömning

Revisionen ser positivt på att regionstyrelsens har tagit ett helhetsgrepp över styrdokumenten för ekonomistyrning på kort och lång sikt. Dessa utgör nu en naturlig hierarki med dokument som kompletterar varandra på ett relevant sätt. Den översyn och avvägning mot styrdokumentet ILS som regionledningskontoret planerar under 2022 kan ytterligare bidra till en tydlig styrningsstruktur.

Revisionen bedömer att det fortfarande finns behov av att utveckla investeringsprocessen när det gäller ny- och ersättningsinvesteringar. Även om det i grunden är nämndernas ansvar att ange behovet av investeringar konstaterar revisionen att detta görs med olika grad av konkretisering. Den samlade bilden blir därför inte tydlig i underlag inför fullmäktiges budgetbeslut. Regionstyrelsen bör säkerställa att nämnders och bolags analys av framtida investeringsbehov tydligt framgår i budgetunderlagen. Detta för att kunna sammanställa regionens samlade investeringsbehov på kort och lång sikt. Revisionen har tidigare rekommenderat regionstyrelsen att identifiera behov av tillkommande investeringar inom både vård- och trafikområdet för att ge en heltäckande bild av investeringsutgifterna i förhållande till beräknat ekonomiskt utrymme[44]. Rekommendationen kvarstår.

Revisionen bedömer även att det finns en förbättringspotential i prioriteringsarbetet. Revisionen har rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme. Detta för att behålla värdet och funktionaliteten i både trafikens och vårdens fastigheter och anläggningar[45]. Rekommendationen kvarstår.

Vidare bedömer revisionen att det fortsatt finns potential att konkretisera det långsiktiga perspektivet i styrningen mot en god ekonomisk hushållning på lång sikt. Styrningen enligt den nya modell som fastställts bygger på mål, indikatorer och målvärden som fastställs årligen i budgetbeslutet. Revisionen menar att det finns risk att fokus därmed blir alltför kortsiktigt. Regionstyrelsen bör i samband med att mål och indikatorer utvecklas under 2022 säkerställa analyser även i ett långsiktigt perspektiv.

Revisionen bedömer sammanfattningsvis att regionstyrelsens långsiktiga ekonomistyrning fortsatt behöver stärkas. Revisionen kommer följa utvecklingsarbetet och implementeringen av de nya styrdokumenten under 2022.

3.2 Ekonomistyrning under året

Regionstyrelsens ansvar gällande ekonomistyrning framgår av kommunallagen, dels avseende styrelsens ansvar för samordning och uppsikt i allmänhet,

[44] Rekommendation nr 29341 (tidigare nr 1387), Landstingsrevisorerna Projektrapport 13/2018 God ekonomisk hushållning - Styrning och kontroll av ökande investeringsvolymer
[45] Rekommendation nr 29342 (tidigare nr 1388), Landstingsrevisorerna Projektrapport 13/2018 God ekonomisk hushållning - Styrning och kontroll av ökande investeringsvolymer

dels avseende styrelsens ansvar att följa de frågor som kan inverka på regionens ekonomiska ställning.[46] Styrelsen har ett ansvar att göra de framställningar som behövs till fullmäktige. Styrelsens ansvar har utvecklats och förtydligas i reglementet för regionstyrelsen[47]. I övrigt utgår ekonomistyrningen från ett antal övergripande styrdokument beslutade av fullmäktige och av fullmäktiges budget.

3.2.1 Löpande uppföljning

Av styrdokumentet ILS framgår att regionstyrelsen löpande ska följa upp och analysera nämndernas och bolagens arbete med fullmäktiges uppdrag och följa upp att arbetet bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar. Regionstyrelsen kan enligt styrdokumentet komplettera uppföljningen i den löpande rapporteringen genom att begära in de ytterligare uppgifter från nämnder och bolag som styrelsen bedömer är relevanta för en tillfredställande analys, uppsikt eller planering.

Enligt *Instruktion för regionstyrelsens utskott och beredningar*[48] ska regionstyrelsens arbets- och personalutskott respektive produktionsutskott[49] på regionstyrelsens vägnar bevaka nämnders och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga måluppfyllelse och vid behov efterfråga nämnders och bolagsstyrelsers aktiva insatser för att nå budget i balans och tillräckligt god måluppfyllelse.

Revisionen konstaterade i delrapporten till regionstyrelsen att den löpande månadsuppföljningen av nämnder och bolag samt regionen totalt sedan 2020 sker i form av en muntlig presentation i arbets- och personalutskottet respektive produktionsutskottet. De presentationer som visas biläggs inte protokollen som redovisas på regionens hemsida. Flera presentationer fanns inte heller vid granskningstillfället i diariet.

Revisionen har i samband med årsgranskningen följt upp hanteringen. Det framgår att presentationer för utskotten kommer att diarieföras under 2022.

3.2.2 Regionstyrelsens rapportering till fullmäktige

Av styrdokumentet ILS framgår att regionstyrelsen ska rapportera den samlade bilden av nämndernas och bolagens arbete med budgeten samt det ekonomiska läget för Region Stockholm till regionfullmäktige genom delårsbokslutet per augusti och i årsredovisningen.

Under 2020 behandlades även tertialrapporten av regionfullmäktige då ärendet på grund av coronapandemin innehöll delar som skulle beslutas av fullmäktige. Även för 2021 har regionfullmäktige behandlat tertialrapporten.

---

[46] KL 6 kap 1§ samt 11§
[47] RS 2020-0855-0856
[48] RS 2021-0082
[49] Produktionsutskottet ansvarar enligt instruktionen för hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag, arbets- och personalutskottet därmed för övriga nämnder och bolag. Uppdragen till de två utskotten är i princip, men inte helt, likalydande.

2021 års sammanträdesplanering har inneburit att tertialrapporten behandlades i fullmäktige först i september, jämfört med i juni 2020, då två tredjedelar av verksamhetsåret redan har passerat. Revisionen framförde därför i delrapporten att fullmäktige bör behandla tertialuppföljningen före sommaren för att ge verksamheterna bästa möjliga förutsättningar att hantera och verkställa fullmäktiges eventuella beslut och uppdrag.

3.2.3 Åtgärder med anledning av prognostiserat resultat

Nämnder och bolag ska återrapportera ett åtgärdsprogram när prognosen inte uppfyller fullmäktiges resultatkrav.[50] Enligt ILS ska styrelsen löpande följa upp och analysera nämndernas och bolagens arbete med de mål och uppdrag som fastlagts av regionfullmäktige, samt följa att arbetet bedrivs inom beslutade ekonomiska ramar. Som framgått ovan ska styrelsen också rapportera utfallet av nämndernas och bolagens arbete till regionfullmäktige.

Danderyds sjukhus

Av regionstyrelsens tertialrapport framgick att Danderyds Sjukhus AB prognostiserade ett resultat som även efter justering av nettoeffekterna av covid-19 innebar att resultatkravet inte skulle uppnås. Enligt tertialrapporten uppmanade regionledningskontoret därför Danderyds sjukhus, att analysera orsaken till underskottet och återkomma med förslag på åtgärder. I regionstyrelsens delårsrapport följdes inte uppmaningen upp. Däremot upprepades regionledningskontorets uppmaning till Danderyds sjukhus.

Under 2020 pausades många åtgärdsprogram med hänvisning till pandemin. Av regionstyrelsens delårsrapport framkommer att Danderyds sjukhus sedan i juni återupptagit planerade effektiviseringar kopplat till åtgärdsprogrammet. Även Södersjukhuset hade enligt delårsrapporten ett delvis pågående arbete med åtgärdsprogram. Revisionen noterade i delrapporten att det inte framgick om avstämning skett med regionledningskontoret och inte heller vilken bedömning av läget som regionstyrelsen gjorde gällande åtgärdsprogrammen. Revisionen noterar att inte heller årsredovisningen ger någon tydlig information om hur uppmaningarna i tertial- och delårsrapport har hanterats eller följts upp. Som framgått i avsnitt 3.1.5 fastställer nya styrdokument för 2022 krav på både nämnder och bolag samt regionstyrelsen när det gäller hanteringen av avvikelser mot budget.

Serviceförvaltningen inom fastighets- och servicenämnden

Resultatet för fastighets- och servicenämnden har påverkats av ökade kostnader som uppkommit till följd av att verksamhet som skulle ha genomförts under 2020, p.g.a. pandemin inte kunde genomföras förrän under 2021. Det

[50] Enligt regionledningskontorets mall för delårsrapporteringen ska detta göras av de nämnder/bolag ”som rapporterar en årsprognos som understiger det av fullmäktige beslutade resultatkravet alternativt har en årsbudget som förutsätter att specifika åtgärder genomförs med önskad effekt”.

gäller samlokaliseringsprojektet[51] samt uppskjuten verksamhet inom upphandling och it där finansiering saknades 2021.

I regionstyrelsens avstämningsärende av budget 2021[52] i februari 2021 framgår att fastighets- och servicenämndens underskott kopplat till samlokaliseringsprojektet skulle hanteras inom det egna kapitalet för nämnden. Vidare framgår att nämnden bör låta hyresgästerna ersätta kostnaden för åtgärderna över tid. I avstämningsärendet[53] uppmanades nämnden också att skyndsamt genomföra uppskjutna upphandlingar som inte genomförts p.g.a. pandemin. För uppskjutna upphandlingar angavs ingen finansiering. Nämnden har inte formellt gjort någon hemställan om finansiering eller om hur underskottet ska hanteras vid avstämningen mot resultatkravet.

Fastighets- och servicenämnden beskrev i delårsrapporten 2021 att pandemin bidragit till direkta och indirekta merkostnader inom samlokaliseringsprojektet samt områdena upphandling och it-verksamhet. Revisionens granskning visar att förvaltningen under året har arbetat med vissa effektiviseringar. Vid bokslutet uppgick nämndens underskott till 53 mnkr och inrapporterade merkostnader till regionledningskontoret var 21 mnkr. Nämnden menar i sin verksamhetsberättelse att hela underskottet beror på merkostnader och förskjutna kostnader p.g.a. pandemin som ska undantas i avstämning mot resultatkravet. Samtidigt har nämnden inte rapporterat in motsvarande belopp i avsedd bilaga för merkostnader och minskade intäkter.

Granskningen visar att serviceförvaltningen och regionledningskontoret haft en informell dialog sedan början av året om hur nämndens prognostiserade underskott ska hanteras. Regionstyrelsen anger i årsredovisningen att serviceförvaltningens underskott på 53 mnkr i princip helt beror på pandemirelaterade effekter. Revisionen konstaterar att regionstyrelsen inte har kommenterat den löpande hanteringen av serviceförvaltningen och de prognoser om underskott som lämnats under året. Revisionen delar inte fastighets- och servicenämndens och regionstyrelsens bedömning att serviceförvaltningens justerade resultat är 0 kr utan menar att det justerade resultatet bör vara – 21 mnkr.

Ägartillskott

Som framgått ovan har Danderyds sjukhus AB och Södersjukhuset AB under året avropat och erhållit ägartillskott på 400 respektive 100 mnkr från LISAB. Vidare har SL erhållit ägartillskott på 2 000 mnkr från regionen. Ägartillskott utgår till bolag som annars riskerar att hamna i en kontrollbalansräkningssituation. Årsredovisningen innehåller, vare sig på övergripande nivå eller för enskilda bolag, någon analys av bolagens framtida behov av

[51] Projekt för att samlokalisera Region Stockholms centrala förvaltningar enligt regionfullmäktiges beslut den 7 november 2017 (LS 2016-1489).
[52] RS 2020-0536, 2021-02-16
[53] RS 2020-0536

ägartillskott eller förutsättningar för återbetalning av de villkorade aktieägartillskotten[54]. En analys är planerad att genomföras under 2022 (se avsnitt 3.1.2).

3.2.4 Styrning av de administrativa kostnaderna

Revisionen redovisade i delrapporten en granskning av styrningen av de administrativa kostnadernas utveckling. Denna styrning har under 2021 skett dels genom ett uppdrag i fullmäktiges budget att nämnder och bolag ska minska de administrativa kostnaderna med tio procent, dels genom en indikator till målet *Kärnverksamheten ska prioriteras*. Indikatorn innebär att administrationens andel av kostnaderna ska minska årligen 2020 – 2023.

Revisionens uppföljning kopplat till årsgranskningen visar att elva av 20 nämnder/bolag rapporterar uppdraget att minska de administrativa kostnaderna som avslutat. Av årsredovisningen framgår dock att det endast är fem av de rapporterande verksamheterna som har sänkt kostnaderna med tio procent eller mer.

Det framgår av årsredovisningen att en jämförelse av de administrativa kostnaderna mellan år 2020 och 2021 har varit svår att göra inom flera verksamheter då omorganisationer genomförts. Arbetet med att definiera vad som skulle rapporteras som administrativa kostnader var inte heller helt färdigt för alla verksamheter under 2020 vilket ytterligare försvårat jämförelserna enligt årsredovisningen.

Revisionen konstaterar för indikatorn *Administrationens andel av kostnaderna*, att 16 av 19 nämnder/bolag rapporterar att målvärdet har uppnåtts. Enligt årsredovisningen uppgick administrationens andel av de totala kostnader på totalnivå till 3,5 procent, vilket är lägre än föregående års utfall. Revisionens granskning under året visar att flera nämnder och bolag ställer sig frågande till att de administrativa kostnadernas andel ska kunna fortsätta sänkas årligen även 2022 och 2023 utan att det får konsekvenser för kärnverksamheten. Revisionen noterar att indikatorn har formulerats om i budgeten för 2022.

De vanligaste orsakerna till sänkta administrativa kostnader har enligt årsredovisningen varit omorganisation, verksamhetsförändring, samlokalisering, restriktivitet i tillsättandet av vakanta tjänster och i användandet av konsulter samt effektivare och tydligare processer och förändringar i arbetssätt. Pandemin har också bidragit till lägre administrativa kostnader genom till exempel ökad digitalisering. Årsredovisningen innehåller ingen analys av i vilken utsträckning dessa åtgärder förväntas få en bestående effekt på verksamhetens kostnadsutveckling.

[54] Ett villkorat aktieägartillskott innebär vanligen att tillskottet ska återbetalas om och när bolagets fria egna kapital medger det.

3.2.5 Beslut med ekonomiska konsekvenser

Under året har regionstyrelsen berett ett antal fullmäktigebeslut om den övergripande ekonomistyrningen och beslut med ekonomiska effekter för verksamheterna. Ekonomidirektören har också fattat ett antal verkställighetsbeslut gällande fördelningen av statsbidrag. Revisionens generella granskning av statsbidragshanteringen redovisas i avsnitt 6.2.2.

Hantering av merkostnader och minskade intäkter kopplat till pandemin

Beslut om att merkostnader och minskade intäkter kopplat till covid-19 får undantas vid bedömning av om resultatkravet uppnåtts fattades i samband med fullmäktiges behandlingen av årsrapporten för 2020[55]. Till skillnad mot motsvarande beslut för 2020 omfattar beslutet ”samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm”.

Enligt regeringsbeslut i februari 2021[56] och beslut i samband med vårpropositionen har Region Stockholm tilldelats statsbidrag att använda till covid-19-relaterad vård och uppskjuten vård, totalt 1 382,7 mnkr. Medlen har fördelats mellan nämnder och bolag genom att ekonomidirektören fattat två verkställighetsbeslut. Enligt beslut i maj[57] fördelades 802,8 mnkr av de tilldelade medlen för covid-19-relaterad vård proportionellt utifrån inrapporterade merkostnader per april. Resterande medel skulle enligt beslutet användas till uppskjuten vård (se vidare nedan).

Fullmäktige beslutade i samband med delårsrapporten i november, efter förslag från regionrådsberedningen, att hälso- och sjukvårdsnämnden skulle tillföras ytterligare 925 mnkr för de merkostnader som uppstått under perioden januari till och med augusti 2021 och som inte kompenserats av staten. Av regionrådsberedningens skrivelse framgår att regionens sjukvårdsproducerande nämnder och bolag bör få full kompensation för utförd vård i syfte att ge nämnder och bolag stabila ekonomiska planeringsförutsättningar framåt. Tillskottet ska enligt skrivelsen finansieras inom koncernfinansiering där de samlade skatteintäkterna uppges ha stärkts under året jämfört med budget. Det framgår också av skrivelsen att en slutlig reglering av den egenägda vårdens merkostnader för covidvården under helåret 2021 ska göras i samband med bokslut 2021 samt att regionledningskontoret inför bokslutet ska säkerställa en korrekt inrapportering av de ersättningsberättigade beloppen. Förslaget har inte beretts på tjänstemannanivå.

Revisionen noterar att fullmäktiges beslut överlappar det tidigare fullmäktigebeslutet om att nämnder och bolag medges möjlighet att undanta merkostnader och minskade intäkter vid bedömning av resultat jämfört med budgeterat resultat. Regionrådsberedningens nya förslag innebär i stället att fullmäktige beslutat att medlen faktiskt ska betalas ut till nämnder och bolag inom hälso- och sjukvården. För berörda nämnder har beslutet dock ingen praktisk

[55] Fullmäktigesammanträde 2021-05-04, RS 2021-0043
[56] Regeringsbeslut 2021-02-11, S2021/01353 (delvis)
[57] 2021-05-05, EF21015

betydelse då nämnder inte får behålla överskott respektive underskott till kommande år och merkostnaderna ändå skulle undantas vid bedömningen av uppnått resultat. Revisionen konstaterar att beslutet däremot har en ekonomisk effekt på bolagen inom hälso- och sjukvården då bolagens eget kapital stärks. Detta skulle dock enligt fullmäktigebeslut i maj ha hanterats genom kapitaltäckningsgarantier för de bolag där behov uppstått för att upprätthålla det egna kapitalet.

Revisionen konstaterar att beslut gällande fördelning av ersättning för merkostnader september till december föreslås fattas av fullmäktige i samband med beslut om årsredovisningen. Fördelningen av ytterligare 485 mnkr till hälso- och sjukvårdsnämnden för vidareförmedling till berörda nämnder och bolag, har dock i praktiken redan genomförts på uppdrag av regionledningskontoret.

Medel för uppskjuten vård

Pandemin har lett till en försämrad kösituation genom att planerad vård i hög utsträckning har behövt skjutas fram. I fullmäktiges budget för 2021 fick hälso- och sjukvårdsnämnden därför i uppdrag att i samverkan mellan beställare och vårdgivare planera för hur vårdskulden ska arbetas bort.

I regionstyrelsens avstämningsärende i februari gällande budget 2021[58] uppmanas hälso- och sjukvårdsnämnden att i sin tertialrapport för 2021 redovisa kösituationen och hur planeringen ser ut för att minska vårdköerna och hantera pandemins följdeffekter, samt tydliggöra hur denna högre produktion finansieras. Som revisionen konstaterade i delrapporten hade hälso- och sjukvårdsnämnden inte någon sådan redovisning vare sig i sin tertialrapport eller i sin delårsrapport.

Som framgått ovan har statsbidrag utgått för hantering av uppskjuten vård. Enligt ett verkställighetsbeslut som ekonomidirektören fattade i maj 2021[59] tilldelades hälso- och sjukvårdsnämnden 580 mnkr för hantering av uppskjuten vård. Enligt beslutet ska nämnden ansvara för återrapportering till Kammarkollegiet och Regeringskansliet i enlighet med villkoren som är förenade med statsbidraget. Av dessa framgår att medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022.

Regionfullmäktige har i samband med behandlingen av tertialrapporten i september beslutat tilldela hälso- och sjukvårdsnämnden 500 mnkr för uppskjuten och undanträngd vård samt nya vårdbehov.[60] Ersättningarna ska enligt ärendet vara prestationsbaserade och områden med störst medicinska behov och tillgänglighetsproblem ska prioriteras. Ersättningen ska fördelas till både Region Stockholms nämnder och bolag samt till privata utförare. Beslutet innehåller inget krav på redovisning av hur tillskjutna medel använts och

[58] RS 2020-0536
[59] 23021-05-25, EF21019
[60] RS 2020-0771 Fullmäktiges behandling av tertialrapporten

vilken effekt de har haft. Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade i juni om principer för fördelning av medlen och inriktning för arbetet med satsningen på köställd och undanträngd vård. Någon prognos gällande i vilken mån statsbidraget på 580 mnkr och de av regionen tillskjutna 500 mnkr skulle kunna användas under 2021 gjordes inte. Enligt intervju skulle det bli svårt att i praktiken särskilja extra insatser kopplat till uppskjuten vård från annan vårdproduktion.

Revisionen kommenterade i delrapporteringen att hälso- och sjukvårdsnämnden redan i samband med fullmäktiges beslut om budget 2021 fick i uppdrag att i samverkan mellan beställare och vårdgivare planera för hur vårdskulden skulle arbetas bort. Revisionen menade därför att beslutsunderlaget inför tilldelning av 500 mnkr borde ha innehållit en statusrapportering/återredovisning av detta uppdrag. Revisionen kommenterade också att det i beslutsunderlaget inte fanns någon närmare precisering av hur utgiften skulle finansieras samtidigt som prognosen för regionens helårsresultat var negativ. Revisionen konstaterade att om fullmäktige beslutar om en utgift under löpande budgetår ska beslutet, enligt kommunallagen, innefatta en anvisning om hur utgiften ska finansieras.[61]

Av hälso- och sjukvårdsnämndens verksamhetsberättelse framgår att det finns beslut om beställningar och fördelning till olika vårdgivare för 358 mnkr av de erhållna 500 mnkr. Samtidigt framgår att vårdgivarna inte fullt ut har haft möjlighet att utföra produktion som motsvarar hela detta belopp, varför delar av beloppen inte betalats ut.

Revisionen konstaterar att regionens årsredovisning innehåller vissa beskrivningar kopplat till verksamheternas arbete med uppskjuten vård, men att det inte finns någon uppföljning av hur de tillskjutna medlen i form av statsbidrag respektive internt tillskjutna medel använts.

Bonus

Regionrådsberedningen har i en skrivelse i februari 2022 föreslagit att en särskild bonus ska utgå till Region Stockholms medarbetare för extraordinära insatser under covid-19-pandemin. Skrivelsen är formulerad så att regionstyrelsen föreslås besluta att ”I samband med beslut om Region Stockholms årsredovisning 2021 ska beslut tas om att en särskild bonus ska utbetalas”. Det framgår av skrivelsen att ”Bonusen avser verksamhetsåret 2021 och belastar koncernfinansiering”.

Den totala kostnaden för bonusen beräknas uppgå till 640,9 mnkr. Därutöver föreslås att ett extra medlemsbidrag på 15,7 mnkr ska utgå till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) för att täcka kostnaden för bonusen till hälso- och sjukvårdens medarbetare i Tiohundra AB. Regionrådsberedningens skrivelse innehåller inte någon ekonomisk

[61] KL 11 kap 15§

konsekvensanalys av vad bidraget innebär för regionens resultat eller finansiella situation. Beslutet innebär även att redovisningsmässiga effekter uppstått, se av avsnitt 6.2.3.

3.2.6 Bedömning

Revisionen bedömer att det behöver tydliggöras hur arbets- och personalutskottet respektive produktionsutskottet genomför sina uppdrag att på regionstyrelsens vägnar bevaka nämnders och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga måluppfyllelse. För att öka följsamheten till de bestämmelser som finns i övergripande styrdokument anser revisionen att det finns behov av att regionstyrelsen förtydligar hur ansvaret för den löpande uppföljningen av nämnder och bolag ska hanteras i praktiken. Regionstyrelsen bör också säkerställa att det finns en tydlig och transparent beredning och dokumentation av utskottens löpande uppföljning och eventuella åtgärder som vidtas av utskotten.

Revisionen konstaterar att regionstyrelsen inte har kommenterat den löpande hanteringen av serviceförvaltningens ekonomiska avvikelser och de prognoser om underskott som lämnats under året. Revisionen bedömer att regionstyrelsen behöver säkerställa en transparent hantering och rapportering av nämnders ekonomiska avvikelser.

Revisionen bedömer att regionstyrelsen, som ansvarar för uppsikt och samordning, behöver följa upp uppmaningar om åtgärder som lämnas i tertial- och delårsrapporter. Regionstyrelsen har även ett ansvar att underrätta fullmäktige i de fall nämnder och bolag inte vidtar tillräckliga åtgärder. Årsredovisningen bör kompletteras med information till fullmäktige om hur arbetet med åtgärder fortlöpt under året. Vidare bör sammanträdesplaneringen för regionstyrelsen och fullmäktige planeras så att fullmäktige, vid behov, kan behandla tertialuppföljningen före sommaren för att ge verksamheterna förutsättningar att hantera och verkställa fullmäktiges eventuella beslut och uppdrag.

Revisionen noterar att uppdraget respektive indikatorn kopplat till minskade administrativa kostnader medfört en diskussion om hur administrativa kostnader ska definieras. Detta har också gett upphov till en del mätproblem. Inför det fortsatta arbetet med att minska de administrativa kostnaderna bedömer revisionen att det behövs en fördjupad analys över hittills uppkomna effekter.

I beslut om att tillföra hälso- och sjukvårdsnämnden medel för uppskjuten vård bör ekonomiska konsekvenser och krav på återrapportering av hur medlen utnyttjas ingå i underlagen inför fullmäktiges beslut. Även i övrigt finns behov av att tydliggöra förutsättningar och ekonomiska konsekvenser av föreslagna beslut. Det gäller exempelvis beslutet om ersättning för merkostnader till den egenägda hälso- och sjukvården, som dessutom överlappade fullmäktiges tidigare fattade beslut som hantering av merkostnader och intäktsbortfall.

3.3 Styrning av investeringar

3.3.1 Investeringsprocessen i praktiken

Som framgått ovan har revisionen i en särskild projektrapport, Investeringsprocessen i praktiken[62], redovisat en granskning av regionstyrelsens övergripande styrning, samordning och kontroll av regionens investeringar.

Utöver vad som framgått ovan (avsnitt x.1) ser revisionen i rapporten positivt på de olika åtgärder som regionstyrelsen har initierat för att säkerställa investeringsstyrningen genom översynen av styrande dokument. Här framhålls även åtgärder som exempelvis att controllers ska genomföra en fördjupade uppföljning av investeringsärenden och att månadsuppföljningen av investeringar förstärks. Revisionen bedömer att de nya och reviderade styrande dokumenten inom området i stora delar ger förutsättningar för en kostnadseffektiv investeringsstyrning, exempelvis genom processen för åtgärdsval.

Revisionen bedömer dock samtidigt att regionstyrelsen behöver tydliggöra om och i så fall i vilken utsträckning regionövergripande tillämpningsanvisningar ska tas fram inom investeringsområdet eller inte. I den reviderade riktlinjen framgår det tydligt att tillämpningsanvisningar ska tas fram av regionledningskontoret för en effektiv tillämpning av riktlinjen. Samtidigt har verksamheterna uppmanats att ta fram egna, verksamhetsnära tillämpningsanvisningar med koppling till regionens gemensamma riktlinjer. Revisionen menar i rapporten att det finns ett behov av tydligare anvisningar inom områden med en minsta gemensam nämnare som exempelvis för IT-relaterade investeringar. Detta för att säkerställa tillräckliga beslutsunderlag och en enhetlig hanteringsordning.

Jämfört med tidigare styrdokument inom området bedömer revisionen sammanfattningsvis i rapporten att det finns bättre förutsättningar för regionstyrelsen att säkerställa en tillräcklig styrning, samordning och kostnadskontroll för en god ekonomisk hushållning av regionens investeringar på sikt. Samtidigt bedömer revisionen att flera av de nu styrande dokumenten inom området behöver förtydligas och även ensas sinsemellan, se avsnitt 3.1.

Rapporten har av revisorerna i revisorsgrupp I respektive III överlämnats till regionstyrelsen respektive trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB, för yttrande senast 2022-06-20.

3.3.2 Investeringsredovisningen

Under 2020 granskade revisionen[63] hur regionstyrelsen säkerställer att det genomförs och återrapporteras status på, dels pågående investeringar, dels en utvärdering av avslutade investeringar till fullmäktige för de investeringar

[62] Regionrevisorerna, Projektrapport 9/2021, Investeringsprocessen i praktiken
[63] Regionrevisorerna, Projektrapport 8/2020, Vårdens fastighetsinvesteringar - Uppföljning, utvärdering och återrapportering

som fullmäktige tidigare beslutat om. Utifrån genomförd uppföljning av de rekommendationer[64] som rapporten genererade konstaterar revisionen att regionledningskontoret har tagit fram detaljerade anvisningar till nämnder och bolag kring rapportering av status på pågående investeringar. Det finns också anvisning för slutrapportering av avslutade investeringar. Revisionen kan dock konstatera att regionstyrelsen, i regionens årsredovisning för 2021, inte konsekvent redovisar investeringsverksamheten i enlighet med dessa anvisningar. För vissa investeringar redovisas utfall och avvikelser i de tre parametrarna, utgift, tid och omfattning som anvisningarna anger medan det inte görs för andra investeringar. När det kommer till faktisk utvärdering mot fullmäktiges genomförandebeslut gällande tidplaner, investeringsutgifter och objektsinnehåll av avslutade investeringar så saknas sådana redovisningar i regionstyrelsens årsrapportering till fullmäktige. Enligt uppgift har en investerings avslutats under 2021.

Bedömning

Revisionen konstaterar att relevanta anvisningar gällande underlag för redovisning av investeringsverksamheten till fullmäktige har tagits fram. Revisonen bedömer dock att regionstyrelsens årsredovisning för 2021 inte fullt ut återrapporterar utfall och avvikelser avseende utgift, tid och omfattning för de pågående investeringar som fullmäktige har fattat beslut om. Revisionen noterar också att det saknas information om utvärdering av avslutade investeringar.

Rekommendationerna bedöms vara delvis åtgärdade.

4 Samordning samt styrning och intern kontroll av verksamheten

Regionstyrelsen ska enligt reglementet övervaka hur den interna kontrollen sköts i nämnderna samt utforma, utveckla och följa upp Region Stockholms arbete med intern kontroll i enlighet med vad fullmäktige särskilt beslutar.[65]

Revisionen konstaterade i delrapporten att regionstyrelsen, i avstämningsärendet i februari 2021, hade kvalitetssäkrat nämnders och bolags plan för intern kontroll. En slutlig uppföljning har gjorts av regionstyrelsen vid årsrapporteringen. Vidare konstaterar revisionen att regionstyrelsen, löpande under året och i årsredovisningen, har följt upp nämnders och bolags arbete utifrån plan för intern kontroll.

Regionledningskontoret har ett pågående utvecklingsarbete gällande intern kontroll. Revisionens granskningar visar att det inom flera områden finns behov av fortsatt arbete med att förtydliga ansvar och roller för att stärka den

[64] Rekommendationerna 58381 och 58382 från ovan nämnda granskning
[65] Reglemente för regionstyrelsen och övriga nämnder, RS 2021-0083

interna styrningen och kontrollen. Revisionen kommer fortsätta följa detta arbete under 2022.

I detta avsnitt sammanfattas ett antal granskningar gällande styrning och intern kontroll som genomförts under året där flertalet redovisats i separata projektrapporter eller i revisionens delrapport till regionstyrelsen. Här ingår också redovisning av den rekommendationsuppföljning som genomförts.

4.1 Krisberedskap

Sedan tidigare har revisionen lämnat ett antal rekommendationer gällande krisberedskap och närliggande områden. Revisionen har under året följt arbetet med tidigare lämnade rekommendationer och granskat hur erfarenheter från pandemins första år tagits tillvara.

4.1.1 Tidigare rekommendationer inom krisberedskap

Revisionen konstaterade i årsrapporten 2020 att varken regionstyrelsen eller regionen som helhet, liksom övriga regioner, haft en tillräcklig beredskap för en så omfattande och i tid utdragen kris som pandemin medfört. Detta innebar att samtidigt som det operativa krisarbetet pågick fick verksamheten delvis skapa nya rutiner och arbetssätt för hanteringen av det i tid utdragna krisläget.

I samband med granskningen av pandemihanteringen under 2020 lämnade revisionen ett antal rekommendationer till regionstyrelsen med koppling till krisberedskap. Revisionen lämnade 2018 också en rekommendation om att regionstyrelsen ytterligare borde stärka samordningen och uppföljningen av regionens krisberedskap[66]. Granskningen 2018 visade att verksamheter varken fullt ut uppfyllde grundläggande krav enligt lagstiftning eller fullmäktiges styrande dokument kopplat till krisberedskap. Av tidigare uppföljningar framgår att en regionövergripande klimat- risk- och sårbarhetsanalys (KRSA) genomfördes under 2019. Denna skulle utgöra underlag till framtagande av en krisberedskapsplan vilken skulle reglera hur samordning och samverkan ska ske inom området. Arbetet med krisberedskapsplanen blev med anledning av pandemin uppskjutet.

Det framgår av regionledningskontorets återkopplingar på revisionens rekommendationer att arbete pågår med samtliga rekommendationer inom området. Bland annat planeras en reviderad krisberedskapsplan beslutas av fullmäktige under första halvåret 2022. Ytterligare styrdokument ses över. Flera av rekommendationerna omhändertas vidare inom det pågående förändringsprojektet kopplat till erfarenheterna av pandemin, se avsnittet nedan. Revisionen planerar att genomföra en samlad uppföljning av samtliga elva rekommendationer inom området under 2022.

[66] Rekommendation nr 29358 (tidigare nr 1485), Landstingsrevisorerna, Årsrapport landstingsstyrelsen 2018

4.1.2 Erfarenheter från coronapandemin

I ett särskilt projekt[67] har revisionen granskat regionstyrelsens övergripande arbete med att tillvarata erfarenheterna från coronapandemin inom hälso- och sjukvården. Revisionens samlade bedömning är att ett regionövergripande arbete med att samla in och omhänderta erfarenheter inleddes tidigt, vilket skapat goda förutsättningar för att på ett systematiskt sätt dokumentera och analysera både utmaningar och lösningar. Ett omfattande arbete med att tillvarata erfarenheter kommer att pågå framöver. Inför det fortsatta arbetet har revisionen i rapporten pekat på några områden som ytterligare kan förbättra förutsättningarna att ta vara på erfarenheterna och lära för framtiden.

Den 19 maj 2020 beslutade regionstyrelsen att ge regiondirektören i uppdrag att genomföra en oberoende utvärdering av Region Stockholms samlade insatser under coronapandemin samt det nya coronavirusets effekter. Två rapporter har lämnats; i mars 2021 respektive oktober 2021.[68] Rapporterna innehåller sammantaget ca 80 rekommendationer. I uppdraget till regiondirektören ingick också att tillvarata rekommendationerna från utvärderingen. Regiondirektören tog initiativ till ett projekt (Förändringsprojektet) för att hantera rekommendationerna. Det framgår av revisionens granskning att arbetet i Förändringsprojektet fortsätter under 2022 med en planerad slutrapportering till fullmäktige i maj 2022.

I Förändringsprojektet har ett stort antal rekommendationer tillkommit i första hand gällande kris- och beredskapsarbetet, där projektets arbetssätt har skapat utrymme för vårdverksamheten att komplettera med egna erfarenheter. Utvärderingens ca 80 rekommendationer har på så sätt utvecklats till ca 880 rekommendationer. Det stora antalet rekommendationer riskerar att försvåra överblicken. Förändringsprojektet har därför tagit fram en modell för spårbarhet som gör det möjligt att följa enskilda rekommendationer. Revisionen bedömer att spårbarheten kan förtydligas ytterligare, så att exempelvis KPMG:s ursprungliga rekommendationer kan följas upp separat.

Inom Förändringsprojektet finns flera alternativ för hantering av rekommendationerna. Vissa erfarenheter hanteras i linjen inom verksamheterna, andra hanteras högre upp i organisationen. Några erfarenheter kommer att redovisas i den slutrapport som går till fullmäktige. Förändringsprojektets uppbyggnad gör det i vissa fall oklart vem som har ansvar för de beslut som fattas under arbetets gång och revisionen bedömer att beslutsgång, ansvar och roller kan tydliggöras. Framförallt gäller det rekommendationer som leder till åtgärder som bör beslutas politiskt.

Förutom de erfarenheter som samlas inom Förändringsprojektet har också erfarenhetsinsamling skett internt inom olika vårdverksamheter. För att inte

[67] Regionrevisorerna, Projektrapport 11/2021, Erfarenheter från coronapandemin – utvecklingen av hälso- och sjukvården efter krisen
[68] RS-2020-0384

riskera att dessa erfarenheter stannar inom den enskilda verksamheten istället för att bidra till ett större förändringsarbete i hälso- och sjukvården i stort bör enligt revisionens mening även dessa resultat samlas in. Revisionen bedömer att Förändringsprojektets arbetssätt bör ge möjlighet till detta.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2022-04-05.

4.2 Strategisk styrning IT och vårdens informationsmiljö

Ett av de mer betydande utvecklingsprojekten inom IT och digitalisering framöver handlar om vårdinformationsmiljön. En central del i utvecklingsarbetet är ersättandet av nuvarande journalsystem. Revisionen har därför granskat det pågående arbetet vilket i hög grad påverkas av den övergripande utformningen och organisering av regionens styrning av IT och digitalisering.

4.2.1 Projektrapport: styrning av IT och digitalisering

I ett särskilt projekt[69] har revisionen under året granskat om regionstyrelsens styrning av it- och digitaliseringsarbetet sker så att förutsättningar finns för verksamhetsanpassade digitala tjänster som vilar på en kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö. Iakttagelser och bedömningar från granskningen sammanfattas kortfattat nedan och har också refererats i revisionens delrapport för regionstyrelsen.

Revisionen bedömde i projektrapporten att förutsättningarna för att skapa verksamhetsanpassade digitala tjänster som vilar på en kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö har förbättrats. Revisionen menade dock samtidigt att förutsättningarna kan behöva stärkas på ett antal områden. Det gäller bland annat att regionstyrelsen bör säkerställa efterlevnad av styrmodellen för it och digitalisering. Detta för att underlätta prioritering mellan olika behov och nyttor samt stärka förmågan att samskapa digitala tjänster. Vidare framhöll revisionen behovet av att tydliggöra fastighets- och servicenämndens uppdrag när det gäller att skapa en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö om hela regionens it-infrastruktur konsolideras i stället för bara delar av den. Revisionen pekade också på ett behov av att tydliggöra nämndens roll i förhållande till regionstyrelsen när det gäller ansvar för kontraktering av it-tjänster och val av leverantörer.

Av regionstyrelsens yttrande[70] över rapporten framgår att styrelsen inte anser att fastighets- och servicenämnden behöver ges ett tydligare uppdrag. Regionstyrelsen menar att regionfullmäktiges intention med bildandet av fastighets- och servicenämnden innebär att nämnden ska tillhandahålla tjänster på marknadsmässiga villkor och ett förtydligande av nämndens uppdrag skulle påverka den grundläggande intentionen avseende konkurrensneutralitet. Regionstyrelsen bedömer istället att fastighets- och servicenämnden fortsatt

[69] Regionrevisorerna, Projektrapport 3/2021, Strategisk styrning av IT och digitalisering
[70] RS 2021-0766.

behöver arbeta med effektiviseringar som ger genomslag på tjänsternas pris och kvalitet så att fler verksamheter vill utnyttja nämndens tjänsteutbud. Fastighets- och servicenämnden däremot instämmer i sitt yttrande[71] i revisionens bedömning att ett förtydligande om vilka tjänster som ska vara gemensamma och vilka som eventuellt är obligatoriska i den gemensamma infrastrukturen skulle kunna leda till ett mer effektivt arbete med konsolideringen. Det framgår också av regionstyrelsens yttrande att region Stockholm har inlett arbetet med att implementera en styrmodell för it och digitalisering och att arbetet i stort omfattar de rekommendationer som revisionen lämnar i rapporten. Vidare framhåller regionstyrelsen att styrnings- och uppföljningsfrågorna när det gäller it och digitalisering hanteras inom ramen för styrelsens samordningsansvar enligt reglementet.

4.2.2 Nya organisatoriska förutsättningar

När det gäller ansvar och roller inom digitaliseringsarbetet konstaterade revisionen i ovan nämnda projektrapport att regionstyrelsen bland annat hade lämnat förslag på hur ansvaret för digitala tjänster borde fördelas mellan nämnder och bolag i s.k. samordningsområden. För hälso- och sjukvårdsområdet innebar förslaget att hälso- och sjukvårdsnämnden skulle få ägarskap för digitala tjänster som stödjer hälso- och sjukvårdssystemet, medan SLSO skulle få ägarskap för alla digitala system som stödjer vårdproduktionen. Detta skulle för SLSO:s del innebära ett utökat uppdrag från ren samordning och planering till styrning av de digitala systemen som stödjer vårdproduktionen. I detta skulle även ansvar för att anskaffa ett nytt huvudjournalsystem samt ansvara för nuvarande journalsystem TakeCare under övergångsperioden ingå. Underhålls- och utvecklingsarbetet kring vårdinformationsmiljön under 2021 har i princip utgått från detta förslag.

Förslaget har dock inte tagits upp för beslut i fullmäktige och SLSO:s reglemente har inte heller ändrats enligt förslaget, vilket också kommenterats både i regionstyrelsens och fastighets- och servicenämndens yttranden över projektrapporten. Istället påbörjades, enligt regionledningskontoret, etablering av en vårdkoncern för att hålla samman regionägda vårdgivare på ett bättre sätt, se vidare nedan.

4.2.3 Arbetet med vårdinformationsmiljön

Som revisionen tidigare konstaterat har det ursprungliga FVM-projektet (framtidens vårdinformationsmiljö) avbrutits. I anslutning till regionstyrelsens beslut att avbryta upphandlingen av FVM fick regiondirektören i uppdrag att återkomma med förslag på åtgärder. Det gällde dels förslag för att förlänga livslängden på vårdens befintliga it-system, dels förslag på plan för hur arbetet med ett generationsskifte i vårdens it-miljö kan återupptas. Uppdraget återrapporterades i maj 2021[72]. Kopplat till detta har ett antal så kallade post-FVM-projekt bedrivits för att hantera nödvändigt underhålls- och

[71] FSN 2021-0414
[72] Återrapportering hur generationsskifte i vårdens it-miljö kan återupptas. RS 2020-0711

utvecklingsarbete i nuvarande it-miljö.[73] SLSO har haft ansvaret för genomförandet av post-FVM-projekten på uppdrag av regiondirektören. Underhållsarbetet har bland annat omfattat hantering av lagkrav och åtgärder för att vidmakthålla it-system som är i slutet av sin livslängd. Utvecklingsarbetet inom post-FVM har bland annat omfattat anskaffning av nytt journalsystem som ska användas inom anestesi- och intensivvården och hantering av e-remiss i TakeCare. Kravspecifikationer som tagits fram i det tidigare FVM-programmet har enligt intervjuer återanvänts i utvecklingsarbetet.

Ny strategisk inriktning

I återrapporteringsärendet till regionstyrelsen i maj 2021, har regionledningskontoret föreslagit en förändrad strategisk inriktning för upphandling av ett nytt huvudjournalsystem.[74] I stället för att upphandla *ett* journalsystem av *en* leverantör ska regionen anskaffa ett antal system på olika områden. I det arbetet ingår bland annat upphandling av ett nytt system för anestesi- och intensivvård och utbyte av system för graviditet och förlossning. Regionen förväntas därmed löpande kunna tillgodogöra sig ny teknik och funktionalitet som kan tillhandahålls av fler än en leverantör.

Revisionen konstaterar att den ekonomiska analysen i ärendet är relativt kortfattad mot bakgrund av det omfattande och komplexa utvecklingsarbetet som den förändrade inriktningen innebär. Vissa delar har också exkluderats från kalkylen som de framtida kostnader som ska belasta de verksamheter som nyttjar de olika it-stöden. Enligt regionledningskontoret är det dock inte en totalkalkyl som tas fram. I stället är det i beslutsunderlag för varje system där det tas beslut om utbyte som det ska finnas en kalkyl om kostnad för respektive vårdgivare. Även om den nya vårdinformationsmiljön inte kommer att hanteras som en investering, är det ett omfattande projekt där högre krav bör ställas på analysen i underlaget. För en investering av denna omfattning ska bl.a. ”de totalekonomiska konsekvenserna bedömas utifrån samtliga utgifter och kostnader samt ekonomiska och verksamhetsmässiga följdeffekter. Förslag till finansieringslösningar ska inkludera omfattning och ansvar samt finansiering av framtida drift- och kapitalkostnader[75].”

Revisionen noterar att regionstyrelsen inte fattade något beslut gällande den nya strategiska inriktningen utan lade återrapporteringen till handlingarna.

Fullmäktiges budget 2022 innehåller en kortfattad text om den kommande vårdinformationsmiljön. Enligt budgeten ska system och moduler vara kompatibla med varandra, möjliggöra integration och säker informationsöverföring till andra vårdgivare och regioner inklusive nationella tjänster.[76] Några analyser gällande ekonomi och övriga förutsättningar för utvecklingsarbetet

[73] Projekt som beslutats inom ramen för åtgärdsplanen, se RS 2020–0711. Återrapportering hur generationsskifte i vårdens it-miljö kan återupptas.
[74] RS 2020–0711. Regionstyrelsen beslutade lägga rapporten till handlingarna.
[75] Riktlinjer Investeringar, RS 2021-0286
[76] RS 2021-0075, Budget 2022 för Region Stockholm.

finns inte med i budgeten. Enligt regionledningskontoret pågår för närvarande framtagande av en regiongemensam plan för ersättning av nuvarande huvudjournalsystem. I tidigare granskning har det framgått att en ny upphandling avseende nytt huvudjournalsystem skulle ha påbörjats under våren 2022. Enligt regionledningskontoret eftersträvas nu ett beslut om planen under 2022, men någon upphandling kommer inte att genomföras under 2022.

Aktiviteter under 2021

Granskningen visar att ett antal aktiviteter gällande den nya vårdinformationsmiljön har förekommit inför, parallellt med och som konsekvens av regionledningskontorets återrapportering till regionstyrelsen.

Under våren 2021 undersökte SLSO på uppdrag av styrgruppen för samordning av vårdproducerande it-system[77] vilka journalsystemslösningar marknaden kan erbjuda genom ett s.k. request for information förfarande (RFI).[78] Svar har enligt intervjuer erhållits från tio leverantörer som har utvärderats under hösten.

Revisionen noterar vidare att Karolinska under våren beslutade om en egen it-strategi.[79] för ett renoverat journalsystem. Strategin bygger på att först skapa ett heltäckande vårddatalager och i nästa steg bygga på med applikationer som successivt ersätter dagens journalsystem. Sjukhusledningen avvaktar enligt intervju regionstyrelsens beslut om hur en ny upphandling av journalsystem ska utformas innan sjukhuset avgör om man ska gå vidare med utvecklingen av journalsystem enligt den modell som beskrivs i sjukhusets it-strategi.

Ett av post-FVM-projekten som initierats av regionledningskontoret omfattar framtagande av en pilot för regiongemensamt *vårddatalager* som ska göra det möjligt att analysera information från olika it-system. Den tidigare nämnda styrgruppen för samordning av vårdproducerande it-system gav SLSO och Karolinska i uppdrag att utarbeta piloten utifrån de erfarenheter som Karolinska har gjort i arbetet med att tillämpa en ny öppen standard för vårddatalagring. Standarden innebär att information kan utväxlas mellan it-system oberoende av vilket journalsystem vårdgivaren har, vilket ligger i linje med den nya inriktningen som regionledningskontoret föreslagit. Ett regiongemensamt vårddatalager är tänkt att ligga till grund för det nya huvudjournalsystemet, det framgår dock att inga beslut är fattade om detta.

Piloten för vårddatalager har resulterat i ett *förslag*[80] som ska kunna utgöra underlag till beslut om tekniskt skifte av vårdens it-miljö inklusive

[77] Styrgruppen består enligt tjänsteutlåtande RS 2020–0711 av vårdens direktörsgrupp och formellt beslut om att tilldela medel till åtgärder tas av regiondirektören.
[78] 2021–0037, Mötesanteckningar FOA eHälsa och IT beredningsgruppsmöte 2021-05-20.
[79] Renoverat journalsystem (K 2021-4490), §17 K ny IT-strategi, Karolinska universitetssjukhuset, protokoll 2021-05-24, K 2021-3863.
[80] Regionalt Vårddatalager – grunden för ett modulärt digitalt ekosystem för att stödja innovation, forskning, journalföring, datalagring och kliniskt arbete, Karolinska universitetssjukhuset, överlämnat till regionledningskontoret 2021-11-30.

upphandling av nytt huvudjournalsystem. Förslaget, som i november lämnades till regionledningskontoret, innebär att Karolinska ska utarbeta den tekniska kravställningen till upphandling av det nya huvudjournalsystem och motsvarande utvärderingsgrunder i upphandlingsprocessen. Enligt intervjuer på Karolinska är förslaget fortfarande ett preliminärt arbetsmaterial.

Det framgår i nämndens protokoll att frågan om att Karolinska ska åta sig ett förvaltningsuppdrag för ett regionalt vårddatalager diskuterades i nämnden, men nämnden tog inte explicit ställning till förslaget.[81]

Granskningen visar att förslag och analyser som genomförts av Karolinska och SLSO innebär en rad viktiga förutsättningar för att den nya vårdinformationsmiljön ska kunna utvecklas enligt regionledningskontorets nya strategiska inriktning.

Förutsättningar gällande standarder, definitioner och kompetens
Karolinskas förslag innehåller vissa förutsättningar som måste uppfyllas för att möjliggöra den föreslagna inriktningen för en vårdinformationsmiljö med ett journalsystem bestående av moduler som vilar på ett gemensamt vårddatalager. Som framgått ovan finns dock ännu inget beslut om detta.

Det kommer i så fall vara nödvändigt att definiera vilka *gemensamma tjänster* som behövs, t.ex. stöd för övervakning och loggning samt spärrar för samtyckeshantering enligt dataskyddsförordningen och patientdatalagen. Förslaget innebär också att vissa kravområden kan behöva få en ökad tyngd i utvärderingar av anbud så att system och moduler kan utvecklas och bytas ut stegvis.[82]

Alla komponenter i it-miljön behöver dessutom följa ett antal *standarder* så att de kan fungera tillsammans. SLSO har genomfört en förstudie för att undersöka vad Karolinskas vårddatalösning innebär för SLSO.[83] Av den framgår att olika initiativ att ersätta TakeCare som journalsystem skiljer sig åt när det gäller angreppssätt, tidshorisont och omfattning. Om upphandling av nytt huvudjournalsystem ska kunna samexistera med Karolinskas förslag om vårddatalager kräver det enligt Karolinska och SLSO en regiongemensam arkitektur. Detta innebär i sin tur behov av vissa centrala beslut om exempelvis datalager och standarder för information.

Eftersom Region Stockholm har ett stort antal vårdgivare är ett fungerande *informationsutbyte* en viktig aspekt för att få patientsäkra och sammanhållna vårdkedjor. Revisionen uppmärksammade i sin granskning av FVM-programmet 2019[84] att det fanns oklarheter när det gäller hur detta skulle

[81] § 13. IT-strategi uppdatering, Karolinska universitetssjukhuset, protokoll 2021-09-29, K 2021-7000.
[82] NIS-direktivet ställer krav på säkerhet i nätverk och informationssystem. Reglerna omfattar leverantörer av samhällsviktiga tjänster och vissa digitala tjänster. Direktivet har införlivats i SFS 2018:1174 och2018:1175.
[83] SLSO, Förstudie Strategi för datahantering inom SLSO.
[84] Regionrevisorerna, Årsrapport regionstyrelsen 2019

fungera. I nu aktuell granskning framkommer att de olika initiativ som pågår inom regionen kring informationshantering[85] inte är heltäckande. För att realisera den tänkta lösningen bedömer t.ex. SLSO att initiativ behöver tas för att definiera information i vårdprocesser/vårdflöden och patientadministration. Enligt SLSO:s förstudie, som nämns ovan, är en förutsättning för att realisera den tänkta lösningen att verksamheterna kommer överens om hur vårdprocesser ska se ut i regionen och vilken information som behövs i varje processteg.

En risk som lyfts i intervjuer med Karolinska är att det är brist på *teknisk kompetens* både på sjukhuset och i regionen. Detta påverkar förutsättningarna att kunna realisera de föreslagna lösningarna med ett gemensamt vårdatalager byggt på öppna, internationella standarder och ett modulbaserat journalsystem. Om regionen inte lyckas attrahera sådan kompetens finns risk för starkt konsultberoende.

Förutsättningar gällande styrning och organisation

Enligt fullmäktiges styrdokument ILS ska nämnder och bolagsstyrelser sträva mot samordning och tillvarata möjliga synergier. Enligt *Strategi för IT och digitalisering* ska, som framgått ovan, verksamhetsutveckling integreras i respektive nämnd och bolags linjeverksamhet. Samtidigt framhålls i strategin vikten av samordning och att det endast är vid unika behov som lokala tjänster ska tas fram.

Både SLSO och Karolinska konstaterar att det finns ett antal organisatoriska aspekter att beakta om den nya inriktningen med modulbaserat journalsystem och ett gemensamt datalager ska genomföras. Det kräver t.ex. att regionen äger och har en aktiv förvaltning av sin egen informationshantering. Karolinska bedömer i sitt förslag att varje vårdgivare kommer att behöva lokal support och dialog med förvaltningsorganisationen för gemensamt vårddatalager. SLSO betonar i sin förstudie att det inte räcker med samförstånd och en gemensam vilja för att åstadkomma och förvalta ett gemensamt vårddatalager och modulbaserat journalsystem utan det behövs formaliserade samarbetsformer.

Som framgått ovan har inte fullmäktige fattat beslut enligt det förslag som skulle gett SLSO ett ägaransvar för vårdproducerande digitala tjänster (vilket inkluderar ny vårdinformationsmiljö). Av budget 2022 framgår i stället att det är ”regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden som ansvarar för att slå fast de ramar inom vilka vårdgivarna kan agera för att säkerställa att olika system bygger på en sammanhållen arkitektur, gemensamma standarder och en hög nivå av informationssäkerhet”.[86]

---

[85] I stället för ”informationshantering” är en mer exakt benämningen här ”informatik” dvs. det handlar om insamling, lagring, analys, presentation, överföring och kommunikation av data och information, ofta med stöd av teknologi för att kunna automatisera hanteringen.
[86] RS 2021-0075, Budget 2022 för Region Stockholm.

Den 1 januari 2022 inrättades, som ett försök under 2022, en ny funktion vid regionledningskontoret, en s.k. sjukvårdskoncern. En sjukvårdsdirektör har utsetts som chef för sjukvårdskoncernen vilket också innebär att vara chef för alla sjukhusdirektörer. Sjukvårdsdirektören ska bl.a. samordna det regionala utvecklingsarbetet kring gemensam vårdinformationsmiljö och kommer enligt intervjuer att leda och organisera arbetet med att upphandla ett nytt huvudjournalsystem. Enligt regionledningskontoret ligger ansvaret för det fortsatta arbetet, genom inrättandet av vårdkoncernen, på regionledningskontoret. Det är dock ännu inte tydligt hur samordningen utifrån digitaliseringsstrategin i praktiken ska fördelas och säkerställas, dvs. hur ansvar och roller inom vårdkoncernen ska fördelas mellan nämnder och bolag respektive regionstyrelsen.

Revisionen konstaterar slutligen att Karolinska, i avvaktan på en regional upphandling av ett nytt journalsystem, beslutat att upphandla service och support för TakeCare för regionen för en tidsperiod på maximalt åtta år.[87] Nämnden har därefter ingått ett fyraårigt avtal.[88] Karolinska har sedan 1998 varit samordnande och ansvarig part i relation till den leverantör som tillhandahåller förvaltning för TakeCare. Enligt tjänsteutlåtandet bedömer Karolinska med utgångspunkt i en formulering i regionstyrelsens verksamhetsplan för 2022 att sjukhuset fortsatt har ett formellt uppdrag att säkerställa förvaltningen av TakeCare.

4.2.4 Bedömning

Revisionen konstaterar att det i avvaktan på nytt beslut om upphandling av ett nytt huvudjournalsystem har vidtagits ett antal åtgärder för att säkerställa den befintliga samt förbereda för en ny vårdinformationsmiljö.

Revisionen konstaterar att regionledningskontorets förslag till ny strategisk inriktning inte beslutats av regionstyrelsen. Det har under året tagits fram förslag till lösningar i enlighet med den nya inriktningen. Analyser pekar på att ett antal förutsättningar behöver komma på plats för att kunna realisera den föreslagna lösningen. Det handlar t.ex. om behov av att besluta om regionövergripande arkitektur och standarder för informationshantering och teknik samt enhetliga vårdprocesser/vårdflöden, men också att säkerställa följsamhet till det som beslutas.

Revisionen bedömer att det finns behov av tydliga formella samordnings- och beslutsstrukturer för att kunna hantera utvecklingsarbetet enligt den inriktning som pekats ut i regionledningskontorets förslag. Bristande beslut om standarder och enhetliga vårdprocesser innebär annars risk för att data i den framtida miljön kommer att tolkas olika, vilket kan leda till fel slutsatser

87 § 4. Beslut om att upphandla support och underhållsavtal för TakeCare, Karolinska universitetssjukhuset, K 2021-6227, 2021-12-22.
88 Huvudavtal avseende support TakeCare Karolinska Universitetssjukhuset och Compugroup Medical AB, K 2021-6227, 2021-12-27.

kring exempelvis effekter i verksamheten eller medicinska utfall. Det kan också hindra eller minska takten i digitaliseringen av vården.

Revisionen bedömer att det finns behov av att mer utförligt redovisa de ekonomiska kalkylerna för hela utvecklingsarbetet inklusive samtliga framtida driftkonsekvenser. Även om utvecklingen av den nya vårdinformationsmiljön inte kommer att hanteras som en investering är komplexiteten och behovet av tydliga ramar och möjlighet till ekonomisk uppföljning detsamma som för investeringsprojekt av motsvarande omfattning.

Revisonen kommer fortsätta följa hanteringen av underhållet av nuvarande och utvecklingen av den framtida vårdinformationsmiljön.

4.3 Kompetensförsörjning

4.3.1 Kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor

Revisionen har i ett särskilt projekt[89] granskat om satsningarna på kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor leder till fler specialistsjuksköterskor där behoven är störst. Bakgrunden är att Region Stockholm sedan 2017, bland annat med hjälp av statsbidrag, gett drygt 500 sjuksköterskor möjlighet att vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska eller barnmorska med bibehållen lön under studietid. Regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden, Karolinska och S:t Eriks Ögonsjukhus AB har ingått i granskningen.

Granskningen visar att ansvaret för den systematiska kompetensförsörjningen av specialistsjuksköterskor i hög grad är delat. Regionstyrelsen har det övergripande ansvaret för den strategiska kompetensförsörjningen och ansvarar t.ex. för statistik över personalsituationen när det gäller regionanställd personal medan hälso- och sjukvårdsnämnden ansvarar för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning på kort och lång sikt. Respektive vårdgivare är ansvarig för den egna kompetensförsörjningen samt att tillhandahålla utbildningsplatser för de specialistsjuksköterskor som studerar vid något av de lärosäten som Region Stockholm har avtal med.

Vidare visar granskningen att det inte finns någon aktör, varken inom eller utanför regionen, som är ansvarig för helheten när det gäller kompetensförsörjningen av specialistsjuksköterskor och revisionen bedömer att det leder till att en helhetsbild av kompetensförsörjningsbehovet saknas. Detta medför att det inte heller finns någon gemensam övergripande planering eller strategi för hur tillgången till specialistsjuksköterskor ska öka. Även om det finns samverkan och dialog saknas överblick och kunskap om regionens satsningar leder till fler specialistsjuksköterskor inom regionen.

Revisionen bedömer att det även saknas tillräckliga underlag för utvärdering av om de satsningar och åtgärder för kompetensförsörjning som vidtas

[89] Regionrevisorerna, Projektrapport 6/2021, Kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor

centralt och hos vårdgivare verkligen leder till fler specialistsjuksköterskor där behoven är störst. Revisionen bedömer vidare att det behövs en systematisk informationsinhämtning som visar hur många som faktiskt slutför utbildningen till specialistsjuksköterska med hjälp av medfinansiering, om satsningarna lett till ett ökat antal specialistsjuksköterskor inom regionen och om kompetensen som helhet har höjts. Därutöver behöver regionstyrelsen säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om de satsningar som görs på specialistsjuksköterskor.

I regionstyrelsens yttrande framhålls att utbildningsuppdraget och utbildningsfrågor omhändertas av hälso- och sjukvårdsförvaltningen och att samarbetet mellan förvaltningen och regionledningskontoret är viktigt för att få en helhetsbild av kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården.

Regionstyrelsen kommenterar att revisionens rapport beskriver redan genomförda och påbörjade utvecklingsinsatser. Yttrandet beskriver att det regionala vårdkompetensrådet (se 4.3.2) samlar flera aktörer som samarbetar kring utmaningar och behov gällande kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor. Detta bland annat i syfte att ge ökad kunskap, helhetsbild och planeringsförutsättningar för vårdgivare och lärosäten.

4.3.2 Arbetet med kompetensförsörjning under 2021

Som framgår av ovan redovisad granskning erbjuder Region Stockholm full lön till medarbetare som utbildar sig till barnmorska eller specialistsjuksköterska inom prioriterade inriktningar. Revisionen konstaterar att pandemin har påverkat även detta område.

Av årsredovisningen för 2021 framgår att 253 sjuksköterskor under året påbörjat vidareutbildning på hel- eller deltid med bibehållen lön. Detta innebär att regionfullmäktiges målvärde på 300 inte har uppnåtts. Totalt har 706 sjuksköterskor under 2021 fått löneförmån för studier till specialistsjuksköterska eller barnmorska, inräknat de som påbörjat studier under 2020 eller tidigare, vilket är fler än föregående år. Motsvarande information framgår av regionstyrelsens ekonomiska analys i årsredovisningen där utfallet för bidrag gällande kompetensförsörjning har ett lägre utfall än budgeterat. I den ekonomiska analysen beskrivs inte vilka konsekvenser detta innebär för verksamheten.

I en granskning 2018 rekommenderade revisionen regionstyrelsen att analysera verksamheternas nuläge och framtida behov av kompetensförsörjning så att väl avvägda aktiviteter kan genomföras.[90] Det framgår av revisionens uppföljande granskning att rekommendationen är åtgärdad då det inom regionledningskontoret har skapats ett datalager som bidrar till ett systematiskt införskaffande av information och statistik för underlag, analyser och åtgärder. Revisionen konstaterar vidare att tidigare rekommendation gällande

[90] Rekommendation nr 29320 (tidigare nr 1346), Landstingsrevisorerna, Projektrapport 7/2018, Strategisk kompetensförsörjning

ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen avseende planering och dimensionering av ST-tjänster[91] har hanterats.

Revisionen har tidigare också rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa förutsättningarna för en mer systematisk kunskapsöverföring gällande konkreta lösningar på kompetensförsörjningsbristen.[92] Av uppföljningen har framkommit att regionledningskontoret avser etablera ett regionalt vårdkompetensråd, motsvarande det nationella vårdkompetensrådet. Via rådet ska möjlighet ges till kontinuerlig och regelbunden samverkan, med utbyte av kunskap och erfarenheter både internt och externt. Rådet har haft ett konstituerande möte i juni 2021 varför rekommendationen bedöms vara åtgärdad.

Regionledningskontoret konstaterar att pandemin har påverkat planerad uppföljning av fullmäktiges kompetensförsörjningsstrategi[93] så att det arbetet har behövt skjutas fram. Detta innebär att tidigare rekommendation gällande kompetensförsörjningsstrategin[94] ännu inte är åtgärdad. Enligt beslut i fullmäktige[95] kommer tidigare uppdrag om att återkomma med en samlad uppföljning av arbetet som skett utifrån strategin, samt att ge förslag till fortsatt styrning av kompetensförsörjningen, rapporteras till regionfullmäktige under 2022.

Bedömning

Revisionen konstaterar att det pågår ett fortsatt utvecklingsarbete inom regionstyrelsens ansvar för Region Stockholms strategiska kompetensförsörjning[96]. Pandemin har dock påverkat arbetet både när det gäller satsningen på vidareutbildning av sjuksköterskor och det mer generella arbetet med kompetensförsörjningsstrategin. Av de fyra rekommendationer som fanns vid ingången av 2021 bedöms tre vara åtgärdade, medan en bedöms vara delvis åtgärdad.

4.4 Fastighetsförsäljningar

I ett särskilt projekt[97] har revisionen granskat om försäljningar av regionens vårdfastigheter skett i enlighet med gällande regelverk, affärsmässigt, med tillräcklig intern styrning och kontroll samt med hänsyn till vårdens behov. Region Stockholms vårdfastigheter förvaltas av Locum AB vilket reglerats i avtal med fastighets- och servicenämnden. Ansvaret att förvalta vårdfastigheterna framgår även i fullmäktiges ägardirektiv för bolaget.

Korrekta styrdokument är en förutsättning för affärsmässiga fastighetsförsäljningar som följer gällande lagstiftning och statsstödsregler samt en

[91] Rekommendation nr 58893, Regionrevisorerna, Årsrapport regionstyrelsen 2020
[92] Rekommendation nr 36968, Regionrevisorerna, Projektrapport 10/2019, Två lösningar i vårdens kompetensförsörjningsarbete – Uppgiftsväxling och bemanningspool
[93] LS 2015-0998 Kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting 2016–2021
[94] Rekommendation nr 36966, Regionrevisorerna, Projektrapport 10/2019, Två lösningar i vårdens kompetensförsörjningsarbete – Uppgiftsväxling och bemanningspool
[95] RS 2020-0769, Årsredovisning 2020
[96] RS 2021-0083 Reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder
[97] Regionrevisorerna, Projektrapport 7/2021, Försäljningar av regionens vårdfastigheter

tillräcklig intern kontroll. Revisionen anser att det regelverk som i praktiken tillämpats vid försäljningar av regionens vårdfastigheter i huvudsak skapar sådana förutsättningar, även om det i några avseende behöver revideras. Styrdokumenten behöver också beslutas politiskt. Granskade försäljningar bedöms i huvudsak ha skett på affärsmässig grund samt i enlighet med gällande lagstiftning och statsstödsregler. Revisionen bedömer att ansvar och roller behöver förtydligas så att det framgår om det är regionstyrelsen eller hälso- och sjukvårdsnämnden som ska ansvara för att hänsyn tas till vårdens behov vid försäljningar.

Revisorerna i revisorsgrupp I överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2022-04-10.

4.5 Byggherre- och fastighetsägaransvar

I ett särskilt projekt[98] har revisionen granskat om det finns en tydlig ansvarsfördelning, som säkerställer att fastighetsägar- och byggherreansvaret gällande kollektivtrafikens fastigheter hanteras i enlighet med gällande lagstiftning och regionens styrande dokument. En motsvarande granskning har genomförts gällande vårdens fastigheter och avrapporterades i delrapporten för regionstyrelsen 2021.[99]

Kollektivtrafikens fastigheter ägs, med ett fåtal undantag, av SL. Efter beslut av fullmäktige 2011 har all förvaltningsorganisation inom SL överförts till trafiknämnden, och nämnden har bl.a. till uppgift att förvalta AB SL:s tillgångar. Revisionens sammanfattande bedömning är att den praktiska hanteringen av fastighetsägar- och byggherreansvaret i huvudsak hanteras i enlighet med gällande lagkrav samt skapar förutsättningar för uppföljning och kontroll. Det gäller såväl trafiknämnden som SL och SL:s dotterbolag Nya Tunnelbanan AB (NTAB), som ansvarar för utbyggnaden av den nya tunnelbanans anläggningar.

Revisionen bedömer dock att regleringen av fastighetsägar- och byggherreansvaret för kollektivtrafikens fastigheter bör förtydligas i de styrdokument som gäller för trafiknämnden, SL och NTAB. Regionstyrelsen bör säkerställa att det i reglementet för trafiknämnden, och i ägardirektiven för SL respektive NTAB, uttryckligen framgår vilken organisatorisk enhet som har fastighetsägar- respektive byggherreansvaret för kollektivtrafikens fastigheter. Motsvarande rekommendation lämnades till regionstyrelsen rörande vårdens fastigheter.[100]

I sitt yttrande över granskningen av vårdens fastigheter uttryckte regionstyrelsen en annan syn på ansvarsfrågan än revisionen. Styrelsen menar att det

[98] Regionrevisorerna, Projektrapport 10/2021 Fastighetsägar- och byggherreansvaret för kollektivtrafikens fastigheter
[99] Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2021
[100] Regionrevisorerna, Projektrapport 1/2021 Fastighetsägar- och byggherreansvaret för vårdens fastigheter

är tydligt reglerat var ansvaret för vårdens fastigheter ligger eftersom det *indirekt* kan utläsas i reglementet. Revisionen menar dock att det är viktigt att ansvarsfrågan inte är öppen för tolkningar; ansvarsfrågan bör således kunna utläsas *direkt* i styrande dokument, vilket även gäller för fastighetsägar- och byggherreansvaret för kollektivtrafikens fastigheter.

Revisorerna i revisorsgrupp III överlämnade rapporten till regionstyrelsen för yttrande senast 2022-06-20.

4.6 Region Stockholm som innovationspartner

I ett särskilt projekt[101] har revisionen granskat om regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden säkerställer förutsättningar för en sammanhållen inriktning i innovationsarbetet. Revisionen bedömer att förutsättningar i huvudsak finns för en sammanhållen inriktning i innovationsarbetet i enlighet med de styrande dokumenten. Det interna och det externa perspektivet överlappar delvis varandra mellan regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämndens uppdrag vilket dock skapar otydlighet i ansvar och roller. Revisionen bedömer därför att regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden behöver se till att ansvaret för det regionala utvecklingsuppdraget är tydligt, framför allt utåt mot externa aktörer.

Det ekonomiska stödet till det interna innovationsarbetet sker till största delen via Innovationsfonden. Fonden delar ut relativt små summor som ska användas under kort tid. Möjlighet finns att ansöka om fortsättningsmedel ytterligare två år, dock utan garanti om fortsättning. Kännedom om att fonden numer avser alla verksamheter och inte endast hälso- och sjukvården har ännu inte fått fullt genomslag. Regionstyrelsen bör därför säkerställa att det finns kunskap om att fonden avser alla områden och om möjligt peka på långsiktiga finansieringsvägar för att understödja innovationskraften.

Region Stockholm behöver bidra aktivt för att nå målet att den geografiska regionen ska vara den mest innovationsdrivna. Att sjukhusens innovationsfunktioner från och med 2021 finansieras tillsammans med all annan verksamhet via sjukhusavtal med beställaren istället för som tidigare via öronmärkta anslag från regionstyrelsen kan tvärtemot leda till ett mer reaktivt förhållningssätt. Revisionen ser en risk att det i förlängningen försvagar Region Stockholms förmåga att bidra aktivt till innovationer om sjukhusens prioriterar andra områden och använder dessa funktioner på annat sätt. Regionstyrelsen bör därför utvärdera hur olika finansieringsformer för det interna arbetet i Region Stockholm kan bidra till målet att vara den mest innovationsdrivna geografiska regionen.

Revisionen bedömer slutligen att det interna innovationsarbetet i huvudsak följs upp på ett strukturerat sätt i enlighet med fullmäktiges styrdokument. Uppföljningen bygger i viss utsträckning på självskattning och revisionen ser

[101] Regionrevisorerna, Projektrapport 5/2021, Region Stockholm som innovationspartner

en risk att nämnder och bolag inte skattar måluppfyllelsen med samma utgångspunkter och att underlaget till fullmäktige därför inte bygger på ett enhetligt sätt att mäta och följa upp. Det behöver därför förtydligas hur självskattningsindikatorer om innovationsarbete ska definieras.

Regionstyrelsen instämmer i yttrande över rapporten i huvudsak i granskningens slutsatser. Regionstyrelsens framför att regionen ska bedriva en verksamhet som förbättrar förutsättningarna för innovationsarbetet internt såväl som externt. Arbetet ska utgå från en tydlig kommunikationsplan inom innovationsområdet som kontinuerligt stärker innovationsförmågan i takt med att invånarnas behov, och därmed förväntningar, förändras.

4.7 Klimatanpassning

I ett särskilt projekt[102] under 2021 har revisionen granskat om arbetet med klimatanpassning sker så att förutsättningar finns för att säkerställa att regionens anläggningar och fastigheter kan stå emot framtida klimatförändringar. Granskningen ansvarsprövade regionstyrelsen, trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB och en sammanfattning av granskningen redovisades i regionstyrelsens delrapport 2021[103].

Av granskningen framgick behov av att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och klimat- och hållbarhetsnämnden gällande vilken nämnd som ska leda, stödja och samordna klimatanpassningsarbetet för att kunna stärka styrning och uppföljning. Vidare rekommenderades regionstyrelsen att tillsammans med berörda nämnder tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras kopplat till framtida klimatförändringar och bereda detta för beslut i fullmäktige.

Regionstyrelsen har lämnat ett yttrande över rapporten[104] och av det framgår att regionstyrelsen anser att klimatanpassning ingår i varje nämnds och bolags ansvar för att upprätthålla verksamheten och att ansvarsfördelningen för klimatanpassningsarbetet därmed är tydlig. Vidare anser regionstyrelsen att den i december beslutade hållbarhetspolicyn respektive hållbarhetsstrategin inkluderar resiliens och anpassning av verksamheter för att säkerställa drift vid effekter av ett förändrat klimat. Klimat- och hållbarhetsnämndens ansvarar för genomförandet av båda dessa dokument. Regionstyrelsens klimat-, risk- och sårbarhetsanalys 2020 sköts upp med anledning av pandemin men har återupptagits under 2021. I trafiknämndens yttrande framkommer att nämnden anser att arbetet med klimatanpassning behöver utvecklas och lyfter vidare behovet av regionövergripande styrning med fastställd klimatanpassningsplan för att ge riktning på de enskilda verksamheternas arbete. Fastighets- och servicenämnden liksom Locum pekar på att investeringsplanen

[102] Regionrevisorerna, Projektrapport 2/2021, Klimatanpassning av Region Stockholms fastigheter och anläggningar
[103] RK 2021-0015
[104] RS 2021-0767

inte rymmer de omfattande och tidskrävande investeringar som krävs för att åtgärda klimatriskerna på bred front.

4.8 Nämnder som köper förvaltningsstöd

Sedan några har regionen en organisatorisk struktur som innebär att några nämnder köper förvaltningsstöd av en annan nämnd och därmed inte har någon egen tjänstemannaorganisation. Detta inleddes från och med 2019 med att färdtjänstverksamheten bröts ut från trafiknämndens ansvarsområde och en separat färdtjänstnämnd bildades. Färdtjänstnämnden köper sedan dess förvaltningsstöd från trafiknämnden. En motsvarande förändring genomfördes vid samma tillfälle inom hälso- och sjukvårdsnämnden där vissa ansvarsområden överfördes till den nybildade vårdens kunskapsstyrningsnämnd som sedan köper förvaltningsstöd från hälso- och sjukvårdsnämnden.

Under 2021 har ytterligare förändringar på liknande sätt genomförts då tillväxt- och regionplaneförvaltningen har slagits ihop med regionledningskontoret, vilket medfört att tillväxt- och regionplanenämnden köper förvaltningsstöd från regionstyrelsen. Den nybildade klimat- och hållbarhetsnämnden, som övertagit vissa ansvarsområden från regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden, köper också förvaltningsstöd av regionstyrelsen.

Revisionen har tidigare pekat på att nämnder utan egen förvaltning måste kunna säkerställa en tillräcklig intern kontroll i den verksamhet som nämnden ansvarar för. Detta har revisionen framfört i rapportering till de enskilda nämnderna och vissa rekommendationer har lämnats. Regionstyrelsen har utifrån sin uppsiktsplikt ett ansvar att följa upp hur dessa organisationsförändringar fungerar. Revisionen har därför tidigare rekommenderat regionstyrelsen att säkerställa att reglementen överensstämmer med kommunallagen så att nämnderna kan säkerställa sitt verksamhetsansvar och utföra sitt uppdrag från fullmäktige genom tillräcklig rådighet över förvaltningen[105].

Revisionen har granskat d en överenskommelse som tillkommit mellan trafiknämnden och färdtjänstnämnden och bedömer att den ger en tillräcklig reglering av förvaltningsstödet. Revisionen konstaterar vidare att det också finns motsvarande överenskommelser mellan regionstyrelsen och tillväxt- och regionplanenämnden respektive klimat- och hållbarhetsnämnden. En överenskommelse finns numer också mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd. Revisionens granskning visar dock att denna reglering inte är lika tydlig och därmed riskerar att inte full ut säkerställa vårdens kunskapsstyrningsnämnds behov.

Bedömning

Revisionen bedömer reglering i överenskommelser stödjer de köpande nämnderna utifrån deras ansvar för den interna styrningen och kontrollen och

[105] Rekommendation nr 30108 (tidigare nr 1568), Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2019

tidigare lämnad rekommendation utgår. Revisionen bedömer att det fortsatt finns behov av att reglera förhållandena mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd.

Revisionen konstaterar att en viss gråzon uppstår mellan den säljande nämndens ansvar och den köpande nämnden ansvar för styrning och kontroll. Revisionen ser här ett fortsatt behov av att regionstyrelsen säkerställer att ansvarsfördelningen blir så tydlig och likartad som möjligt för de nämnder som berörs av denna organisationsform.

4.9 Prisstyrning av fastighets- och servicenämndens tjänster

Revisionen har granskat om fastighets- och servicenämndens arbete med prisstyrning och prismodeller av interna servicetjänster sker i enlighet med fullmäktiges intentioner.[106]

I fullmäktiges budget 2021 framgår bl.a. att målsättningen är att samtliga tjänster som fastighets- och servicenämndens erbjuder ska levereras med ett likvärdigt eller lägre pris, och en kvalitet som motsvarar eller överträffar de alternativ som finns på marknaden. Enligt budgeten ska nämnden också löpande föra en dialog med nämnder och bolag om tjänsternas innehåll och hur de kan utvecklas. Vidare framgår att om nämndens samlade produktionskostnad för en tjänst avviker från marknadens pris för en tjänst med motsvarande kvalitet och innehåll ska nämnden vidta åtgärder för att effektivisera eller konkurrensutsätta tjänsten. Av budgeten framgår också att det finns en förväntan att andra nämnders och bolags servicefunktioner ska överföras till serviceförvaltningen (så kallad konsolidering).

Granskningen visar bl.a. att det inte är tydligt i anvisningar från regionstyrelsen hur och när nämnden förväntas återrapportera kring dels att priser är konkurrenskraftiga, dels vilken verksamhet som bäst bedrivs i egen regi respektive borde upphandlas. Någon samlad formaliserad återrapportering som visar hur fullmäktiges intentioner har uppfyllts har inte heller lämnats, vare sig till nämnden eller regionstyrelsen.

Eftersom det inte är obligatoriskt för andra nämnder och bolag att avlämna verksamheter och tjänster till fastighets- och servicenämnden konstaterar revisonen också att nämnden inte har full rådighet över konsolideringen. Samtidigt som konsolideringen i sig också kan vara en förutsättning för en effektivisering och/eller en kostnadsminskning. I revisionens delrapport för fastighets- och servicenämndens framgår bl.a.[107] att Karolinska planerade att ta tillbaka vissa tjänster och att fastighets- och servicenämnden i budgetunderlaget inför 2022 har betonat att de ser ett behov av en regiongemensam plan för införande av regionens servicetjänster. Inom IT- området har

[106] Granskningen redovisas i sin helhet i revisionens årsrapport för fastighets- och servicenämnden 2021.
[107] Regionrevisorerna, Delrapport fastighets- och servicenämnden 2021

revisionen också i tidigare granskning[108] beskrivit att skapandet av en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö försvåras om inte all IT-infrastruktur samlas inom fastighets- och servicenämnden.

Bedömning
Revisionen bedömer att ett arbete pågår med prisstyrning och prismodeller för serviceförvaltningens tjänster i enlighet med fullmäktiges intentioner. Revisionen har i årsrapporten för fastighets- och servicenämnden bedömt att nämnden kan stärka sin styrning och uppföljningen genom att omvandla fullmäktiges skrivningar om konkurrenskraftiga priser till en egen strategi och mål för verksamheten. Revisionen menar dock samtidigt att regionstyrelsen bör förtydliga krav på nämndens verksamhet och återrapportering, exempelvis när och hur nämnden ska återrapportera arbetet för att nå fullmäktiges intentioner i budget vad gäller prissättning, konsolidering m.m. I samband med detta behöver regionstyrelsen också analysera och tydliggöra vilket handlingsutrymme/förutsättningar nämnden har i genomförandet av dessa krav.

Rekommendation:

- Regionstyrelsen bör analysera och tydliggöra förutsättningarna för att nämnders och bolags servicefunktioner ska överföras till fastighets- och servicenämnden

4.10 Ärendehantering

4.10.1 Samlingsärenden

Revisionen har under de senaste åren noterat att ett antal ärenden av olika karaktär sammanförs till ett samlingsärende för behandling i regionstyrelsen samt beslut i regionfullmäktige. Detta har framför allt skett kopplat till ärendena om regionens årsredovisning respektive fullmäktiges budgetbeslut.

Regionstyrelsens ärende till fullmäktige gällande budget 2021 (i november 2020)[109] innehöll förutom själva budgetförslaget och till det närliggande förslag till beslut, ytterligare beslutssatser kopplade till 28 separata ärenden. Det handlade om 8 ärenden gällande nya styrdokument, planer etc, 15 motioner och 5 övriga ärenden.

I regionstyrelsens ärende till fullmäktiges sammanträde gällande årsredovisning 2020 (i maj 2021)[110] fanns ytterligare beslutssatser kopplade till separata ärenden. Här handlade det bland annat om fem ärenden gällande fastställande av regionövergripande styrdokument och 36 motioner. Det framgår av protokollet att samtliga ärenden gällande motioner återremitterades och

[108] Regionrevisorerna, Projektrapport 3/2021 Strategisk styrning av it och digitalisering
[109] RS 2020–0469
[110] RS 2021-0043

att de fyra ärendena gällande fastställande av regionövergripande styrdokument återremitterades genom minoritetsåterremiss.

Regionstyrelsens förslag till budget 2022 (i november 2021)[111] innehöll tolv separata ärenden om styrdokument (varav några fastställs av regionstyrelsen under förutsättning att fullmäktige fastställer det övergripande styrdokumentet). Till skillnad mot behandlingen av årsredovisningen för 2020 respektive budget för 2021 kan revisionen, via protokollet, konstatera att det vid behandlingen i fullmäktige av budget 2022 tydligare gick att skilja de ingående besluten gällande styrdokument. Detta eftersom dessa beslutspunkter, till skillnad mot vid tidigare tillfällen, nu hanterades separat istället för att alla beslutspunkter hanterades samlat. Dock är dessa beslut fortfarande enbart enskilda beslutspunkter inom ramen för budgetärendet.

Alla dessa olika ärenden, som har slagit ihop till ett samlingsärende kopplat till budget respektive årsredovisning, är vart och ett självständiga ärenden som i normalfallet skulle ha haft ett beslutsunderlag i form av eget tjänsteutlåtande från regionledningskontoret samt skrivelse från regionrådsberedningen. I samtliga tre ovan angivna samlingsärenden finns däremot en bilaga till huvudärendet med en kort redogörelse gällande varje enskilt ingående ärende.

Revisionen konstaterar också att budgetärendena innehåller beslut kopplade till investeringsprocessen, t.ex. genomförandebeslut. För investeringsärendena finns specifika och omfattande krav på beredning och beslutsunderlag som inte tillgodoses i budgetärendet. Beslut om fleråriga investeringar finns det i många fall också anledning att återkomma till, t.ex. vid behov av att fatta förnyade genomförandebeslut och i samband med utvärdering av investeringarna.

4.10.2 Produktionsutskottets och LISAB:s ärenden

LISAB:s styrelse och regionstyrelsens produktionsutskott har personunion dvs. samma ledamöter. Av praktiska skäl hålls sammanträdena gemensamt med en gemensam dagordning för mötena där det, åtminstone för beslutsärendena, framgår vilka punkter på dagordningen som tillhör respektive organ.

Enligt LISAB:s ägardirektiv för 2021[112] ansvarar bolaget bland annat för ägarstyrning. Det framgår vidare av fullmäktiges *Ägarpolicy och bolagsstyrningsprinciper* att både regionstyrelsens produktionsutskott och LISAB:s styrelse har ansvar för ägarstyrningen. Enligt policyn ska ägardialogen främst behandla måluppfyllelse och ekonomi samt andra frågor som hör till regionstyrelsens uppsiktsplikt. Vidare framgår att kraven på styrning, insyn och

[111] RS 2020-0755
[112] RS 2020–0469

kontroll i princip är desamma för bolagen som för verksamhet som drivs i förvaltningsform.

Via ärendet Ägardialoger 2021[113] i regionstyrelsens diarium kan revisionen konstatera att det har hållits 14 ägardialoger med bolag inom LISAB-koncernen under 2021 och en dialog vardera med Karolinska och SLSO, som formellt är nämnder. Revisionen konstaterar därmed att även ägardialogerna som ligger inom LISAB:s ansvarsområde har dokumenterats i regionstyrelsens diarium.

Anmälan av minnesanteckningar från ägardialoger ska enligt dagordningarna för LISABs och produktionsutskottets gemensamma sammanträden ha gjorts vid ett antal sammanträden under året. Det framgår inte om anmälningarna vänder sig till produktionsutskottet eller till LISAB:s styrelse. I produktionsstyrelsens protokoll finns anmälan av minnesanteckningar med, men inte i LISAB:s protokoll. Det framgår inte för vilka bolag/nämnder ägardialoger anmäls.

4.10.3 Bedömning

Transparens och spårbarhet är väsentligt i fullmäktiges beslutsärenden. Revisionen konstaterar att årsredovisning och budget är stora och komplexa ärenden som kan vara svåra för såväl förtroendevalda som medborgare att överblicka, särskilt i en sådan omfattande organisation som Region Stockholm. När ärenden som normalt inte hanteras i årsredovisning eller budget sammanförs i ett samlingsärende blir det även svårare för medborgarna att identifiera om det finns anledning att laglighetspröva ett särskilt beslut. Revisionen bedömer att beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt bör hanteras separat för att uppnå transparens och spårbarhet över tid.

Revisionen bedömer att det i dagordningar och protokoll i LISAB:s styrelse respektive regionstyrelsens produktionsutskott behöver göras en tydligare fördelning av vilka ärenden som tas upp utifrån resp. organs formella ansvar. Revisionen menar också att det i protokollen bör framgå vilka ägardialoger som har genomförts.

Rekommendation:

- Regionstyrelsen bör säkerställa att fullmäktiges beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt hanteras i separata ärenden för att öka transparens och spårbarhet.

4.11 Uppföljning av tidigare rekommendationer

Revisionen har under året följt upp merparten av tidigare lämnade rekommendationer till regionstyrelsen. Utfallet av uppföljningen har för flera av rekommendationerna kommenterats i avsnitten ovan.

[113] RS 2021-0355

Revisionen har därutöver bland annat följt upp sju rekommendationer med koppling till reglementen. Två av rekommendationerna innehåller ett antal delrekommendationer. Flertalet av rekommendationerna/delrekommendationerna bedöms vara uppfyllda, medan några av olika skäl utgår. En rekommendation gällande styrelsens behandling av personuppgifter bedöms vara pågående. En av delrekommendation bryts ut till en ny, delvis omformulerad rekommendation eftersom revisionen fortsatt bedömer att det enligt kommunallagen enbart är nämnderna själva som bör fatta beslut om tillsättande av beredningar.

I samband med en projektgranskning 2018[114] lämnade revisionen fem rekommendationer kopplat till forskningsområdet. De inför 2021 fyra återstående rekommendationerna bedöms nu vara åtgärdade. En redogörelse för denna rekommendationsuppföljning har lämnats till regionledningskontorets ledning i form av ett PM.

Revisionen har följt upp sex av åtta tidigare lämnade rekommendationer inom inköpsområdet. Revisionen noterar att det har gjorts en hel del åtgärder kopplat till rekommendationerna, några avslutade och vissa som fortfarande pågår. På olika sätt bidrar åtgärderna till att hantera de identifierade brister som en gång föranlett rekommendationerna. Revisionen konstaterar i uppföljningen att förutsättningarna på flera sätt har förändrats, bland annat genom omorganisationer och förändrade uppdrag, jämfört med när rekommendationerna lämnades. Fyra av rekommendationerna bedöms därmed inte längre vara helt relevant utformade och utgår. Tidigare rekommendation gällande övergripande planering kopplat till medicinteknisk utrustning[115] bedöms vara åtgärdad. När det gäller arbetet med systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar[116] framgår det att arbetssättet är inarbetat kopplat till kategoristyrningen. Revisionen bedömer dock att detta inte är tillräckligt då kategoristyrningen inte omfattar samtliga upphandlingsområden i regionen.

Av rekommendationer gällande IT- respektive informationssäkerhet som lämnats tidigare år bedöms tre av fyra vara åtgärdade.

Efter delårsgranskningen 2021 fanns det 84 rekommendationer kvar från år 2020 eller tidigare. Av dessa har sammanfattningsvis 22 bedömts vara åtgärdade. Femton har utgått då revisionen bedömt att de inte längre är relevant utformade t.ex. mot bakgrund av organisatoriska förändringar.

Utöver de tolv rekommendationerna kopplat till krisberedskap där arbete pågår och granskning därför har skjutits till 2022 (se avsnitt 4.1.1) är det ytterligare fyra rekommendationer som kommer följas upp först 2022, i huvudsak mot bakgrund av att arbete fortfarande pågår. Av resterande 31

---

[114] Landstingsrevisorerna, Projektrapport 1/2018, Förutsättningar för klinisk forskning
[115] Rekommendation nr 39087, Regionrevisorerna, Årsrapport regionstyrelsen 2019
[116] Rekommendation nr 29153 (tidigare nr 1103) Landstingsrevisorerna, Projektrapport 5/2017, Förutsättningar för affärsmässighet i upphandlingsprocessen

rekommendationer har merparten bedömts vara delvis åtgärdade medan ett fåtal har bedömts inte vara påbörjade.

Under 2021 har fem nya rekommendationer tillkommit i samband med delrapporten, 24[117] genom projektgranskningar och tre i denna årsrapport, totalt 32 stycken.

I bilaga 1 och 2 framgår mer i detalj hur rekommendationerna har hanterats.

5 Räkenskaper

I detta avsnitt görs en bedömning av om redovisningen är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Bedömningsmålen och bedömningskriterierna framgår av bilaga 3.

5.1 Region Stockholms årsredovisning

Regionstyrelsen upprättar en regionövergripande årsredovisning för Region Stockholm. Årsredovisningen 2021 innehåller en sammanhållen förvaltningsberättelse.

5.1.1 Förvaltningsberättelse

I förvaltningsberättelsen redogör regionstyrelsen för nämnders och styrelsers resultat och verksamhet med utgångspunkt från deras respektive uppdrag från fullmäktige. Förvaltningsberättelsen innehåller, i enlighet med LKBR[118], väsentlig information och förhållanden som inte resultat- och balansräkningen tar upp, men som är viktiga för bedömningen av Region Stockholms resultat och ställning. Förvaltningsberättelsen innehåller också information om den förväntade utvecklingen inom regionen, en samlad redovisning av Region Stockholms investeringsverksamhet, en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten och en utvärdering av om målen för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Det finns även information om pensionsförpliktelser och pensionsmedelsförvaltning, avsättningar och ansvarsförbindelser, säkringsredovisning m.m.

Förvaltningsberättelsen ska enligt RKR:s rekommendation[119] innehålla ett antal huvudrubriker. Rubrikerna finns i regionens årsredovisning.

Förvaltningsberättelsen innehåller analyser och orsakssamband när det gäller beskrivningen av det ekonomiska resultatet. Revisionen konstaterar att analyser och kommentarer kring investeringsverksamheten fortsatt kan utvecklas (se avsnitt 2.1 och 3.3.2). När det gäller analyserna av måluppfyllelsen

[117] Av dessa har tre rekommendationer tidigare legat på fastighets- och servicenämnden men flyttats över till regionstyrelsen och en ny rekommendation ersätter en tdigare borttagen.
[118] Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning
[119] Rådet för kommunal redovisning (RKR), Rekommendation R15 Förvaltningsberättelse

anser revisionen liksom tidigare att det är svårt att bedöma måluppfyllelsen för vissa av målen (se avsnitt 2.2).

Förvaltningsberättelsen innehåller viktiga förhållanden för bedömningen av regionens resultat och ställning samt andra förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av verksamheten i enlighet med LKBR[120] och RKR:s[121] rekommendationer.

5.1.2 Räkenskaper sammanställd redovisning

Årsredovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven i Rådet för kommunal redovisnings rekommendation om Sammanställd redovisning (RKR 8.2).

I enlighet med LKBR finns det i årsredovisningen för Region Stockholm en resultat- och balansräkning för de sammanställda räkenskaperna som omfattar regionen och dess koncernbolag.

Revisionen konstaterar att investeringsredovisningen inte fullt ut är upprättad i enlighet med god redovisningssed och RKR:s rekommendation även om redovisningen har förbättrats jämfört med 2020 se avsnitt 2.1 och 3.3.2.

Revisionen har noterat att det inte skett någon ändring i redovisningsprinciper för fastighets- och servicenämnden där det görs avsteg från regionens redovisningsprincip. Revisionen anser att samma redovisningsprinciper bör tillämpas inom hela regionen.

Resultatpåverkande avvikelser[122] som har uppmärksammats i granskningen av regionens verksamheter uppgår sammantaget inte till väsentliga belopp och påverkar därmed inte bedömningen av den sammanställda redovisningen.

5.1.3 Balanskravet

Enligt årsredovisningen redovisar Region Stockholm ett positivt balanskravsresultat efter justering av realisationsvinster på 1 747 mnkr. Kommunallagens krav på en ekonomi i balans uppnåddes därmed 2021.

I årsredovisningen noteras att årets resultat efter balanskravsjusteringar inte medger reservering till resultatutjämningsreserven.

Revisionen bedömer att balanskravstutredningen i allt väsentligt följer lagens krav.

5.1.4 Revisionens bedömning

Förvaltningsberättelsen är i allt väsentligt upprättad i enlighet med LKBR och RKR:s rekommendationer. Årsredovisningen för Region Stockholm bedöms i allt väsentligt vara upprättad enligt god redovisningssed, enligt LKBR

[120] Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning
[121] Rådet för kommunal redovisning
[122] Se avsnitt 6.2.3 respektive regionrevisorernas årsrapport för SLSO 2021 (dnr RK 2021-0027)

och RKR:s rekommendationer och ger en rättvisande bild av årets resultat och ekonomiska ställning. Revisionen bedömer att balanskravstutredningen i allt väsentligt följer lagens krav.

Räkenskaperna bedöms i allt väsentligt vara rättvisande.

6 Redovisningsenheter inom regionstyrelsen

I detta avsnitt görs en bedömning av ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, intern styrning och kontroll samt räkenskaperna för regionstyrelsens redovisningsenheter; regionledningskontoret, skadekontot[123] och koncernfinansiering.

6.1 Regionstyrelsen/regionledningskontoret

Regionfullmäktige beslutade den 17 november 2020 att inrätta en gemensam förvaltning för stöd till regionstyrelsen, tillväxt- och regionplanenämnden (TRN) samt den nyinrättade klimat- och hållbarhetsnämnden (KHN). Sammanslagningen av regionledningskontoret och tillväxt- och regionplaneförvaltningen genomfördes den 1 april 2021. KHN har inrättats från den 1 juli 2021. Därmed är det tre nämnder som får stöd från den gemensamma förvaltningen regionledningskontoret.

Anslag för verksamhet inom området klimat- och hållbarhet har tidigare delvis legat inom regionstyrelsen, delvis inom TRN. I samband med att KHN formellt inrättades omfördelades totalt 25,2 mnkr från regionstyrelsen (20,9 mnkr) respektive TRN (4,3 mnkr) till KHN i enlighet med särskilt beslut i fullmäktige[124].

6.1.1 Ekonomiskt resultat

Årets resultat för regionstyrelsens redovisningsenhet regionledningskontoret (regionstyrelsen/RLK) uppgår till 550 mnkr. Enligt beslut i fullmäktige[125] undantas merkostnader och minskade intäkter till följd av coronapandemin vid avstämningen mot resultatkravet. Merkostnaderna i regionledningskontorets verksamhet under 2021 uppgår till 23 mnkr. Statsbidrag har inte utgått för täckning av dessa merkostnader under 2021. Däremot har statsbidrag på 3,5 mnkr erhållits för merkostnader under december 2020, vilket gett en positiv resultateffekt 2021.

Det ekonomiska resultatet uppgår till 573 mnkr justerat för coronarelaterade merkostnader. Detta är 573 mnkr högre än fullmäktiges resultatkrav. Revisionen konstaterar att fullmäktiges mål om en ekonomi i balans därmed har uppnåtts.

---

[123] Granskning av skadekontot sker inom ramen för granskningen av regionstyrelsens/RLK. För 2021 finns inga särskilda iakttagelser att redovisa för skadekontot.
[124] RS 2020-0855, 2020-0856
[125] RS 2021–0124

Verksamhetens *intäkter* är 25 mnkr högre än budget. Anslaget är lägre (77 mnkr) p.g.a. att FOU-medel som inte använts har förts över till 2022 (se avsnitt 6.1.4).[126] De högre intäkterna jämfört med budget utgörs framförallt av ersättning för förvaltningsstöd från tillväxt- och regionplanenämnden respektive klimat- och hållbarhets nämnden (54 mnkr), försäljning av ej budgeterade IT-tjänster (15 mnkr) och övriga intäkter (8 mnkr) samt förändrad redovisningsprincip för externa projekt vilket ger en högre intäkt (25 mnkr). Den förändrade redovisningsprincipen innebär dock motsvarande ökade kostnader och är därmed resultatneutral.

Verksamhetens *kostnader* är 522 mnkr lägre än budgeterat. Den största avvikelsen finns inom kostnadsposten Lämnade bidrag där utfallet blivit lägre än budget. Här handlar det om att regionstyrelsens medel för oförutsedda insatser, som har budgeterats inom denna kostnadspost, inte har utnyttjats (200 mnkr). Resterande avvikelse (158 mnkr) beror på att bidrag inte har lämnats i den utsträckning som hade budgeterats, främst inom kompetensförsörjning, kompetensutveckling och strategiskt arbetsmiljöarbete. Personalkostnaderna (inklusive inhyrd personal) är högre än budgeterat (82 mnkr) kopplat till att tillväxt- och regionplaneförvaltningen under året slagits ihop med regionledningskontoret (se också avsnitt 6.1.3). Lokal- och fastighetskostnaderna är lägre än budgeterat (15 mnkr). I budgeten har funnits en avsättning för regiondirektörens utvecklingsmedel (200 mnkr) vilken enligt verksamhetsberättelsen inte har utnyttjats. Utnyttjandet av konsultmedel har högre utfall än budget (13 mnkr), se vidare avsnitt nedan. Utöver detta finns en positiv avvikelse gällande övriga tjänster (54 mnkr) härrörande bland annat till de politiska kanslierna. Utöver ovanstående avvikelser finns inom Övriga kostnader ytterligare mindre, både positiva och negativa avvikelser.

Avskrivningarna är 3 mnkr lägre än budgeterat.

Årets *investeringar* uppgår till 3,3 mnkr vilket enligt verksamhetsberättelsen utgörs av 2,6 mnkr i ersättningsinvesteringar i radiokommunikationssystemet RAKEL och 0,7 mnkr till utbyten inom it och teknik. Regionstyrelsen investeringsbudget för 2021 uppgick till totalt 88,8 miljoner kronor varav 70 miljoner kronor avser programmet vårdens it-miljö. Investeringsbeslutet för vårdens it-miljö är upphävt vilket dock inte kommenteras i verksamhetsberättelsen. Resterande avvikelse mot budget kommenteras inte heller.

Revisionen noterar att verksamhetsberättelsen för regionstyrelsens redovisningsenhet regionledningskontoret inte innehåller någon resultaträkning vilket betydligt försvårar möjligheterna att analysera det ekonomiska resultatet. Revisionen konstaterar, liksom i årsrapporten 2020 och i delrapporten 2021, att avvikelser i förhållanden till budget inte har analyserats och kommenterats på ett helt tillfredställande sätt. I delrapporteringen framförde revisionen också att det saknas en tydlig uppföljning kopplat till hur budgeten fördelats

[126] På kostnadssidan finns motsvarande transaktion inlagd under lämnade bidrag vilket gör att detta inte får någon resultatpåverkan. Se även avsnitt 6.1.4

på olika verksamheter i regionstyrelsens verksamhetsplan för regionledningskontoret. (Se avsnitt 6.1.3)

Revisionen konstaterar vidare att verksamhetsberättelsen enligt regionledningskontorets anvisningar ska innehålla kommentar och analys gällande konsultkostnader och hur verksamheten arbetar med att minska dessa. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en beskrivning av hur arbetet fortlöper med att genomföra konsultväxling. Det framgår av granskningen att regionstyrelsen inom ramen för regionledningskontorets verksamhet har haft konsultkostnader på drygt 90 mnkr, vilket är drygt 10 mnkr mer än budgeterat. Medan konsultarvoden för IT-tjänster blivit 30 mnkr lägre än budgeterat på grund av låg aktivitetsnivå inom vårdens IT (orsakat av pandemin) så har andra konsultkostnader blivit drygt 40 mnkr högre. Den största avvikelsen avser krisstöd till vårdpersonal (22 mnkr). Vidare ingår här t.ex. extern utvärdering av regionens hantering av pandemin. Någon analys i övrigt enligt anvisningarna finns inte i verksamhetsberättelsen.

Bedömning
Revisionen bedömer att fullmäktiges mål om ekonomi i balans har uppnåtts i och med att resultatet överstiger resultatkravet.

Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontorets ledning att i delårsrapportens redogörelse för årsprognos i jämförelse med årsbudget tydligt specificera och kommentera avvikelser[127]. Revisionen bedömer att avvikelser mot budget bör utvecklas även i verksamhetsberättelsen. Rekommendationen omformuleras därför till att även gälla verksamhetsberättelsens redogörelse för utfall jämfört med årsbudget. Revisionen noterar därutöver att regionstyrelsens verksamhetsberättelse för regionstyrelsen/RLK i delar avviker från den generella mall och de anvisningar som gäller för verksamhetsberättelserna i regionen.

6.1.2 Verksamhetsmässigt resultat

Mål och indikatorer
Regionstyrelsen/RLK ska för egen del styra mot fullmäktiges tre inriktningsmål *Långsiktigt ekonomisk uthållighet*, *En hållbar regional utveckling* och *Hållbar arbetsgivare* genom att arbeta med angivna underliggande mål och indikatorer. Regionstyrelsen/RLK omfattas av tio verksamhetsspecifika samt ett nämndspecifikt mål med för regionstyrelsen/RLK sammanlagt 32 indikatorer. Enligt beslut i fullmäktige i samband med tertialbokslutet[128] ska indikatorer som inte går att mäta på grund av coronapandemin inte ingå i målbedömningen. Enligt regionledningskontorets anvisningar ska dock verksamhetsberättelsen innehålla redogörelse för samtliga mål och indikatorer.

[127] Rekommendation nr 67990, Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2021
[128] RS 2020-0771

Revisionen konstaterar att det till de verksamhetsspecifika målen finns vissa indikatorer som enligt fullmäktiges budget enbart ska mätas på koncernnivå. Det framgår dock av revisionens granskning att beredningen av mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut 2021 inte helt stringent tydliggör vad som bör vara indikatorer och mål för regionstyrelsens egen verksamhet respektive vad regionstyrelsen ska följa upp ur ett regionövergripande perspektiv. Revisionen konstaterar att flera av indikatorerna som i fullmäktiges budget angetts för mätning inom regionstyrelsens verksamhet i praktiken inte följs upp i regionstyrelsens egen verksamhetsberättelse. Regionstyrelsen anger istället att indikatorerna ska mätas på koncernnivå, vilket även revisionen konstaterar verkar rimligt utifrån hur indikatorerna är formulerade. Det gäller t.ex. indikatorn *Andel av nämnder och bolag som har nått måluppfyllelse för minst 80 procent av de indikatorer som tilldelats dem och som är uppföljningsbara i årsrapporten*.

De tre målen *Hög innovations- och digitaliseringsgrad, Samhällsviktiga funktioner upprätthålls vid extraordinära händelser och klimatförändringar* samt *En av Europas ledande forskningsregioner inom forskning som syftar till bättre hälsa* bedöms vara uppfyllda. Målet *Social hållbarhet* bedöms också vara uppfyllt, se dock avsnitt 2.2 gällande indikatorn *Andelen vidtagna åtgärder inom identifierade förbättringsområden utifrån folkhälsokonsekvensanalyser i nämnder och bolag*.

Vidare bedöms målet *Ett resultat i balans* vara uppfyllt eftersom två av de ingående indikatorerna är uppfyllda. En av de indikatorer som sägs vara uppfyllda är *Andel sökta statsbidrag som har använts* även om regionstyrelsen/RLK, enligt uppgift i annan del av verksamhetsberättelsen, inte har sökt några statsbidrag. Målet kan således enligt revisionen inte anses vara uppfyllt. Målet *Kärnverksamheten ska prioriteras* bedöms vara uppfyllt. För indikatorn *Administrationens andel av kostnaderna*, se avsnitt 6.1.3.

Målet *Region Stockholms klimatpåverkan ska minska* ska enligt regionstyrelsens redovisning av indikatorerna vara uppfyllt. Revisionen menar dock att regionstyrelsen/RLK för indikatorn *Andel nollutsläppsfordon av de ägda och leasade fordonen inom Region Stockholms nämnder och bolag* har valt en lägre ambitionsnivå än fullmäktiges beslut. Därmed bör målet bedömas som delvis uppfyllt.

Målet *Hållbar investeringsutveckling* kan inte mätas då regionstyrelsen/RLK inte har haft några investeringar som motsvarar de indikatorer som ingår i målet. För målet *Uppnå strukturerad styrning av Region Stockholms verksamheter* har regionstyrelsen valt att inte mäta några indikatorer med motiveringen att de ska mätas på koncernnivå. Dock är målet samtidigt definierat som ett nämndspecifikt mål för regionstyrelsen.

Målet *Region Stockholm attraktiv arbetsgivare* bedöms vara delvis uppfyllt då hälften av indikatorerna anses uppnådda. Målet *Systematisk kompetensförsörjning* bedöms inte vara uppfyllt.

Revisionen noterar att det bara är bedömningen för respektive indikator som redovisas. Utfallen för de olika indikatorerna saknas vilket är en avvikelse mot mallen för verksamhetsberättelsen.

Uppdrag

Regionstyrelsen/RLK ansvarar för 53 stycken uppdrag, varav 37 från fullmäktige och resterande från regionstyrelsen. Det framgår av revisionens granskning av bakomliggande material att det för 2021 tillkommit 17 uppdrag från fullmäktige och 1 uppdrag från regionstyrelsen. Sedan tidigare år finns totalt 35 uppdrag (20 från fullmäktige och 15 från regionstyrelsen) som inte hade avslutats vid ingången till 2021.

I förvaltningschefens kommentar i verksamhetsberättelsen konstateras att pandemin har påverkat verksamhet, arbetssätt och prioriteringar även under 2021. Det framgår att det varit en utmaning att hinna genomföra beslutade uppdrag då nya medarbetare har behövt introducerats via digitala kanaler och pandemin ställt krav på extra uppföljning och utvärdering. I verksamhetsberättelsen kommenteras uppdragen, tillsammans med annat utfört arbete, i löpande text under respektive mål. Det framgår dock inte alltid av texten att det handlar om ett uppdrag. Inte heller framgår vem som har givit uppdraget och när eller om uppdraget bedöms vara avslutat eller inte. Revisionen noterar att regionstyrelsens verksamhetsberättelse saknar en sammanfattning av arbetet med uppdrag vilket enligt regionledningskontorets anvisning ska finnas. Vidare saknar den bilagda sammanställningen kommentarer till respektive uppdrag. Det gör att det är svårt att med hjälp av bilagan få en överblick av hur uppdragen har hanterats.

Revisionen konstaterar att 18 fullmäktigeuppdrag har genomförts eller på annat sätt avslutats under 2021. Revisionen har tagit del av regionledningskontorets bakomliggande beskrivningar av hur uppdragen har genomförts och noterar att dessa beskrivningar är tydliga.

Revisionen delar inte regionledningskontorets bedömning gällande uppdraget att *utarbeta förslag som tydliggör rollerna och ansvarsfördelningen mellan Landstingshuset i Stockholm AB, regionstyrelsen, hälso- och sjukvårdsnämnden och Region Stockholms hälso- och sjukvårdsproducerande nämnder och bolag, samt hur förändrade arbetssätt bör omhändertas framöver. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2020*. Uppdraget har bedömts som avslutat, men det framgår samtidigt att ”dessa aspekter ingår i arbetet med att stärka Region Stockholms krishanteringsförmåga som ska utgå från utvärderingen av Region Stockholms hantering av pandemin”[129]. Som framgått av avsnitt 4.1.2 är slutredovisning av detta arbete planerat till juni 2022. Gällande uppdraget *Sänka de administrativa kostnaderna med tio procent under 2021*, se avsnitt 6.1.3.

[129] RS 2020–0384

Tio fullmäktigeuppdrag anges pågå enligt plan medan nio anges pågå med avvikelse. Revisionen har i tidigare granskningar konstaterat svårigheten att bedöma uppdrag som inte är tidsatta. Revisionen konstaterar dock att samtliga pågående fullmäktigeuppdrag har kommenterats i det bakomliggande materialet. Av uppdrag från tidigare år återstår nu ett från 2018, sex från 2019 och fyra från 2020. Gällande uppdrag från regionstyrelsen har 10 avslutats under året, 3 är pågående enligt plan och 3 är pågående med avvikelse.

Bedömning
Revisionen konstaterar att pandemin har haft fortsatt stor effekt på regionstyrelsens möjlighet att uppnå det verksamhetsmässiga resultatet för regionledningskontoret. Det verksamhetsmässiga resultatet, med undantag för de delar som inte kan mätas på grund av coronapandemin, har dock i huvudsak uppnåtts.

Måluppfyllelsen har i huvudsak analyserats och kommenterats på ett tillfredsställande sätt i verksamhetsberättelsen. Revisionen noterar att det behövs en större tydlighet gällande vad som ska vara indikatorer och mål för regionstyrelsens egen verksamhet respektive vad regionstyrelsen ska följa upp ur ett regionövergripande perspektiv. Regionstyrelsen bör vidare följa samma anvisningar som övriga nämnder när det gäller delårsrapport och verksamhetsberättelse. Detta för att kunna bedöma hur utfallet förhåller sig till uppsatta målnivåer. Verksamhetsberättelsens tabeller över indikatorerna bör även visa det faktiska utfallet. Arbetet med uppdragen behöver också kommenteras så att det är möjligt att bedöma utfallet och hur det bidrar till de övergripande målen.

6.1.3 Intern styrning och kontroll

Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Uppföljning och analys av verksamhetens olika delar
Enligt styrdokumentet ILS ska verksamhetsberättelsen skrivas i förhållande till den beslutade verksamhetsplanen och redogöra för hur nämnden har nått målen och nämndens ekonomiska resultat. En stor del av regionstyrelsens verksamhet som bedrivs inom regionledningskontoret handlar om bidragsgivning samt projektverksamhet. För att få en tydlig bild av det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet behöver utfallet beskrivas inte bara utifrån resultaträkningen utan också utifrån hur anvisade medel används gällande bidrag och projekt.

I regionstyrelsens verksamhetsplan 2021[130] specificeras fördelningen av 2021 års anslag i en tabell där det framgår hur mycket av anslaget som avser den politiska organisationen respektive tjänstemannaorganisationen, samt hur

[130] RS 2020-0271

mycket medel som budgeteras för exempelvis forskning, projekt vårdens IT stöd (FVM) och särskild satsning på kompetensförsörjning.

I regionstyrelsens verksamhetsberättelse 2021 kommenteras dock inte utfall och avvikelser enligt den uppdelning som finns i verksamhetsplanen. Vidare innehåller verksamhetsberättelsen inte någon uppföljning av de bilagor som i verksamhetsplanen ytterligare specificerar budgeten för projekt, forskning och utveckling, bidrag till stiftelser, föreningar och organisationer. Det saknas därmed möjlighet att via verksamhetsberättelsen följa upp utfallet gällande regionstyrelsens särskilda insatser som presenterats i verksamhetsplanen. Det medför också att det inte går att följa hur utfall inom dessa områden påverkat årets resultat. Revisionen noterar särskilt, liksom i delrapporten, att det är svårt att följa de medel som reserverats för det s.k. post-FVM arbetet (se även avsnitt 4.2). I verksamhetsplanen uppges att 200 mnkr av anslaget fördelats till FVM medan senare uppgifter från regionledningskontoret anger att budgeten är 100 mnkr. Utfallet är inte specificerat i verksamhetsberättelsen.

Som framgått av avsnitten om ekonomiskt respektive verksamhetsmässigt resultat ovan följer verksamhetsberättelsen för regionstyrelsen/RLK inte fullt ut den allmänna mall och de anvisningar som finns för nämnders och bolags verksamhetsberättelser. Därmed saknas i verksamhetsberättelsen en del information och analyser som bör finnas med.

Löpande uppföljning av verksamheten inom regionledningskontoret
I revisionens delrapport 2021 bedömde revisionen att regionstyrelsen bör stärka uppföljningen av regionledningskontorets verksamhet och ekonomiska utfall i enlighet med skrivningarna i ILS. Där framgår att nämnder och bolag månadsvis ska följa upp genomförandet av verksamhetsplaner och det ekonomiska utfallet i rapporter som behandlas i nämnden/bolagsstyrelsen. Regionstyrelsen har enligt instruktion ålagt arbets- och personalutskottet att bevaka och följa upp nämnder och bolags ekonomiska och verksamhetsmässiga måluppfyllelse. Instruktionen saknar dock information om hur arbets- och personalutskottet ska följa upp regionstyrelsens egen verksamhet. Granskningen i samband med delåret visade att de muntliga rapporterna som presenteras i arbets- och personalutskottet handlar om den koncernövergripande ekonomin. Revisionens fortsatta granskning visar att så fortfarande är fallet.

Minskning av administrativa kostnader
En av indikatorerna i fullmäktiges budget 2021[131] innebär att administrationens andel av kostnaderna ska vara lägre jämfört med föregående år. Styrelser och nämnder har vidare, med vissa undantag, också fått i uppdrag att sänka de administrativa kostnaderna med tio procent under 2021 i syfte att värna kärnverksamheten.

[131] RS 2020–0469

Enligt anvisningarna för verksamhetsberättelsen ska sambandet mellan indikator och uppdrag analyseras. Vidare ska verksamhetsberättelsen innehålla en analys av orsakerna till kostnadsutvecklingen och beskriva vad verksamheten har gjort under året för att genomföra uppdraget, oavsett om uppdraget har nåtts eller inte. Enligt regionstyrelsens/RLK:s verksamhetsberättelse har indikatorn att sänka de administrativa kostnadernas andel av kostnaderna uppnåtts under 2021.De administrativa kostnadernas andel av totala kostnaderna i december 2021 var 37 procent att jämföra med utfallet för 2020 på 38 procent. Samtidigt anges att uppdraget att minska de administrativa kostnaderna med tio procent inte kan rapporteras på grund av den omorganisation som gjorts under 2021 och att jämförelse mellan åren därför inte är relevant.

I verksamhetsberättelsen kommenteras att personalkostnaderna varit högre då tillväxt- och regionplaneförvaltningen har slagits samman med regionledningskontoret (den negativa avvikelsen för personalkostnaderna är 82 mnkr) samtidigt som hyreskostnaderna har varit lägre än budget då alla lokaler på landstingstomten har lämnats utom Landstingshuset (den positiva avvikelsen för lokal- och fastighetskostnaderna är 15 mnkr). Det saknas analys av sambandet mellan indikatorn, som anses vara uppfylld och uppdraget som anges inte vara relevant att mäta.

Bedömning

Revisionen bedömer att regionstyrelsen fortsatt bör stärka uppföljning och redovisning av regionledningskontorets verksamhet och ekonomiska utfall i enlighet med ILS samt regionledningskontorets anvisningar för verksamhetsberättelsen.

Rekommendation:

- Regionledningskontorets ledning bör i rapportering av ekonomi och verksamhet för regionstyrelsen följa de anvisningar och mallar som finns för nämnderna.

Roller och ansvar mot bakgrund av omorganisation

Revisionen granskade i delrapporten 2021[132] regionledningskontorets omorganisation. Efter omorganisationen säljer regionstyrelsen, som framgått ovan, förvaltningstjänster till tillväxt- och regionplanenämnden samt till den nyinrättade klimat- och hållbarhetsnämnden. Den gemensamma förvaltningen för flera nämnder förväntas enligt regionstyrelsens delårsrapport effektivisera administrationen och förbättra samordningen inom regionledningskontorets verksamheter. Omorganisationen, som inneburit att den tidigare tillväxt- och regionplaneförvaltningen slagits samman med regionledningskontoret, medförde ett omfattande arbete under det första halvåret, där relevanta styrdokument beslutades. Det som kvarstod i samband med

[132] RK 2021-0015

delrapporteringen var överenskommelsen om köp av förvaltningstjänster mellan berörda nämnder och regionstyrelsen.

Revisionens fortsatta granskning visar att överenskommelser om förvaltningsstöd från regionledningskontoret för tillväxt- och regionplanenämnden respektive klimat- och hållbarhetsnämnden formellt beslutats av regionstyrelsen i januari 2022[133]. Av överenskommelserna[134] framgår att ersättningen för förvaltningstjänster från tillväxt- och regionplanenämnden gällande verksamhetsår 2022 uppgår till ett belopp på 49, 4 mnkr och 26 mnkr för klimat- och hållbarhetsnämnden. Andelar av dessa belopp har använts för att reglera lämnat förvaltningsstöd under 2021 (för 9 månader respektive 6 månader). Det framkommer inte av avtalen, men enligt intervju med regionledningskontoret att beloppen i överenskommelserna är uppskattningar. Regionledningskontoret kommer under 2022 utvärdera och vid behov revidera förvaltningsstödens storlek. Revisionen kommer fortsatt följa detta arbete.

Intern styrning och kontroll
Styrelsen har fastställt en för året aktuell plan för intern kontroll upprättad utifrån dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys. I samband med delårs- och återapporteringen har den interna kontrollplanen följts upp och en ny riskbedömning har gjorts.

Val till utskott och beredningar
Revisionen granskade 2019[135] om regionstyrelsens dåvarande reglemente överensstämde med gällande lagstiftning och fullmäktiges krav samt om ansvar och uppgifter i reglementet var tydliga. Granskningen omfattade även regionstyrelsens utskott och beredningar, delegationsordningar samt instruktioner för utskott och beredningar. Revisionen konstaterade att val till utskott och beredningar var ofullständiga då ledamöter och ersättare inte hade valts till flera utskott och beredningar som inrättats i regionstyrelsens reglemente. Vidare noterade revisionen att styrelsen valt ledamöter till två beredningar som ännu inte hade inrättats av styrelsen. Utifrån granskningen rekommenderade revisionen[136] regionstyrelsen att välja ledamöter och ersättare till alla sina inrättade utskott och beredningar.

Nu genomförd uppföljande granskning visar att regionstyrelsen i enlighet med reglementet[137] valt in rätt antal ledamöter samt ersättare till alla sina utskott och beredningar och att fyllnadsval, förnyelse av mandat etc., med ett undantag, har genomförts. Granskningen visar vidare att avsägelser och fyllnadsval under 2021 varit en stående dagordningspunkt vid regionstyrelsens

[133] RS 2022-0062-2 Och på motsvarande sätt antagits av de köpande nämnderna.
[134] RS 2021-0095 och RS 2021-0996
[135] Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2019. För uppföljning av övriga rekommendationer i granskningen, se avsnitt 4.12.
[136] Rekommendation nr 29372 (tidigare nr 1571), Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2019
[137] RS 2021 - 0083

ordinarie sammanträden i syfte att kontinuerligt kontrollera behov av kompletterande val etc.

Det finns ett centralt administrativt system[138] som innehåller information om samtliga ledamöter/ersättare och deras respektive mandatperiod. Vid val och avsägelser ändras det i systemet. Granskningen har visat att den interna kontrollrutinen kopplat till systemstödet inte fungerar fullt ut. Denna iakttagelse baseras på faktumet att mandatperioden för samtliga ledamöter i rese- och representationsutskottet upphörde 2019-11-26 och att mandatet för dessa ledamöter inte har förnyats trots att utskottet fortsatt att verka efter detta datum. Omval för ledamöterna inom rese- och representationsutskottet har skett i samband med regionstyrelsens sammanträde 2021-11-23.

Bedömning

Revisionen bedömer att rutinerna för hantering av val till regionstyrelsens utskott och beredningar har förbättrats jämfört med den förra granskningen. För att ytterligare stärka kontrollen bör regionledningskontoret säkerställa hanteringen av information och bevakningsfunktioner etc. i det IT-stöd som används för kontroll av tillsättning av ledamöter i utskott och beredningar. Tidigare lämnad rekommendationen bedöms delvis åtgärdad.

Avrapporterade granskningar i delrapport
Delar av årets granskning har tidigare avrapporterats i delrapporten för regionstyrelsen. Nedan sammanfattas iakttagelser från granskning av intern kontroll i revisionens delrapport 2021.

Den administrativa hanteringen av regionens styrande dokument
Revisionen har granskat regionstyrelsens administrativa hantering av de regionövergripande styrande dokumenten.

I revisionens granskning framkom att styrdokumenten på Region Stockholms hemsida inte innehöll information om styrdokumentens giltighetsdatum, och att försättsbladen på många av dokumenten innehöll felaktig information om dokuments giltighetstid. Inaktuella styrdokument återfanns också i aktuell förteckning över styrdokumenten. Vidare visade revisionens granskning att den aktualitetsprövning av styrdokument som sker i det interna ärendehanteringssystemet Edit inte sker inom utsatt tid. Risk finns att detta försvårar för regionens nämnder, bolag och externa aktörer att ta del av aktuell information om regionens styrande dokument. Regionledningskontoret rekommenderades att stärka den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument, och säkerställa att aktuella styrdokument finns i förteckningen.[139]

Bisysslor och jäv
Revisionen har granskat om det finns tillräcklig intern kontroll i

[138] Troman- Plattform för hantering av förtroendevalda i Sveriges kommuner och regioner.
[139] Rekommendation nr 67993, Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2021

regionstyrelsens hantering av bisysslor och jäv. En otillräcklig hantering av anställda och förtroendevaldas bisysslor kan leda till förtroendeskada för regionen.

I revisionens granskning framkom exempel på att en ledamot i regionstyrelsen har engagemang som inte anmälts i enlighet med bestämmelserna om medgivande i regionstyrelsens reglemente. Av granskningen framkom även att anmälan om jäv vid regionstyrelsens sammanträden dokumenteras i varierande grad. Till viss del saknas även dokumentation som visar att jävig ledamot inte deltagit i beredningen eller varit närvarande vid beslut i ärendet. Revisionen rekommenderade regionstyrelsen att stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande, samt att förbättra dokumentationen av jäv i regionstyrelsens protokoll.[140]

Vidare framkom att det förekom att bisysslor som anmälts av regionledningskontorets medarbetare inte godkänts i enlighet med gällande process och beslutsordning. I granskningen framkom även att den kontroll av bisysslor som genomförs endast utreder om medarbetare svarat på enkätfråga om de har en bisyssla eller inte. Ingen övrig kontroll av medarbetares bisysslor görs. Revisionen rekommenderade regionledningskontorets ledning att säkerställa att beslut fattas av behörig chef snarast vid medarbetarens anmälan om bisyssla, och att stärka uppföljningen av anställdas bisysslor.[141]

Leverantörsfakturaprocessen
Granskningen visade att den tidigare rutinen att generera och granska logglistor månadsvis av behörig chef fallit bort på grund av personalförändringar. Revisionen rekommenderade därför regionledningskontorets ledning att stärka den interna kontrollen av ändringar i leverantörsregistrets fasta data, till exempel informationen om leverantörer. Revisionen följde också upp en tidigare rekommendation[142] om att regionledningskontoret bör dokumentera genomförd kontroll av höga kostnader och representationskostnader. Stickprovskontrollen visade att dokumentation av de interna kontrollmomenten fortsatt saknas.

Granskningar utan väsentliga iakttagelser
Revisionen har även granskat ledningsnära kostnader och representation samt hantering av skadekontot utan några väsentliga iakttagelser.

6.1.4 Räkenskaper

Hantering av FoU-medel
Liksom för 2020 har pandemin medfört att forskningsprojekt inte kunnat genomföras som tidigare. Det har inneburit att avsatta medel för Forskning och

[140] Rekommendation nr 67991, Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2021
[141] Rekommendation nr 67992, Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2021
[142] Rekommendation nr 29377, Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2019

Utbildning (FoU) inte har kunnat utnyttjas fullt ut under året. Det gäller såväl statliga (ALF-medel) som regionfinansierade forskningsmedel. Enligt avtal mellan staten och dåvarande Stockholms läns landsting samt vissa andra landsting om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården[143] ska forskningsmedel förbrukas under aktuellt kalenderår. Regionen har hanterat de regionfinansierade medlen på samma sätt. När det gäller de statliga forskningsmedlen träffades för verksamhetsåret 2020 ett tilläggsavtal mellan parterna som reglerade att ej nyttjade forskningsmedel 2020 skulle få användas 2021. De medel som inte förbrukades 2021 ska enligt avtalet återbetalas senast tre månader efter kalenderårets utgång.

Även gällande statliga forskningsmedel som tilldelats regionen för 2021 har pandemin medfört att samtliga medel inte har kunnat utnyttjas full ut. Regionledningskontoret har tillsammans med dem som erhållit anslag gjort en sammanställning som visar att netto 77 mnkr av forskningsmedlen ännu inte har nyttjats. Enligt uppgift finns därför en överenskommelse med externa bidragsgivare om att kvarvarande anslag kommer att få nyttjas under 2022. I regionstyrelsen/RLK:s räkenskaper finns därmed minskat anslag och minskade kostnader samt en skuld som motsvarar det reserverade beloppet. Revisionen har dock inte kunnat fastställa på vilket sätt överflyttning av ej utnyttjade forskningsmedel har beslutats i förhållande till av fullmäktige fastställda budgetramar för 2021.

Årsbokslut inkl. verksamhetsberättelse
Årsbokslutet för regionledningskontoret (inkl. redovisningsenheten Skadekontot) är i allt väsentligt upprättad enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed, regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

6.2 Koncernfinansiering

Koncernfinansiering är en redovisningsenhet under regionstyrelsen där poster av regionövergripande karaktär redovisas; skatteintäkter, statsbidrag, personalomkostnadspålägg och pensioner. Enheten har inga anställda och bedriver inte någon egen verksamhet. Verksamhetsberättelsen är därför begränsad till förklaringar av de olika finansiella posternas förändringar.

6.2.1 Ekonomiskt resultat

Årets resultat för regionstyrelsens redovisningsenhet koncernfinansiering uppgår till 1 399 mnkr. Detta är 2 816 mnkr högre än det budgeterade resultatet på -1 417 mnkr. Avvikelsen beror till största del på att skatteintäkterna blivit högre än budgeterat. Därutöver har vissa regionövergripande buffertar inte behövt tas i anspråk och samtliga statsbidrag har inte heller fördelats ut

[143] Nationellt ALF-avtal LS 1408-0934

från koncernfinansiering till berörda nämnder och bolag. Avvikelser kopplat till jämförelsestörande poster gällande pensionerna (se 2.1) återfinns till stor del i koncernfinansierings resultat.

6.2.2 Intern kontroll

Rutin- och processbeskrivningar
Koncernfinansierings processer hanteras av ett begränsat antal personer, vilket ökar risken för personberoende. Revisionen har därför tidigare rekommenderat att rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen upprättas och att riskanalyser med identifiering av motverkande kontrollmoment dokumenteras[144]. Revisionen konstaterar att detta fortfarande inte genomförts även om vissa kontrollmoment utförs. Då dessa inte dokumenteras på ett ändamålsenligt sätt kan revisionen dock inte bekräfta att kontrollerna utförs och är tillräckliga. Tidigare lämnad rekommendation avseende rutinbeskrivningar och riskhantering kvarstår därmed.

Statsbidragshanteringen
Merparten av de statsbidrag som Region Stockholm erhåller hanteras via redovisningsenheten koncernfinansiering. Bidragen bokförs som intäkt på redovisningsenheten och fördelas sedan ut till nämnder och bolag. Under 2020 och 2021 har hanteringen med anledning av covid-19-pandeim varit betydligt mer omfattande än tidigare år. Revisionen har därför granskat hanteringen av statsbidrag.

Av koncernfinansierings verksamhetsberättelse framgår att redovisningsenheten under 2021 tagit emot specialdestinerade statsbidrag på totalt 8 291 mnkr mot budgeterat 2 592 mnkr.[145] Samtliga statsbidrag finns specificerade i verksamhetsberättelsen vad gäller budget och utfall. Enligt verksamhetsberättelsen förmedlas den övervägande delen av erhållna specialdestinerade statsbidrag till regionens verksamhet. På total nivå anges att 6 477 mnkr har vidareförmedlats. Skillnaden på 1 814 mnkr mot erhållet belopp kommenteras inte.

Granskningen visar att det finns tre olika sätt för hur statsbidrag vidareförmedlas från koncernfinansiering till verksamheterna. En stor del av statsbidragen har förmedlats vidare utan något särskilt beslut. I revisionens granskning hänvisar regionledningskontoret här till den grundprincip som är fastslagen både i ILS och i fullmäktiges budget för 2021: ”Som generell princip gäller att statsbidrag oavkortat ska fördelas till den nämnd vars verksamhet bidraget avser.”

---

[144] Rekommendation nr 29370, Regionrevisorerna, Delrapport regionstyrelsen 2019
[145] Statsbidraget gällande kompensation för intäktsbortfall inom kollektivtrafiken betalas ut direkt till trafiknämnden och ingår därför inte i koncernfinansierings belopp.

Ett annat sätt att vidareförmedla statsbidrag är att ekonomidirektören beslutar genom särskilda verkställighetsbeslut. Detta förefaller i stor utsträckning ha varit fallet för de statsbidrag som har en koppling till covid-19-pandemin. Det går dock inte at särskilja någon tydlig gränsdragning mot de statsbidrag som vidareförmedlats utan beslut och de med beslut. Någon skriftlig anvisning eller rutin för detta finns inte.

Ett tredje sätt för vidareförmedling är att statsbidraget inkluderats i det anslag som genom fullmäktiges budget tilldelats en nämnd. Av intervju framgår att detta används för statsbidrag som förväntas vara mer långsiktiga. Revisionen konstaterar att det i fullmäktiges budget finns en tabell som på en övergripande nivå redovisar några av de statsbidrag som förväntades utbetalas under 2021. För hälso- och sjukvårdsnämndens intäkter finns också specificerat ”varav anslag” respektive ”varav statsbidrag”. Det framgår dock inte vilka statsbidrag det handlar om. För regionstyrelsen/RLK finns inte en motsvarande specificering trots att även regionstyrelsen för sin verksamhet inom regionledningskontoret mottar statsbidrag som ligger i anslaget. Det framgår av granskningen att den skillnad mellan erhållna specialdestinerade statsbidrag och vidareförmedlade statsbidrag som refererats ovan i huvudsak förklaras av att resterande statsbidrag ingår i anslag.

Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontoret att uppdatera beslutsordningen med uppgifter om rätten att fatta verkställighetsbeslut om vidareförmedling av statsbidrag.[146] Det framgår vid återkoppling att regionledningskontoret delar revisionens uppfattning och avser att ta initiativ till att ändra beslutsordningen. Vidare har revisionen tidigare rekommenderat regionledningskontoret att dokumentera hanteringen av statsbidrag inklusive roller och ansvar för att minska sårbarheten vid personella förändringar.[147] Det framgår av granskningen att arbete pågår med en dokumentation som dock ännu inte är färdigställd.

Bedömning

Revisionen konstaterar att statsbidragen, med några mindre undantag, har förmedlats vidare till verksamheterna från koncernfinansiering. Revisionen noterar dock att det vare sig i budgeten eller i uppföljande dokumentation finns någon tydlig redovisning av denna hantering.

Mot bakgrund av de principer om fördelning av statsbidrag som finns fastslagna både i ILS och i budget 2021 menar revisionen att det tydligt bör framgå hur enskilda statsbidrag förmedlas vidare till verksamheterna. Eventuella avvikelser bör kommenteras. Revisionen menar också att det bör tydliggöras vilka principer som gäller för om och hur särskilda beslut gällande förmedlingen av erhållet statsbidrag ska fattas. Revisionen konstaterar att det

[146] Rekommendation nr 29139 (tidigare nr 1005). Landstingsrevisorerna, Årsrapport regionstyrelsen 2016
[147] Rekommendation nr 37774, Regionrevisorerna, Årsrapport regionstyrelsen 2019

sedan tidigare finns rekommendationer gällande statsbidragshanteringen som ännu inte är åtgärdade.

6.2.3 Räkenskaper - Årsbokslut koncernfinansiering

Covid-bonus
Som framgår av avsnitt 3.2.2 finns i årsbokslutet en bokförd upplupen kostnad avseende covid-bonus till personalen på 640,9 mnkr, inklusive PO-pålägg. Ett extra medlemsbidrag på 15,7 mnkr till Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje (KSON) för finansiering av covid-bonus inom Tiohundra har bokförts på samma sätt. I en skrivelse från regionrådsberedningen[148] framgår att den särskilda covid-bonusen avser anställda i Region Stockholm eller i av Region Stockholm majoritetsägda bolag[149]. Vid regionstyrelsens sammanträdet 15 februari 2022 beslutade regionstyrelsen: ”I samband med beslut om Region Stockholms årsredovisning 2021 ska beslut tas om att en särskild bonus ska utbetalas till Region Stockholms medarbetare för extraordinära insatser under covid-19 pandemin”.

Enligt god redovisningssed ska det finnas ett beslut om en förpliktelse innan balansdagen som grund för att skuldbokföra en kostnad. Eftersom det inte finns något beslut om covid-bonus innan balansdagen har regionen inte något åtagande som kan hänföras till räkenskapsåret 2021. Kostnaderna avseende covid-bonus borde därför enligt LKBR och RKR:s rekommendationer ha bokförts som en kostnad 2022. Kostnaden som felaktigt bokförts på 2021 utgör dock inte ett väsentligt belopp i Region Stockholms sammantagna räkenskaper ur ett revisionellt perspektiv. Detta med hänsyn taget till tillämpade väsentlighetskriterier i förhållande till Region Stockholms totala intäkter.

Årsbokslut inkl verksamhetsberättelse
Med undantag för redovisning av covid-bonus har revisionen inte identifierat några avvikelser vid granskningen. Årsbokslutet för koncernfinansiering bedöms i allt väsentligt vara upprättad enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning, god redovisningssed, regionens anvisningar och bedöms ge en rättvisande bild av årets resultat och ställning. Räkenskaperna bedöms vara rättvisande.

7 Regionstyrelsens yttrande över delrapport 2021

Regionstyrelsen har 2021-02-25 lämnat yttrande över delrapporten för 2021. I yttrandet kommenteras de frågor som revisionen önskat svar på.

[148] 2 februari 2022
[149] Bonusen omfattar inte förvaltnings- och bolagschefer, direktörer samt personer med politiska förtroendeuppdrag och anställningar.

I arbetet med att bedöma kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt har regionledningskontoret, enligt yttrandet, samlat in uppgifter på hur intäkter och kostnader påverkats till följd av pandemin. Planeringen 2021 gällande olika kostnadsposter har också stämts av mot faktiska utfall för 2021. Den lägre produktionen under pandemin har också värderats. I beräkningen har jämförts vad det hade kostat för Region Stockholm att producera fullt ut i enlighet med den planering som antogs före pandemins början. Den sammantagna kostnaden för den lägre produktionen bedöms uppgå till cirka 1,2 miljarder kronor för helåret 2021. Regionledningskontoret har enligt yttrandet därmed en god kontroll på nuläget.

Regionstyrelsen konstaterar samtidigt att bedömning av den ekonomiska utvecklingen är fortsatt osäker vad gäller pandemins utveckling och hur det påverkar skatteintäktsutvecklingen samt eventuell ersättning från staten. Uppföljningen på kontonivå över covids påverkan på kostnaderna kommer enligt yttrandet att fortsätta under 2022.

Vad gäller att möta de ekonomiska utmaningarna är detta, enligt yttrandet, en fråga som fastställts i de ekonomiska förutsättningarna som beslutas av regionfullmäktige i Region Stockholms Budget 2022. Förutsättningar, resultatkrav, anslag och avtal/överenskommelser för nämnder och bolag konkretiseras sedan i verksamhetsplaneringen.

Minskning av administrativa kostnader och andra kostnadsreducerande åtgärder har enligt yttrandet inte kunnat genomföras fullt ut samtidigt som verksamheterna har fokuserat på att hantera pandemin. I samband med årsbokslutet 2021 görs en mera detaljerad uppföljning av utfallet. Yttrandet pekar på att samtliga nämnder och bolag ska, enligt fullmäktiges budget för 2022, i sin verksamhetsplanering vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå budgeterade resultatkrav, vilket ska beakta såväl administrativa kostnadsbesparingar som andra åtgärder.

Vad avser frågan om vissa otydligheter för ägarskap av digitala tjänster är en ny överenskommelse under framtagande mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden. Överenskommelsen ska reglera ägarskap och samverkan mellan parterna för samtliga tjänster som serviceförvaltningen har i uppdrag att tillhandahålla.

Vad gör regionrevisorerna?

Regionrevisorerna granskar den verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionsuppdraget är det största inom kommunal verksamhet.

Att vara revisor är ett förtroendeuppdrag vars syfte är att med oberoende, saklighet och integritet främja, granska och bedöma verksamheten. Den övergripande uppgiften för revisorerna är att granska hur nämnder och styrelser tar sitt ansvar. De förtroendevalda revisorerna är fullmäktiges och ytterst medborgarnas instrument för den demokratiska kontrollen. De har därmed en viktig funktion i den lokala självstyrelsen.

Ledamöter i nämnder och styrelser ansvarar inför fullmäktige för hur de själva, anställda och uppdragstagare genomför verksamheten. I ansvaret ingår att genomföra en ändamålsenlig verksamhet utifrån fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten, på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt och med en tillräcklig intern kontroll samt att upprätta rättvisande räkenskaper.

I årsrapporter för nämnder och styrelser sammanfattar revisionskontoret den granskning som genomförts under det gångna året. Verksamhetsrevisionen redovisas löpande i projektrapporter. Publikationerna finns på www.sll.se. Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-postmeddelande till regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se.

Region Stockholm

Postadress: Box 22230, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Hantverkargatan 25 b (T-bana Rådhuset)
Telefon: 08-737 25 00
E-post: regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se
Hemsida: www.regionstockholm.se
Org.nr: 232100-0016

Region Stockholm

Bilaga 1

Regionrevisorerna

Rekommendationer till nämnd/styrelse – ÅR 2021

Regionstyrelsen

Avtalsstyrning och uppföljning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
31843 **Från rapport** 2019/9 projektrapport	Regionstyrelsen bör stärka uppsikten av hur beställarnämnderna lever upp till policy och riktlinjer för inköp i syfte att säkerställa förutsättningar för avtalsuppföljning och därmed öka möjligheten att agera affärsmässigt både på trafik- och vårdområdet.	–	**ÅR 2021** Uppföljning av rekommendationen har skjutits upp till 2022 då vi avvaktar projektgranskning inom området som är planerad till 2022.
74843 **Från rapport** 2021/06 Projektrapport	Regionstyrelsen behöver säkerställa att det finns tillräcklig kunskap om de satsningar som görs på specialistsjuksköterskor och vad dessa lett till.	–	

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29145 **Från rapport** 2016/9 Projektrapport **Tidigare ID** 1073	LS övergripande ekonomistyrning - Landstingsstyrelsen behöver komplettera det ekonomiska regelverket med principer eller strategier som säkerställaer landstingets kostnadskontroll över omfattande och långsiktiga driftavtal.	●	**ÅR 2021** Det framgår av RLK:s återkopplingar att tidigare beslutade styrdokument inom inköpsområdet tydliggör krav på bl a ekonomiska analyser kopplat till upphandlingarna. Även de styrdokument kopplat till ekonomistyrning som fastställdes i nov 2021 har skrivningar som understryker kostnadskontrollen. Det framgår samtidigt av revisionens uppföljning att RLK kommer fortsätta arbetet med att följa upp hanteringen ur ett ekonomistyrningsperspektiv på den regionövergripande nivån. Revisionen kommer följa utvecklingen

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			under 2022 gällande på vilket sätt beslutade styrdokument bidrar till en samlad kontroll över hur de långsiktiga driftavtalen påverkar regionens ekonomi på längre sikt. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29151 **Från rapport** 2017 Delrapport **Tidigare ID** 1083	Landstingsstyrelsen bör, exempelvis i en ekonomistyrningsstrategi, tydliggöra vilka principer som ska gälla för resultatkraven och under vilka förutsättningar som ett resultatkrav omprövas för att långsiktigt kunna hantera resultatkraven.		**ÅR 2021** I samband med avstämningsärendet för budget 2019 definierades ett antal principer som ska vägleda hur resultatkraven ska beräknas. Dessa principer har tagits in i den nya riktlinjen för ekonomistyrning som tillsammans med ytterligare några styrdokument fastställdes i samband med budget 2022. Det framgår av granskning att detta är de styrdokument som kommer att tas fram inom ekonomistyrningsområdet och att den långsiktiga styrningen sedan kommer att genomföras genom att komplettering sker med mål och indikatorer som utvecklas och fastställs i budgetbeslutet. När det gäller resultatkraven specifikt framgår att regionledningskontoret i budgetprocessen tar fram förslag till resultatkrav utifrån de vägledande principerna. Därefter överlämnas förslagen till den politiska beredningen som tar fram det förslag som läggs fram till fullmäktige. Mot bakgrund av det upplägg för den långsiktiga styrningen som valts av regionen bedöms rekommendationen i dess utformning inte längre vara aktuell och utgår därför. Revisionen kommer fortsätta följa hur arbetet med resultatkraven utvecklas utifrån de styrande dokumenten och målstyrningen.
38582 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden klargöra ansvaret för kostnader för strategiska investeringar i avtalen med vårdgivarna		**ÅR 2021** Det framgår av uppföljningen att det vid årsskiftet 2020/2021 träffades en överenskommelse mellan RLK, HSF och K om ersättning för strategiska investeringar.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Ersättningen är inarbetad i budget och i de årliga överenskommelser som HSF gör med K utifrån vårdavtalet. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
57066 **Från rapport** 2020/9 Projektrapport	Regionstyrelsen behöver utveckla och konkretisera en sammanhållen strategi för hur regionen långsiktigt ska uppnå en ekonomi i balans som underlag till och vägledning i budgetprocessen.	✖	**ÅR 2021** Revisionen konstaterar att det i november har fastställts en policy och riktlinjer kopplat till god ekonomisk hushållning. Det framgår av granskning att detta är de styrdokument som kommer att tas fram och att den långsiktiga styrningen sedan kommer att genomföras genom att komplettering sker med mål och indikatorer som utvecklas och fastställs i budgetbeslutet. Revisionen kommer att följa hur detta utvecklas framåt. Mot bakgrund av det upplägg som valts av regionen bedöms rekommendationen i dess utformning inte längre vara aktuell och utgår därför.

Fastighetsförvaltning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29329 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1360	Regionstyrelsen bör förelägga fullmäktige övergripande riktlinjer för fastighetsöverlåtelser för beslut.	✖	**ÅR 2021** Rekommendationen tas bort och ersätts av rekommendation nummer 73 634 med likartad innebörd.
36768 **Från rapport** 2019/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör, i beredningen inför fullmäktiges beslut säkerställa att resultatansvaret för LFS ingår som en del i FSN:s övergripande ansvar för regionens vårdfastigheter.	●	**ÅR 2021** Det är inte tydligt vad som gäller kring resultatansvaret för LFS. I budget 2022 står i ägardirektiven för Locum att Bolaget ska administrera och ha resultatansvar för Landstingsfastigheter Stockholm. Samtidigt framkommer det av

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			samma budgetdokument, nu gällande FSN, att av nämndens resultatkrav för 2022 avser 599 miljoner kronor varav 514,5 avser koncernresultatenheten Landstingsfastigheter Stockholm inom nämndens fastighetsförvaltning.
67471 **Från rapport** 2021/01 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i de olika styrdokumenten inom området på ett entydigt sätt framgår vilket politiskt organ som har fastighetsägar- och byggherreansvaret för vårdens fastigheter.	–	
73634 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda förslag på styrande principer inom fastighetsområdet för beslut i fullmäktige, antingen årligen som del i regionens budget eller i ett separat styrdokument.	–	**ÅR 2021** Rekommendationen kommer ursprungligen från projektrapport 2019/8 och har legat på fastighets- och servicenämnden. I samband med projektgranskningen 2021/7 har rekommendationen förts över till regionstyrelsen och följs upp efter att regionstyrelsen beslutat om den långsiktiga planen för mark- och fastighetsägande som regionstyrelsen fick i uppdrag av fullmäktige att ta fram.
73635 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda förslag på en markanvisningspolicy för beslut i fullmäktige, för att säkerställa att markanvisningar sker på affärsmässig grund.	–	**ÅR 2021** Rekommendationen kommer ursprungligen från projektrapport 2019/8 och har legat på fastighets- och servicenämnden. I samband med projektgranskningen 2021/7 har rekommendationen förts över till regionstyrelsen och följs upp efter att regionstyrelsen beslutat om den långsiktiga planen för mark- och fastighetsägande som regionstyrelsen fick i uppdrag av fullmäktige att ta fram.
73638 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att den mark- och fastighetsägarplan som styrelsen tar fram på uppdrag av fullmäktige även beslutas av fullmäktige	–	

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
73639 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att regionstyrelsens uppdrag att leda och styra fastighetsstrategiska frågor, som nu specificeras i avtal, Förtydligande av regionfullmäktiges beslut avseende fastighetsuppdrag även framgår i reglemente för regionstyrelsen och FSN respektive ägardirektiv för Locum.	–	
73640 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga i reglementena för hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen om det är nämnden eller styrelsen som ansvarar för samordningen av regionens vårdbehov i samband med fastighetsförsäljningar.	–	
73641 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga i reglementet för fastighets- och servicenämnden om och hur beloppsgränsen på 100 mnkr ska tillämpas även vid fastighetsförsäljningar som ingår som en del i försäljningar av bolag.	–	
73642 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga hur hälso- och sjukvårdsnämnden ska involveras i de strategiska fastighetsfrågor som är väsentliga för den framtida vårdplanering.	–	
75952 **Från rapport** 2021/10 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i reglemente och ägardirektiv på ett entydigt sätt framgår vilken organisatorisk enhet som har fastighetsägar- och byggherreansvar för kollektivtrafikens fastigheter.	–	

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
66458 **Från rapport** 2021/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör, tillsammans med trafiknämnden, fastighets- och servicenämnden och Locum AB, tydliggöra vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att	–	

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
	säkerställa att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.		
66459 **Från rapport** 2021/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör bereda för beslut i fullmäktige vilka prioriterade insatser som behöver genomföras för att säkerställa ett regionövergripande klimatanpassningsarbete och att regionens samhällsviktiga verksamheter kan motstå och hantera framtida klimatförändringar.	–	
66460 **Från rapport** 2021/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör besluta om klimat-, risk- och sårbarhetsanalysen i enlighet med fullmäktiges budget.	–	
66461 **Från rapport** 2021/02 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i reglemente för styrelser och nämnder föreslå fullmäktige en tydligare ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och klimat- och hållbarhetsnämnden för vilken nämnd som ska leda, stödja och samordna klimatanpassningsarbetet för att kunna stärka styrning och uppföljning.	–	

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29128 **Från rapport** 2016/2 Projektrapport **Tidigare ID** 907	Regionstyrelsen bör stärka uppföljningen av att policyn och riktlinjerna för upphandling följs, t.ex. genom att höja kvaliteten på de uppgifter som inhämtas i samband med årsbokslutet.	✘	**ÅR 2021** Revisionen konstaterar att förutsättningarna har ändrats sedan granskningen gjordes 2016. Åtgärder har vidtagits i syfte att förbättra kvaliteten på de frågor om genomförda upphandlingar som ställs i Bilaga F 5 till årsbokslutet. Upphandlingsområdet bedöms vara principiellt viktigt utifrån risk och väsentlighet. Området ingår därför i den riskanalys som revisionen kontinuerligt gör för kommande granskningar. Sammantaget görs bedömningen att

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			rekommendationen därför kan tas bort.
29129 **Från rapport** 2016/2 Projektrapport **Tidigare ID** 908	Regionstyrelsen bör i ett systematiskt förbättringsarbete utarbeta riktlinjer och verktyg för uppföljning som syftar till att minska risken för överträdelser av upphandlingslagstiftningen.	✖	**ÅR 2021** Granskningen 2016 visade att det inte gick att få en överblick över kommande upphandlingars värde m.m. Revisionen bedömer att de initiativ som beskrivs i regionens s.k. digitaliseringsprojekt (Centralt samordnade upphandlingar för koncerngemensam inköpsdigitalisering, RS 2021-0153) delvis avses täcka sådana brister som rekommendationen avser. Revisionen konstaterar att dessa förslag, t.ex. med en koncerngemensam avtalsdatabas, när de realiseras kommer möjliggöra en förbättrad uppföljning som bland annat minskar risken för överträdelser av upphandlingslagstiftningen. Upphandlingsområdet bedöms vara principiellt viktigt utifrån risk och väsentlighet. Området ingår därför i den riskanalys som revisionen kontinuerligt gör för kommande granskningar. Sammantaget görs bedömningen att rekommendationen därför kan tas bort.
29152 **Från rapport** 2017/5 Projektrapport **Tidigare ID** 1102	Regionstyrelsen bör säkerställa att upphandlingar påbörjas i så god tid att rimliga möjligheter ges att genomföra alla delar av upphandlingsprocessen affärsmässigt och i enlighet med styrdokument.	✖	**ÅR 2021** I enlighet med plan för införande av kategoristyrt inköpsarbete i Region Stockholm (RS 2019-1148) beslutade regionfullmäktige i maj 2020 att Region Stockholms nämnder och bolag med start i samband med verksamhetsplaneringen för verksamhetsåret 2021 årligen ska upprätta en plan för de kommande tre årens upphandlingar. En viss förbättring bedöms ha skett genom kravet på en upphandlingsplan för kommande upphandlingar. Planen bedöms skapa en ökad tydlighet och underlätta för planering och resurssättning. Rekommendationen bedöms därmed vara delvis åtgärdad. Upphandlingsområdet bedöms vara principiellt viktigt utifrån risk och väsentlighet. Området ingår därför i den

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			riskanalys som revisionen kontinuerligt gör för kommande granskningar. Sammantaget görs bedömningen att rekommendationen därför kan tas bort.
29153 **Från rapport** 2017/5 Projektrapport **Tidigare ID** 1103	Regionstyrelsen bör säkerställa att rutiner och arbetssätt finns för att genomföra systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar i syfte att kontinuerligt utveckla upphandlingsprocessen.		**ÅR 2021** Systematiska utvärderingar av genomförda upphandlingar har inarbetats som ett moment i anvisning för kategoristyrt inköpsarbete och uppges därmed omhändertas på strategisk nivå för samtliga genomförda upphandlingar inom respektive inköpskategori. Revisionen ser positivt på initiativet med systematiska utvärderingar men konstaterar att förbättringsinsatsen inte omfattar regionens samtliga upphandlingar. Rekommendationen bedöms därmed vara delvis åtgärdad.
29154 **Från rapport** 2017/5 Projektrapport **Tidigare ID** 1104	Regionstyrelsen bör säkerställa att det finns egna system som källa för uppgifter om genomförda köp, t.ex. totala upphandlingsvolymer, kostnader, köpmönster i syfte att ge förutsättningar för strategiska affärsmässiga över väganden.		**ÅR 2021** Flera initiativ har tagits. Den digitala tjänsten Spendency är implementerad och används i regionens kategoristyrningsarbetet. Systemet är källa för uppgifter om genomförda köp, totala upphandlingsvolymer, kostnader, köpmönster med mera i syfte att ge förutsättningar för strategiska affärsmässiga överväganden. Revisionen bedömer därutöver att de initiativ som beskrivs i regionens s.k. digitaliseringsprojekt (Centralt samordnade upphandlingar för koncerngemensam inköpsdigitalisering, RS 2021-0153) i delar kommer att täcka sådana brister som rekommendationen avser. Revisionen konstaterar att dessa förslag när de realiseras kommer att skapa en förbättrad kontroll på genomförda köp avseende t.ex. totala volymer. Upphandlingsområdet bedöms vara principiellt viktigt utifrån risk och väsentlighet. Området ingår därför i den riskanalys som revisionen kontinuerligt gör för kommande granskningar.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Sammantaget görs bedömningen att rekommendationen därför kan tas bort.
39087 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det finns en långsiktig, samlad och övergripande plan avseende anskaffning av medicinteknisk utrustning för regionens totala behov	●	**ÅR 2021** En koncernövergripande upphandlingsplan avseende perioden 2020-2023 har färdigställts och publicerades i juli 2021. Den finns publicerad på Region Stockholms webbplats. Den omfattar även upphandlingsbehov av medicinteknisk utrustning. Insamling av uppgifter till nästa version har påbörjats. Rekommendationen avslutas.
51312 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det i styrande dokument framgår hur inköp och varuförsörjning ska upprätthållas under en kris.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
58892 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör se över hur inköp över den ordinarie beloppsgränsen i delegationsordningen ska hanteras vid behov av snabba beslut i en krissituation.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29105 **Från rapport** 2014 Årsrapport	Landstingsstyrelsen bör tydliggöra ansvarsfördelningen för tillsyn av konst inom landstinget där praxis och reglemente inte helt överensstämmer, särskilt inför kommande inköp	✖	**ÅR 2021** Vid uppföljning av rekommendationen framkommer att regionstyrelsen i delegationsordningen inte tydliggjort

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 598	av konstnärliga gestaltningar inom utbyggnaden av tunnelbanan.		ansvarsfördelningen för tillsyn av konst inom landstinget. Ansvarsfördelningen för tillsyn av konst inom landstinget är en fortsatt aktuell fråga och behöver granskas i ett större och bredare perspektiv. Rekommendationen stryks därmed till förmån för en framtida granskning.
29196 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1240	Landstingsstyrelsen bör ta fram landstingsgemensamma regler och rutiner för hanteringen av jävs- och karantänsfrågor.	🟢	**ÅR 2021** Uppförandekod för Region Stockholm beslutades november 2019. Riktlinjer för antikorruption och representation har setts över och nya "Riktlinjer för anti-korruption och representation" , RS 2020-0266, har beslutats av regionfullmäktige den 17 och 18 november 2021. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
29210 **Från rapport** 2018 Delrapport **Tidigare ID** 1335	Landstingsstyrelsen bör efterfråga uppföljningen av intressepolitiska bidrag.	🟡	**ÅR 2020** Av de nya Riktlinjer för bidrag för intressepolitisk verksamhet till organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning som regionstyrelsen beslutade om 2021-01-26 framgår att en samlad uppföljning av hur det intressepolitiska bidraget använts av organisationerna redovisas för regionstyrelsen i samband med beslut om bidrag för kommande år. Revisionen bedömer därmed att uppföljningen har systematiserats. Första uppföljningen enligt riktlinjerna rapporteras 2022. Rekommendationen kvarstår tills rapporteringen har skett.
29366 **Från rapport** 2018 Årsrapport	Regionstyrelsen bör fastställa ett sammanhållet dokument som beskriver styrelsens behandling av personuppgifter.	🟡	**ÅR 2021** Det framgår av uppföljningen att regionledningskontoret under 2021 har arbetat med ett styrande dokument som

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1495			bland annat behandlar hanteringen av personuppgifter. Dokumentet har dock ännu inte fastställts. Revisionen kommer fortsätta följa arbetet. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29341 **Från rapport** 2018/13 Projektrapport **Tidigare ID** 1387	Regionstyrelsen bör identifiera behov av tillkommande investeringar inom både vård- och trafikområdet för att ge en heltäckande bild av investeringsutgifterna i förhållande till beräknat ekonomiskt utrymme		**ÅR 2021** Revisionen bedömer att det fortfarande finns behov av att utveckla investeringsprocessen när det gäller ny- och ersättningsinvesteringar. Även om det i grunden är nämndernas ansvar att ange behovet av investeringar konstaterar revisionen att detta görs med olika grad av konkretisering. Den samlade bilden blir därför inte tydlig i underlag inför fullmäktiges budgetbeslut. Regionstyrelsen bör säkerställa att nämnders och bolags analys av framtida investeringsbehov tydligt framgår i budgetunderlagen. Detta för att kunna sammanställa regionens samlade investeringsbehov på kort och lång sikt. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29342 **Från rapport** 2018/13 Projektrapport **Tidigare ID** 1388	Regionstyrelsen bör säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för regionens möjliga investeringsutrymme. Detta för att behålla värdet och funktionaliteten i både trafikens och vårdens fastigheter och anläggningar.		**ÅR 2021** Liksom tidigare bedöms regionstyrelsen inte ha utarbetade former för att säkerställa prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder utifrån vilka behov som föreligger. Se också kommentar för rekommendation nr 29341. Regionstyrelsen redovisar fortsatt inte någon mer konkret analys/bedömning gällande behov av underhåll/ersättningsinvesteringar och hur detta omhändertas.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Det finns ingen redovisning av hur slutförslaget gällande investeringsplan förhåller sig till de behov och prioriteringar som respektive nämnd/bolag har redovisat i sitt underlag till budget.
36765 **Från rapport** 2019/14 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i reglementet för regionstyrelsen och övriga nämnder förtydliga vilken nämnd/styrelse som ansvarar för de strategiska vårdinvesteringar som genomförs utifrån ett systemperspektiv.	✖	**ÅR 2021** Rekommendationen tas bort och ersätts av rekommendation 73 642 med likartad innebörd.
36766 **Från rapport** 2019/14 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i riktlinjerna för investeringar förtydliga hur avvikelser ska hanteras och finansieras med en tillräcklig kontroll av enskilda investeringar över tid utifrån fattade genomförandebeslut.	–	**ÅR 2021** Mot bakgrund av att regionledningskontoret avser att arbeta med tillämpningsanvisningar kopplat till Region Stockholms styrande dokument kring ekonomi under 2022 kommer, enligt regionledningskontoret, anvisningar kring avvikelsehantering att ingå. Mot bakgrund av detta så kommer revisionen att följa upp rekommendationen först då dessa tillämpningsanvisningar är färdigställda.
58381 **Från rapport** 2020/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör utöka sin redovisning till fullmäktige av pågående investeringar i form av prognoser gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt avvikelser mot fullmäktiges fattade genomförandebeslut.	●	**ÅR 2021** Av RLK's anvisningar för budget-/resultatuppföljning 2021 framgår följande: <u>Prognos i jämförelse med budget</u> Investeringsplanens prognos som helhet ska bedömas genom att övergripande kommentera avvikelser såsom periodiseringseffekter (tidigareläggningar/senareläggningar) innevarande år, totalkostnadsförändringar och eventuella prioriteringar av investeringsplanens omfattning innevarande år och investeringsplanen som helhet samt konsekvenserna av dessa.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Genomförbarhet och risker Genomförbarhet och risker i investeringsplanens prognos som helhet ska bedömas genom att övergripande kommentera hinder och risker som kan medföra att aktuell prognos för året underskrids alternativt överskrids. Övergripande kommentarer på hur förutsättningarna ser ut för att prioritera inom fastställt investeringsutrymme ska ges samt på om eventuellt investeringsbehov finns som inte inryms i planen, som medför att regionfullmäktiges mål och strategier inte kan realiseras. Enskilda investeringsobjekt i genomförandefas eller senare fas med en total budget över 100 miljoner kronor ska särredovisas och kommenteras utifrån följande: - Väsentliga händelser för innevarande rapporteringsperiod samt större risker för investeringsobjektet. - Innevarande års investeringsutfall, prognos och budget för investeringsobjektet. - Total prognos och total budget för hela investeringsobjektet. - Status för investeringsobjektets tidsplan, omfattning och effektmål Även om det nu finns tydliga anvisningar kring hur pågående investeringar ska redovisas avseende prognoser gällande tidplaner, investeringsutgifter och objektsinnehåll, samt eventuella avvikelser kring dessa mot fullmäktiges genomförandebeslut så menar revisionen att redovisningen av investeringar i regionstyrelsens årsrapportering till fullmäktige inte är konsekvent och genomförd i enlighet med regionledningskontorets egna anvisningar inom området. För vissa investeringar redovisas utfall och avvikelser i de tre parametrarna, utgift, tid och omfattning medans det

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			inte gör så för andra investeringar.
58382 **Från rapport** 2020/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att utvärderingar och slutredovisningar av avslutade investeringar genomförs mot fullmäktiges ursprungliga genomförandebeslut gällande tidplan, investeringsutgifter och objektsinnehåll.		**ÅR 2021** Av den reviderade riktlinjen för investeringar framkommer att för avslutade investeringar ska återrapportering med avstämning mot beslutad tidplan, budget och omfattning göras till investeringens beslutsinstans. Av RLK's rapporteringsanvisningar för bokslut 2021 framgår vidare att: För investeringsobjekt som har avslutats under innevarande år ska slutligt investeringsutfall mot beslutad budget, prognos, tidplan och omfattning redovisas totalt för investeringsobjektet. Redovisning ska också ske huruvida effektmålen eventuellt har förändrats samt aktiveringstidpunkt. Även om det nu finns tydliga anvisningar kring hur avslutade investeringar ska utvärderas mot fullmäktiges genomförandebeslut gällande tidplaner, investeringsutgifter och objektsinnehåll så saknas sådana redovisningar i regionstyrelsens årsrapportering 2021 till fullmäktige. Om det beror på att det inte avslutats några investeringar under 2021 som tidigare beslutats av fullmäktige kan revisionen inte avgöra, varvid rekommendationen kommer att följas upp igen i samband med regionstyrelsens årsrapportering för 2022.
58383 **Från rapport** 2020/8 Projektrapport	Regionstyrelsen bör förtydliga när och hur avslutade investeringar ska utvärderas och till vilka politiska organ inom regionen som resultaten från dessa utvärderingar ska redovisas.		**ÅR 2021** Av den reviderade riktlinjen för investeringar framkommer att för avslutade investeringar ska återrapportering med avstämning mot beslutad tidplan, budget och omfattning göras till investeringens beslutsinstans.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
76154 **Från rapport** 2021/09 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att skrivningarna i riktlinjen för investeringar och riktlinjerna för ekonomistyrning överensstämmer när det gäller om och i sådana fall när nämnder och bolagsstyrelser ska lyfta beslutade avvikelser mot fattade genomförandebeslut till regionstyrelsen för godkännande.	–	

IT/informationssäkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67468 **Från rapport** 2021/03 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att FSN ges ett tydligare uppdrag att skapa en gemensam, kostnadseffektiv och säker it- och informationsmiljö om hela regionens IT-infrastruktur konsolideras i stället för bara delar av den.	–	
67469 **Från rapport** 2021/03 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa efterlevnad av styrmodellen för it och digitalisering för att underlätta prioritering mellan olika behov och nyttor samt stärka förmågan att samskapa digitala tjänster.	–	
67470 **Från rapport** 2021/03 Projektrapport	Regionstyrelsens roll gentemot FSN bör tydliggöras, bl.a. när det gäller beslut och ansvar för kontraktering av IT-tjänster, val av leverantör och leverantörskontakter.	–	

Oegentligheter

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29359 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1486	Regionstyrelsen bör fastställa riktlinjer för förtroendevaldas säkerhet och trygghet samt säkerställa att dessa är kända av förtroendevalda inom regionen.		**ÅR 2021** Översyn och revidering av dokument på säkerhetsområdet pågår, bl a är regionens Krisberedskapsplan på remiss Q1 2022. Revisionen följer arbetet och återupptar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			rekommendationens uppföljning när dokumenten är beslutade.
29360 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1488	Regionstyrelsen bör tydliggöra roll- och ansvarsfördelningen vad gäller skydd mot otillåten påverkan för styrelseledamöter som inte är politiker.		**ÅR 2021** Översyn och revidering av styrande dokument på säkerhetsområdet pågår. Revideringen omfattar även förtydligande av roll och ansvarsfördelning vad gäller skydd mot otillåten påverkan för styrelseledamöter som inte är politiker. Revisionen fortsätter följa arbetet och återupptar uppföljningen av rekommendationen när dokumenten är fastställda.
67991 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionstyrelsen bör - stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande. - förbättra dokumentationen av jäv i protokoll.		

Personal

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29320 **Från rapport** 2018/7 Projektrapport **Tidigare ID** 1346	Landstingsstyrelsen bör analysera verksamheternas nuläge och framtida behov av kompetensförsörjning så att väl avvägda aktiviteter kan genomföras.		**ÅR 2021** Behovsinventering och skapande av datalager bidrar till att systematiskt införskaffa information och statistik för underlag, analyser och åtgärder. Med uttag ur datalagret kan också förändringar avläsas och därmed om insatser för exempelvis utbildningar haft effekt. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad. Då kompetensförsörjning är fortsatt aktuellt och ses som en risk avser revisionen följa frågan även framledes.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
36966 **Från rapport** 2019/10 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att konkretiseringen av arbetet med kompetensförsörjningsstrategin sker på längre sikt än ett år i taget.	🟡	**ÅR 2021** Maa pandemin har den samlade uppföljningen blivit uppskjuten och ska hanteras i samband med budget 2023 (ärende RS 2020-0769), ett rimligt beslut med tanke på omständigheter och förutsättningar. Rekommendationen kvarstår och följs upp efter beslut om budget 2023.
36968 **Från rapport** 2019/10 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa förutsättningarna för en mer systematisk kunskapsöverföring gällande verksamheternas konkreta lösningar på kompetensförsörjningsbristen.	🟢	**ÅR 2021** Av uppföljningen har framkommit att regionledningskontoret avser etablera ett regionalt vårdkompetensråd, motsvarande det nationella vårdkompetensrådet. Via rådet ska möjlighet ges till kontinuerlig och regelbunden samverkan, med utbyte av kunskap och erfarenheter både internt och externt. Rådet har haft ett konstituerande möte i juni 2021 varför rekommendationen bedöms vara åtgärdad.
73637 **Från rapport** 2021/07 Projektrapport	Regionstyrelsen bör snarast verka för att anställningsförhållandet för förvaltningschefen för fastighetsverksamheten formaliseras så att denne är anställd av regionen.	➖	**ÅR 2021** Rekommendationen kommer ursprungligen från årsrapporten 2019 för fastighets- och servicenämnden (FSN) och har legat på FSN. I samband med projektgranskningen 2021/7 har rekommendationen förts över till regionstyrelsen då det av reglementet för regionstyrelsen framgår i 3 § 6 att styrelsen ska anställa nämndernas förvaltningschefer och bestämma anställningsvillkor och därmed sammanhängande frågor, inkluderande upphörande av anställning.

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29116 **Från rapport** 2015 Årsrapport **Tidigare ID** 809	Regionstyrelsen bör förtydliga ansvarsfördelningen för planering, genomförande och uppföljning av Region Stockholms verksamheters bidrag till RUFS.	✖	**ÅR 2021** Revisionen konstaterar att det skett en omorganisation med gemensam förvaltning i regionledningskontoret som kan öka samverkan. Även tillsättandet av en ledningsgrupp för regional utveckling kan bidra. Styrningsmodellen har också utvecklats och tydliggjorts i ILS. Effekterna av dessa förändringar är för tidigt att avläsas. Frågan hur Region Stockholms verksamheter bidrar till målen i RUFS 2050 är fortsatt relevant och revisionen planerar därför för en ny granskning längre fram, i syfte att fånga hur planering, genomförande och uppföljning av RUFS 2050 utvecklats. Denna rekommendation utgår.
29117 **Från rapport** 2015 Årsrapport **Tidigare ID** 810	Regionstyrelsen bör i samråd med tillväxt- och regionplanenämnden utveckla former för hur Region Stockholms verksamheter ska bidra till målen i RUFS.	✖	**ÅR 2021** Revisionen konstaterar att det skett en omorganisation med gemensam förvaltning i regionledningskontoret och tillsättandet av en ledningsgrupp för regional utveckling. Dessa förändringar kan bidra till utveckling och ökad samverkan inom regional utveckling och Region Stockholms bidrag till mål inom området. Styrningsmodellen har också utvecklats och tydliggjorts i ILS. Effekterna av dessa förändringar är för tidigt att avläsas. Frågan hur Region Stockholms verksamheter bidrar till målen i RUFS 2050 är fortsatt relevant och revisionen planerar därför för en ny granskning längre fram, i syfte att fånga hur planering, genomförande och uppföljning av RUFS 2050 utvecklats. Denna rekommendation utgår.
29136 **Från rapport** 2016 Årsrapport	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att gränsen mellan beslut och verkställighet är tydlig i delegationsordningen.	●	**ÅR 2021**

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1002			Revisionens uppföljning av rekommendationen visar att skillnaden mellan beslut och verkställighet tydliggjorts i regionstyrelsens delegationsordning. Rekommendationen bedöms därmed som åtgärdad.
29141 **Från rapport** 2016/3 Projektrapport **Tidigare ID** 1018	Landstingsstyrelsen bör i samverkan med berörda nämnder tydliggöra ansvarsfördelningen för den övergripande trafikplaneringen och trafikpolitiken.	🟡	**ÅR 2020** Som tidigare konstaterar revisionen att ansvaret för trafikplanering (exklusive kollektivtrafik) har flyttats tillbaka till TRN fr o m 2019. I årsrapporten 2019 konstaterade revisionen samtidigt att det inte finns någon närmare precisering av vad detta uppdrag innebär och att uppdraget om länsplanen som ligger på regionstyrelsen komplicerar bilden. Med anledning av aviserad omorganisation görs ingen uppföljning av rekommendationen 2020 utan uppföljning kommer att göras 2021-2022.
29142 **Från rapport** 2017 Delrapport **Tidigare ID** 1070	Landstingsstyrelsen bör inom ramen för sitt uppsiktsansvar säkerställa att kommunallagens regler för bl.a. delegation följs och att det i nämndernas styrdokument inte används begrepp för en kommunal nämnd som exempelvis ""löpande förvaltning""."	🟢	**ÅR 2021** Uppföljning visar att justeringar har gjort i enlighet med rekommendationen. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
29332 **Från rapport** 2018/1 Projektrapport **Tidigare ID** 1368	Landstingsstyrelsen och Konsistoriet bör säkerställa att en gemensam strategi, i enlighet med det regionala ALF-avtalet, utarbetas och antas.	🟢	**ÅR 2021** Region Stockholm har säkerställt långsiktiga strategier för samverkan inom universitetssjukvården i Stockholmsregionen genom att anta Life Science- och FoUU-strategierna samt arbetet med handlingsplaner kopplade till strategierna. Revisionen bedömer att det nära samarbetet med Karolinska Institutet är att likställa med gemensamma strategier i enlighet med det regionala ALF-avtalet. Det finns en övergripande samsyn kring innehållet i strategierna som överensstämmer med intensionen i det regionala ALF-avtalet. Mot bakgrund av detta bedöms rekommendationen om

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			säkerställande av gemensam strategi i enlighet med det regionala ALF-avtalet som åtgärdad.
29333 **Från rapport** 2018/1 Projektrapport **Tidigare ID** 1369	Landstingsstyrelsen och Konsistoriet bör tillse att befintliga FoU-fördelningssystems konsekvenser ses över i förhållande till den stipulerade gemensamma strategins ambitioner med klinisk forskning samt att korrigerande åtgärder vidtas vid behov.	●	**ÅR 2021** Sedan granskningen 2018 har flera översyner av FoU-fördelningssystems konsekvenser och omfördelningar av medel gjorts. Särskilda satsningar har gjorts på exempelvis primärvården. Arbetet med USV-enheter har utvecklats med kriterier för att bli USV-enhet och granskningar av deras verksamhet. Även om kontinuerliga översyner behövs bedömer revisionen den nuvarande rekommendationen om översyn av FoU-fördelningssystemets konsekvenser som åtgärdad.
29337 **Från rapport** 2018/1 Projektrapport **Tidigare ID** 1371	Landstingsstyrelsen och Konsistoriet bör säkerställa att de administrativa funktionerna kan ge kliniska forskare relevant stöd.	●	**ÅR 2021** Det finns svårigheter i att säkerställa att de administrativa funktionerna i varje givet läge kan ge kliniska forskare relevant stöd. Detta eftersom det finns många olika typer av administrativt och juridiskt stöd som kliniska forskare kan ha behov av och att det kontinuerligt sker förändringar som stödet behöver anpassas efter. Det har genomförts flera åtgärder som på olika sätt förbättrar förutsättningarna för kliniska forskare att få relevant stöd från de administrativa funktionerna. Stödet är nu mer omfattande och mer spritt i regionens verksamheter. För att ytterligare öka effekterna av åtgärderna behöver sannolikt också kännedomen om de stöd som nu finns öka bland kliniska forskare. Med de åtgärder som genomförts bedöms rekommendationen vara åtgärdad.
29339 **Från rapport** 2018/1 Projektrapport	Landstingsstyrelsen bör säkerställa att adekvata krav på och förutsättningar för vårdgivarnas medverkan i klinisk forskning formueleras i vårdavtalen.	●	**ÅR 2021** Skrivningarna i FoUU-strategin tydliggör vikten av att

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
Tidigare ID 1372			säkerställa forskning även hos privata vårdgivare genom att ställa krav på att uppdraget tydliggörs i vårdavtal. Detta har börjat få genomslag i de avtal HSN tecknar med privata vårdgivare. Det pågående arbetet med att nivåanpassa krav efter förutsättningar i olika vårdavtal behöver fortsätta och få genomslag i avtalen för att adekvata krav på och förutsättningar för vårdgivarnas medverkan i klinisk forskning är klarlagda. Avtalsskrivningarna har utvecklats och med den riktning de nu har bedöms rekommendationen vara åtgärdad.
29346 **Från rapport** 2018/9 Projektrapport **Tidigare ID** 1479	Regionstyrelsen bör tydliggöra beskrivningar över ansvarfördelningen och beslutsstrukturen i programmet, framför allt vilka beslut som ska fattas på tjänstemanna- respektive politisk nivå.		**ÅR 2021** Investeringsbeslutet gällande Framtidens vårdinformationsmiljö har upphävts och därmed finns inte programmet kvar i dess tidigare form utan utvecklingsarbetet kommer bedrivas på annat sätt. Därmed utgår denna rekommendation. Revisionen kommer att följa hur det fortsatta utvecklingsarbetet formeras bland annat gällande ansvarsfördelning och beslutsstruktur.
29371 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1570	Regionstyrelsen behöver säkerställa att instruktionen för utskott och beredningar följer kommunallagen och reglementen exempelvis när det gäller rätt att besluta i brådskande ärenden.		**ÅR 2021** Uppföljning visar att justeringar har gjort i enlighet med rekommendationen. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
29372 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1571	Regionstyrelsen bör välja ledamöter och ersättare till alla sina utskott och beredningar.		**ÅR 2021** Revisionen noterar att regionstyrelsen i enlighet med reglementet valt in rätt antal ledamöter samt ersättare till sina utskott och beredningar och att avsägelser och fyllnadsval blivit en stående dagordningspunkt på regionstyrelsens ordinarie sammanträden under 2021. Syftet med detta är att hålla en ständig kontroll på behov av kompletterande val

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			etc. Uppföljningen visar även att det finns ett centralt administrativt system som innehåller information om samtliga ledamöter/ersättare och deras respektive mandatperiod. Vid val och avsägelser ändras det i systemet. Granskningen har visat att den interna kontrollrutinen kopplat till systemstödet inte fungerar fullt ut. Denna iakttagelse baseras på att mandatperioden för samtliga ledamöter i rese- och representationsutskottet upphörde 2019-11-26 och att mandatet för dessa ledamöter inte har förnyats trots att utskottet fortsatt att verka efter detta datum. Revisionen konstaterar att det fortfarande finns brister i kontrollen varför revisionen avser att fortsätta följa denna hantering. Rekommendationen bedöms delvis åtgärdad.
30106 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1579	Regionstyrelsen bör säkerställa att mål och indikatorer inför fullmäktiges budgetbeslut är tillräckligt beredda, förankrade och att det finns en process för kvalitetssäkring.		**ÅR 2021** Arbetet med mål och indikatorer utvecklas kontinuerligt. Region Stockholms styrmodell, Integrerad, ledning och styrning (ILS) har tydliggjort processen i mångt och mycket. I den framgår tänkt process för arbete med mål och indikatorer samt kvalitetssäkring. ILS slår bl.a. fast att förutsättningar för måluppfyllelse och uppföljning behöver beaktas när mål och indikatorer tas fram. I revisionens årliga granskningar framgår att beredning, förankring och kvalitetssäkring dock inte alltid omsätts i praktiken. Beredningen av mål och indikatorer behöver tydligare utgå från ILS. I granskningen om budgetstyrning (revisionens projektrapport 9/2020) bedömer revisionen att målstyrningen inte sammankopplas med budgetprocessen och behöver tydliggöras som en del i budgetprocessen.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
30108 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1568	Regionstyrelsen behöver säkerställa att reglementen överensstämmer med kommunallagen när det gäller att- nämnden självständigt ska besluta vem som har närvarorätt i syfte att lämna upplysning på sammanträdet.- nämnden självständigt ska besluta om att inrätta eventuell beredning inklusive att bestämma beredningens sammansättning och mandattid. - utskott inte kan ha en beredning under sig.- regionstyrelsens mandattid inte anges på två olika sätt.- färdtjänstnämnden respektive vårdens kunskapsstyrningsnämnd kan säkerställa sitt verksamhetsansvar och utföra sitt uppdrag från fullmäktige genom tillräcklig rådighet över förvaltningen.		**ÅR 2021** Rekommendationen innehåller flera olika delrekommendationer (punkter). Två av dessa bedöms vara åtgärdade. För de tre andra punkterna gäller följande. - ”Nämnden självständigt ska besluta om att inrätta eventuell beredning inklusive att bestämma beredningens sammansättning och mandattid” Punkten bedöms ej vara åtgärdad men lyfts ut från denna rekommendation till förmån för ny, delvis omformulerad rekommendation nr 76962. - ”Utskott inte kan ha en beredning under sig” Som framgått av ny rekommendation nr 76962 gällande beslut om beredningar är det nämnderna själva som bör fatta beslut om tillsättande av beredningar. Denna punkt i tidigare lämnad rekommendation utgår därmed. Revisionen vill poängtera att nämnderna vid tillsättande av beredningar behöver iaktta att beredningar ska stå självständiga i förhållande till utskott och således vara organiserade under nämnd. - ”Färdtjänstnämnden respektive vårdens kunskapsstyrningsnämnd kan säkerställa sitt verksamhetsansvar och utföra sitt uppdrag från fullmäktige genom tillräcklig rådighet över förvaltningen.” Denna punkt utgår då nämnderna har träffat överenskommelser med respektive säljande nämnd gällande förvaltningsstödet. För färdtjänstnämndens del bedöms överenskommelsen på rimligt sätt svara mot nämndernas behov att säkerställa sitt verksamhetsansvar etc. För vårdens kunskapsstyrningsnämnd finns enligt revisionens mening ett

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			behov av att utveckla överenskommelsen. Revisionen vill generellt peka på att det utöver överenskommelserna behöver finnas en tydlighet i löpande återrapportering och uppföljning eftersom nämnden, inte förvaltningen, svarar mot fullmäktige för uppfyllande av uppdraget.
30109 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1569	Regionstyrelsen bör i reglementena tydliggöra när det gäller - ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd, framförallt gällande kvalitetsregister samt patientsäkerhets- och vårdhygienfrågor.- ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden, framförallt när det gäller försäljning och förvärv av fastighet.- regionstyrelsens uppsiktsplikt över föreningar.- utpekat ansvar för att vissa lagar efterlevs.		**ÅR 2021** Rekommendationen innehåller flera olika delrekommendationer (punkter). - Punkten ” Regionstyrelsens uppsiktsplikt över föreningar” bedöms vara åtgärdad. Övriga punkter utgår av följande skäl: - ”Ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvårdsnämnden och vårdens kunskapsstyrningsnämnd framförallt gällande kvalitetsregister samt patientsäkerhets- och vårdhygienfrågor.” Denna punkt utgår då eventuella behov av ytterligare förtydliganden får hanteras mellan HSN och VKN. - ”Ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden, framförallt när det gäller försäljning och förvärv av fastighet.” Denna del av rekommendationen har nära samröre med en ny rekommendation, nr 73641, som lämnats i samband med revisionens projektrapport 2021/07 Försäljningar av regionens vårdfastigheter. Även rekommendation 73639 från samma rapport berör detta område. Därmed utgår denna punkt i den här rekommendationen. -”Utpekat ansvar för att vissa lagar efterlevs.”

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Punkten om utpekande av ansvar för att vissa lagar efterlevs utgår. Revisionen konstaterar att rekommendationen vid behov får återkomma i mer preciserad form.
38481 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör utse förvaltningschefer inom vårdens kunskapsstyrningsnämnd respektive färdtjänstnämndens verksamhetsområde så att vidaredelegering kan ske i enlighet med kommunallagen.	✖	**ÅR 2021** Rekommendationen utgår. Revisionen anser dock att tillsättande av nämndernas förvaltningschefer, och hur förvaltningschef ska utses när nämnd köper förvaltningsstöd från annan nämnd, kan förtydligas framförallt i förhållande till kommunallagens skrivningar gällande nämndernas beslutsrätt över sin egen förvaltning.
38482 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i enlighet med kommunallagen ändra i reglementet för hälso- och sjukvårdsnämnden så att nämnden själv inrättar underorgan som exempelvis långtidsutredningen.	✖	**ÅR 2021** Det framgår av uppföljningen att HSN i april har fattat ett beslut om att Långtidsutredningens status förtydligas genom att formellt inrätta den som en beredning. Lämnad rekommendation utgår därmed.
51308 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bör samordna en revidering och harmonisering av krisberedskapsplanen och katastrofmedicinska beredskapsplanen för att tydliggöra hur dessa ska interagera med varandra	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
51309 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden bör tydliggöra beslutsstrukturen och organisationen för en extraordinär händelse respektive allvarlig händelse/särskild händelse och kommunicera en gemensam bild av ansvar och befogenheter	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
51310 **Från rapport**	Regionstyrelsen bör, i samband med uppdraget att utarbeta förslag som tydliggör rollerna och ansvarsfördelningen	–	**ÅR 2021**

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2020 Delrapport	vid krisledning, bl.a. analysera hur RSSL påverkar regionstyrelsens och LISAB:s ansvar för samordning och ägarstyrning		Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
51311 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att nämnder/styrelser följer fullmäktiges krisberedskapsplan samt tydliggöra om de lokala planerna ska beslutas av nämnd/styrelse eller ledning	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
57480 **Från rapport** 2020/5 Projektrapport	Regionstyrelsen bör tydliggöra hälso- och sjukvårdsnämndens ansvar för digitaliseringen, särskilt i rollen som beställare av hälso- och sjukvård.	●	**ÅR 2021** Revisionen noterar att det i budget 2022 finns ett tydliggörande på en övergripande nivå av ansvar. Revisionen bild är dock att det också behövs en del tydliggörande på lägre nivåer. Revisionen kommer därför fortsätta följa hur detta tydliggörs under 2022. Rekommendationen bedöms därmed vara delvis åtgärdad.
57481 **Från rapport** 2020/5 Projektrapport	Regionstyrelsen bör i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden fastställa på vilka grunder regionen ska delta i Ineras utvecklingssatsningar och hur beslut om deltagande i dessa ska tas.	–	**ÅR 2021** Revisionen planerar följa upp rekommendationen utifrån de beslut som fattas under 2022.
58891 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att styrelsen har en lokal krisberedskapsplan som bland annat beskriver vilken roll regionledningskontoret har när det finns behov av att samordna regionens verksamheter.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
58893 **Från rapport**	Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden tydliggöra ansvarsfördelningen för planering och dimensionering av ST-tjänster, exempelvis ansvaret för	●	**ÅR 2021** Det framgår av revisionens uppföljning att

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
2020 Årsrapport	behovsanalyser och prognoser för olika specialiteter inom hälso- och sjukvården		ansvarsfördelningen förefaller vara tydlig och att det finns en fungerande samverkan kring arbetet mellan HSF och RLK. Rekommendationen bedöms därmed vara åtgärdad.
74239 **Från rapport** 2021/05 Projektrapport	Regionstyrelsen bör utvärdera hur olika finansieringsformen för det interna arbetet i Region Stockholm kan bidra till målet att vara den mest innovationsdrivna geografiska regionen.	–	
78276 **Från rapport** 2021 Årsrapport	Regionstyrelsen bör analysera och tydliggöra förutsättningarna för att nämnders och bolags servicefunktioner ska överföras till fastighets- och servicenämnden.	–	

Säkerhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29200 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1247	Skalskydd för IT-installationer - regionstyrelsen bör säkerställa att risk och sårbarhetsanalyser avseende skalskyddet för datahallar och skyddsvärda tekniska lokaler sker regelbundet och att uppföljning av skalskyddsarbetet sker systematiskt.	🟢	**ÅR 2021** Rekommendationen bedöms vara åtgärdad
29357 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1484	Regionstyrelsen behöver säkerställa att rutiner för uppföljning av informationssäkerhet gentemot privata vårdgivare tas fram och efterlevs.	🟡	**ÅR 2021** Status kvarstår eftersom en del arbete med implementering och uppföljning kvarstår
29358 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1485	Regionstyrelsen bör ytterligare stärka samordningen och uppföljningen av regionens krisberedskap.	🟡	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.

Regionrevisorerna

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
53429 **Från rapport** 2020/3 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att nätverksansluten MTU, som har upphandlats och konfigurerats med avsteg från regionens gällande riktlinjer, upprätthåller en tillräcklig it-säkerhetsnivå.	●	**ÅR 2021** Rekommendationen bedöms som åtgärdad
53430 **Från rapport** 2020/3 Projektrapport	Regionstyrelsen bör stärka uppföljning av hur nämnder och bolag arbetar med it-säkerhet kopplat till nätverksansluten medicinteknisk utrustning.	●	**ÅR 2021** Rekommendationen bedöms vara åtgärdad
58888 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör i beredningen av nya eller revidering av tidigare styrdokument inför politiskt beslut (fullmäktige respektive nämnd) kontrollera hur de förhåller sig till redan antagna styrdokument och att frågor beslutas på rätt nivå.	●	**ÅR 2021** Revisionens uppföljning visar att den översyn och revidering av styrdokumentet: *policy för verksamhetsskydd (RS 2020-0147)* omhändertagit revisionens rekommendation. Rekommendationen bedöms därmed som åtgärdad.
58889 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämnden, i styrdokumenten, definiera vad ett direktiv från RSSL innebär så att det förhåller sig till lagstiftning, reglementen, ägardirektiv samt bolagsordning.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
58890 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör bestämma vilken information som styrelsen behöver för ledning och styrning i en kris.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
59590 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionstyrelsen bör stärka sin uppföljning så att styrelsen får en regelbunden lägesbild av regionens krisberedskap.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			rekommendationer genomföras under 2022.

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57270 **Från rapport** 2020/7 Projektrapport	Regionstyrelsen bör se till att uppföljningen till fullmäktige ger en samlad bild av läkemedelsförsörjningen för att underlätta beredskap inför en kris eller extraordinära händelser.	–	**ÅR 2021** Då arbete kopplat till krisberedskap och närliggande områden pågår kommer en samlad uppföljning av dessa rekommendationer genomföras under 2022.
74237 **Från rapport** 2021/05 Projektrapport	Regionstyrelsen och tillväxt-och regionplanenämnden bör i samverkan säkerställa att ansvaret för det regionala utvecklingsuppdraget är tydligt för externa parter.	–	
74238 **Från rapport** 2021/05 Projektrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att det finns kunskap om att innovationsfonden avser alla områden så att fler innovationsidéer kan understödjas.	–	

Ägarstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29327 **Från rapport** 2018/5 Projektrapport **Tidigare ID** 1356	Landstingsstyrelsen bör i sin roll som ägare och genom utskott ta ett aktivt ansvar i styrning och uppföljning av SL och förvaltningar i bolagsliknande former.		**ÅR 2021** Revisionen konstaterar att ägardialoger nu förs med Karolinska sjukhuset och SLSO men det framgår av årets granskning att det finns vissa behov av att tydliggöra detta. I övrigt har ett antal organisatoriska förändringar genomförts sedan granskningen genomfördes. Bland annat har ägarutskottet försvunnit och numera finns ett produktionsutskott.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			På tjänstemannanivå har en förändring kopplat till LISAB och produktionsutskottet genomförts inför 2022. Vidare har WÅAB som tidigare låg under LISAB tidigare förts över till SL-koncernen där ett nytt bolag också har bildats under 2021. Mot denna bakgrund utgår rekommendationen. Revisionen kommer att fortsätta granska ägarstyrningen under 2022.
38583 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionstyrelsen behöver tydliggöra vad ansvaret för strategisk samordning mellan sjukhusen enligt fullmäktiges styrdokument innebär i praktiken.		**ÅR 2021** Revisionen konstaterar att det inför 2022 har gjorts en organisatorisk förändring på tjänstemannanivån i syfte att bland annat stärka samordningen. Därtill har LISAB ett uppdrag från fullmäktige i budget 2022 att under 2022 utreda synergimöjligheter i Region Stockholms egenägda vårdproduktion och föreslå åtgärder för att bättre använda tillgängliga resurser över tid. Revisionen kommer att följa arbetet under 2022. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.

Övrigt

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
78277 **Från rapport** 2021 Årsrapport	Regionstyrelsen bör säkerställa att fullmäktiges beslut som rör skilda frågor så långt som möjligt hanteras i separata ärenden för att öka transparens och spårbarhet.	–	

Region Stockholm

Bilaga 2

Regionrevisorerna

Rekommendationer till ledning – ÅR 2021

Regionstyrelsen

Ekonomistyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
37774 **Från rapport** 2019 Årsrapport	Regionledningskontoret bör dokumentera hanteringen av statsbidrag inklusive roller och ansvar för att minska sårbarheten vid personella förändringar	🟡	**ÅR 2021** Enligt uppgift är rutin för statsbidrag under utarbetande men arbetet har inte slutförts under 2021.
67990 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör i sina redogörelser för regionledningskontorets årsprognos respektive helårsutfall i jämförelse med årsbudget tydligt specificera och kommentera avvikelser.	–	**ÅR 2021** Revisionen har tidigare rekommenderat regionledningskontorets ledning att i delårsrapportens redogörelse för årsprognos i jämförelse med årsbudget tydligt specificera och kommentera avvikelser. Revisionen bedömer att avvikelser mot budget bör utvecklas även i verksamhetsberättelsen. Rekommendationen har därför omformuleras till att även gälla verksamhetsberättelsens redogörelse för utfall jämfört med årsbudget.

Hållbarhet

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29119 **Från rapport** 2015 Årsrapport **Tidigare ID** 813	Regionledningskontoret bör tydliggöra hur investeringarnas miljöpåverkan ska beskrivas i beslutsunderlagen inför genomförandebeslut, dels för att täcka miljöbalkens krav, dels för att täcka de krav som regionens regionens hållbarhetspolicy och -strategi ställer upp."	🟡	**ÅR 2021** Det saknas ännu stödjande dokument till investeringsriktlinjen som ska tydliggöra hur investeringarnas miljöpåverkan ska beskrivas i beslutsunderlagen. Arbete pågår med riktlinjer till hållbarhetspolicy och -strategi som kan beröra

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			investeringars miljöpåverkan. Beslut om riktlinjen väntas under 2022.Efter genomgång med regionens hållbarhetsdirektör framkom det att hållbarhetsavdelningen vid RLK inte har mandat att ta fram mera detaljerade anvisningar inom hållbarhetsområdet som kopplar direkt mot regionens riktlinje för investeringar, den frågan ligger enligt dem på avdelningen för ekonomi och finans. Revisionen fortsätter följa frågan under året.

Inköp och upphandling

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
57975 **Från rapport** 2020/6 Projektrapport	Regionledningskontoret bör i samverkan med serviceförvaltningen tydliggöra RLK hållbarhets roll i inköpsprocessen.		**ÅR 2021** Arbete pågår. Avdelningen för hållbarhet har tagit fram ett förslag på nya riktlinjer för hur hållbarhet ska beaktas i inköp. Dessa ska under våren 2022 skickas på remiss med förväntat beslut i december i regionfullmäktige. Riktlinjerna kommer efter beslut gälla för samtliga nämnder och bolag. Avdelningen för hållbarhet har under 2022 ett särskilt uppdrag att höja verksamheters kompetens inom hållbarhet, där ett särskilt fokus kommer att vara hållbar upphandling. Satsningen syftar till att ta fram ett nytt utbildningsutbud som ska fungera kompetenshöjande. Rekommendationen anses delvis åtgärdad. Ny uppföljning sker under 2022.

Intern kontroll

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29139 **Från rapport** 2016 Årsrapport **Tidigare ID** 1005	Landstingsstyrelsens förvaltning bör uppdatera beslutsordningen med uppgifter om rätten att fatta verkställighetsbeslut om vidareförmedling av statsbidrag.	🔴	**ÅR 2021** Det framgår av verksamhetens kommentar till rekommendationen att regionledingskontoret delar revisionens bedömning och avser att ta initiativ till att ändra beslutsordningen. Rekommendationen bedöms inte vara åtgärdad.
29155 **Från rapport** 2017/8 Projektrapport **Tidigare ID** 1106	Landstingsstyrelsens förvaltning bör ta fram en landstingsövergripande vägledning för utformning av och innehåll i ekonomiska och eventuellt andra konsekvensbeskrivningar i beslutsunderlagen till nämnder och styrelser"	🟡	**ÅR 2021** Det framgår av information från RLK att arbete fortfarande pågår. Någon uppföljning av rekommendationen har därför inte genomförts under året utan skjuts till 2022. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29203 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1253	Landstingsstyrelsens förvaltning bör säkerställa att de kontroller som ska genomföras vid löneutbetalningar dokumenteras i en rutinbeskrivning eller checklista som stöd till cheferna.	🔴	**Delår 2021** Det saknas en central kontroll över att befintliga rutinbeskrivningar används i samband med lönekörning och att kontrollmomenten utförs. Rekommendationen kvarstår därmed i delårsgranskningen 2021.
29204 **Från rapport** 2017 Årsrapport **Tidigare ID** 1254	Landstingsstyrelsens förvaltning bör säkerställa att uppföljning sker av att samtliga ansvariga chefer granskar och signerar sina utanordningslistor.	🟡	**Delår 2021** Den centrala lönegranskningen för region Stockholm visar att de avvikelserapporter och fellistor som skapas och gås igenom av lönekonsult i samband med lönekörningen inte sparas. Det sker ingen dokumentation av de åtgärder som vidtagits eller med hänsyn till resultatet från genomförd utredning av felsignaler. Även om utanordningslistor signeras så sker detta samma dag eller dagen efter lönekörningen och kontrollmomentet skulle därmed inte förhindrat en felaktig lönekörning. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29370 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1566	Koncernfinansiering - generellt I syfte att ytterligare stärka den interna kontrollen bör följande upprättas:- dokumenterade rutinbeskrivningar för väsentliga processer med påverkan på den finansiella rapporteringen- dokumenterade riskanalyser med identifiering av motverkande kontrollmoment.	🟡	**Delår 2021** Revisionen noterar att en viss uppföljning sker men att dokumentationen kan förstärkas och förtydligas ytterligare. Rekommendationen bedöms vara delvis åtgärdad.
29377 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1574	Leverantörsfakturahantering Regionledningskontoret bör dokumentera utförda kontroller avseende större fakturor för att erhålla spårbarhet till utförda kontroller.	🟡	**Delår 2021** Revisionen har genom stickprovskontroll inte kunnat inhämta dokumentation av de interna kontrollmoment som ska ske i samband med större fakturor. Ett arbete har under hösten påbörjats för att säkerställa att rutinen fungerar. Revisionen bedöms därmed som delvis åtgärdad och uppföljning sker i samband med årsrapport 2021.
29378 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1576	Regionledningskontoret bör säkerställa att genererade logglistor ur Heroma tas fram för regelbunden kontroll och kvalitetssäkring av ändringar av fasta data för att minska risken för felaktiga ändringar.	🔴	**Delår 2021** Det genomförs ingen systematisk genomgång på förvaltningsövergripande nivå avseende ändringar på lokal verksamhetsnivå. - det finns ingen formell övergripande process för behörighetsadministration - det görs ingen regelbunden och övergripande genomgång av användare för att säkerställa att behörigheter ligger i linje med användarnas arbetsuppgifter. - Det sker ingen regelbunden och övergripande genomgång av befintliga behörigheter som finns upplagda i systemet. Rekommendationen bedöms inte vara åtgärdad.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29379 **Från rapport** 2019 Delrapport **Tidigare ID** 1577	Regionledningskontoret bör implementera en efterföljande kontroll för uppföljning av modellen för personalomkostnadspålägg.	🟡	**ÅR 2021** Revisionen har följt upp rekommendationen i samband med granskning av intern kontroll och funnit att så inte sker på ett spårbart sätt. Viss kontroll sker men utan verifierande dokumentation. Vi har för avsikt att följa upp detta under år 2022.
51315 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionledningskontoret behöver säkerställa att en slutlig avstämning (efterkalkyl) genomförs för hela MT- och IKT-programmen som även omfattat hur resurspåslag hanteras inom varje fas av projektet.	–	
67993 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen gällande aktualitetsprövning av styrdokument och säkerställa att aktuella styrdokument finns i förteckningen.	–	

Investeringar

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
58384 **Från rapport** 2020/8 Projektrapport	Regionledningskontoret bör tydliggöra vilken typ av väsentliga händelser och avvikelser mot fattade genomförandebeslut som berörda nämnder och bolagsstyrelser ska rapportera i investeringsredovisningen för de enskilda, pågående investeringsobjekten.	🟢	**ÅR 2021** Av RLK's anvisningar för budget-/resultatuppföljning 2021 framgår följande: <u>Prognos i jämförelse med budget</u> Investeringsplanens prognos som helhet ska bedömas genom att övergripande kommentera avvikelser såsom periodiseringseffekter (tidigareläggningar/senareläggningar) innevarande år, totalkostnadsförändringar och eventuella prioriteringar av investeringsplanens omfattning innevarande år och investeringsplanen som helhet samt konsekvenserna av dessa.

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			Genomförbarhet och risker Genomförbarhet och risker i investeringsplanens prognos som helhet ska bedömas genom att övergripande kommentera hinder och risker som kan medföra att aktuell prognos för året underskrids alternativt överskrids. Övergripande kommentarer på hur förutsättningarna ser ut för att prioritera inom fastställt investeringsutrymme ska ges samt på om eventuellt investeringsbehov finns som inte inryms i planen, som medför att regionfullmäktiges mål och strategier inte kan realiseras. Enskilda investeringsobjekt i genomförandefas eller senare fas med en total budget över 100 miljoner kronor ska särredovisas och kommenteras utifrån följande: - Väsentliga händelser för innevarande rapporteringsperiod samt större risker för investeringsobjektet. - Innevarande års investeringsutfall, prognos och budget för investeringsobjektet. - Total prognos och total budget för hela investeringsobjektet. - Status för investeringsobjektets tidsplan, omfattning och effektmål

Oegentligheter

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
29361 **Från rapport** 2018 Årsrapport **Tidigare ID** 1489	Regionledningskontoret bör formalisera och systematisera riskanalysarbetet på koncernövergripande nivå.		**ÅR 2021** F.n. pågår revidering av styrande dokument på säkerhetsområdet, bl.a. krisberedskapsplan som nu skickats på remiss. Framtagande av metodstöd för riskanalyser pågår också. Enl uppgift ingår där rutiner och strukturer för

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			systematiserad uppföljning på koncernövergripande nivå. Uppföljningen av denna rekommendation skjuts därför fram till hösten 2022/vintern 2023.
67992 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör - säkerställa att beslut fattas av behörig chef snarast vid medarbetares anmälan om bisyssla. - stärka uppföljningen av anställdas bisysslor.	–	

Räkenskaper

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
67994 **Från rapport** 2021 Delrapport	Regionledningskontorets ledning bör stärka den interna kontrollen av ändringar i leverantörsregistrets fasta data, till exempel informationen om leverantörer.	–	

Strategisk styrning och organisation

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
51313 **Från rapport** 2020 Delrapport	Regionledningskontoret bör säkerställa att det finns dokumenterade arbetsprocesser för hur regionen organiserar arbetet med länsplanen.	–	**ÅR 2020** Med anledning av aviserad omorganisation, där RLK och TRF bildar gemensam förvaltning, görs ingen uppföljning av rekommendationen 2020 utan uppföljning kommer att göras 2021-2022.
76962 **Från rapport** 2021 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör säkerställa att beslutsunderlag gällande reglemente som ska fastställas av fullmäktige inte innehåller reglering av vilka beredningar som ska finnas då detta enligt kommunallagen ska fastställas av respektive nämnd.	–	**ÅR 2021** Tidigare rekommendation nr 30108 innehöll flera olika delrekommendationer. Rekommendationen har nu avslutas men det fanns en del i rekommendationen gällande beredningar till nämnder som återstår för hantering. Detta ligger

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
			nu i denna nya rekommendation.

Verksamhetsstyrning

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
58380 **Från rapport** 2020 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör säkerställa att det i anmälan av delegationsbeslut genom förteckning och beslutsunderlag framgår belopp samt vilken punkt i delegationsordningen som är tillämplig.	●	**ÅR 2021** Revisonen har genom stickprov följt upp rekommendationen. Stickprovskontrollen visar att förteckningen innehåller punkt i delegationsordningen som är tillämplig, och belopp i fall där det är relevant. Rekommendationen bedöms därmed som åtgärdad.
74240 **Från rapport** 2021/05 Projektrapport	Regionledningskontoret bör säkerställa att informationen på hemsidan uppdateras så att det tydligt framgår att alla Region Stockholms verksamheter ingår i innovationsarbetet.	–	
74241 **Från rapport** 2021/05 Projektrapport	Regionledningskontoret bör tydligare ange hur självskattningsindikatorer om innovationsarbete ska definieras så att mätning och uppföljning sker på ett enhetligt sätt	–	

Övrigt

Ursprung	Rekommendation	Åtgärdad	Revisionens kommentar
78279 **Från rapport** 2021 Årsrapport	Regionledningskontorets ledning bör i rapportering av ekonomi och verksamhet för regionstyrelsen följa de anvisningar och mallar som finns för nämnderna.	–	

Regionrevisorerna

BEDÖMNINGSMÅL OCH BEDÖMNINGS-KRITERIER 2021

Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat

Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges finansiella mål (resultatkrav) och följt fullmäktiges ekonomiska riktlinjer.

2. Nämnden/styrelsen har uppnått fullmäktiges mål för verksamheten och genomfört tilldelade uppdrag.

3. Nämnden/styrelsen har i övrigt bedrivit verksamheten med god ekonomisk hushållning utifrån fullmäktiges beslut.

4. Nämndens/styrelsens verksamhet har bedrivits i enlighet med för verksamheten gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömningskriterier:

Tillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillfredsställande
Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Bristerna eller avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Intern styrning och kontroll

Nämnden/styrelsen ansvarar för att det finns en intern styrning och kontroll som med rimlig grad av säkerhet leder till måluppfyllelse, effektiv verksamhet och

regelefterlevnad. Nämnden/styrelsen har säkerställt systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Bedömningsmål:

1. Nämnden/styrelsen har fastställt en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter.

2. Nämnden/styrelsen har i budget/verksamhetsplan fastställt ekonomiska och verksamhetsmässiga mål i linje med fullmäktiges mål och övriga uppdrag. Målen är mätbara/uppföljningsbara.

3. Nämnden/styrelsen har riktlinjer och rutiner för väsentliga områden för att säkerställa att verksamhetens uppdrag och mål uppnås samt att lagar, föreskrifter m.m. följs.

4. Nämnden/styrelsen har genomfört en riskanalys som identifierar, värderar och prioriterar väsentliga risker. Nämnden/ styrelsen har i en plan för intern kontroll, i enlighet med regionens fastställda regelverk, fastställt vilka åtgärder/ kontroller som ska hantera prioriterade risker.

5. Nämnden/styrelsen följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.

6. Nämnden/styrelsen har ett informations- och kommunikationssystem som stödjer styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.

7. Nämndens/styrelsens rapportering ger en rättvisande och tillförlitlig information om ekonomi och verksamhet.

8. Nämnden/styrelsen har säkerställt en tillräcklig beredning av ärenden.

9. Nämnd/styrelse har fattat beslut med stöd i reglemente, delegation eller i uppdrag från fullmäktige.

Bedömningskriterier

Tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms i allt väsentligt vara uppfyllda. Avvikelser kan förekomma.

Inte helt tillräcklig
Bedömningsmålen bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns större och/eller flera avvikelser.

Otillräcklig
Bedömningsmålen bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser eller allvarliga brister som måste åtgärdas snarast.
Kommentar: Bristerna är uppenbara och försvårar styrning, ledning, uppföljning och kontroll. Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Räkenskaper

Nämndens/styrelsens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning och kan ligga till grund för styrning, ledning, uppföljning och kontroll av den verksamhet som bedrivs.

Bedömningsmål:

1. Nämndens/styrelsens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen, god redovisningssed samt landstingets regler och anvisningar.

2. Nämndens/styrelsens delårsrapport och årsbokslut/årsredovisning ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

Bedömningskriterier:

Rättvisande
Räkenskaperna uppfyller i allt väsentligt bedömningsmålen. Avvikelser kan förekomma. Eventuella värderings-, klassificerings- och/eller upplysningsfel är inte av sådan karaktär att de väsentligen påverkar bilden av nämndens/styrelsens resultat och ställning.

Inte rättvisande
Räkenskaperna innehåller väsentliga avvikelser eller allvarliga brister i förhållande till bedömningsmålen och ger inte en rättvisande bild av resultat och ställning.
Kommentar: Avvikelserna är så stora att frågan om anmärkning eller avstyrkt ansvarsfrihet bör prövas.

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2022-02-02

RS 2021-0877

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Föredragande regionråd: Irene Svenonius

Ärendebeskrivning

I regionrevisorernas granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen besluta följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen.

Regionrådsberedningens motivering

Regionrevisorerna genomför löpande granskningar av olika delar av Region Stockholms verksamheter. Arbetet är viktigt inte minst som en del i det pågående förbättringsarbete som löpande måste genomsyra stora – inte minst offentliga – organisationer. I den nu föreliggande delrapporten ges en lägesrapport utifrån de granskningar regionrevisorerna har genomfört under året, samt en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm.

Det kan konstateras att det i granskningen inte har framkommit några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Utöver denna revisionsbedömning lämnar revisionen också rekommendationer gällande regionstyrelsens interna styrning och kontroll. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts.

En mer omfattande uppföljning av de lämnade rekommendationerna kommer att göras i anslutning till årsrapporten.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Irene Svenonius

2022-01-12

Regionledningskontoret
Mikael Löwenhielm

TJÄNSTEUTLÅTANDE

RS 2021-0877

Regionstyrelsen

Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen besluta följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen.

Sammanfattning

I regionrevisorernas granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Sedan tidigare finns från revisionens sida ett antal rekommendationer gällande regionstyrelsens interna styrning och kontroll. Revisionen konstaterar att ett arbete med att åtgärda rekommendationerna pågår och en mer omfattande uppföljning av lämnade rekommendationer görs till årsrapporten.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i rapporten och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning av de frågor som lyfts. Detta innebär att av totalt 78 rekommendationerna som lämnats till regionstyrelsen har 45 stycken, 58 procent, åtgärdats. För de 33 rekommendationer som återstår att hantera, pågår arbete utifrån regionstyrelsens ställningstagande.

Bakgrund
I regionrevisorernas delrapport ges en lägesrapport utifrån de granskningar som genomförts hittills under året inklusive en översiktlig granskning av regionstyrelsens delårsrapport för Region Stockholm. Rapporten är en delrapportering inför den slutliga avrapporteringen och bedömning av årets granskning i årsrapport 2021. Regionrevisorerna har överlämnat delrapporten till regionstyrelsen för yttrande.

Regionrevisorernas granskning har omfattat räkenskaperna för regionstyrelsens redovisningsenheter för regionledningskontoret och Skadekontot. Revisionen av den finansiella rapporteringen har utförts i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation.

I granskningen har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att regionstyrelsens delårsrapport avseende regionledningskontoret liksom räkenskaperna för redovisningsenheten skadekontot inte, i allt väsentligt, är upprättade i enlighet med god redovisningssed och de regioninterna anvisningarna.

I delrapporten 2021 har regionrevisorerna lämnat en ny rekommendation till regionstyrelsen. Därtill har regionrevisorerna i delrapporten 2021 begärt att få regionstyrelsens kommentar på nedanstående punkter:

- Arbetet för att möta ekonomiska utmaningar framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin som försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt.

- Effekter av administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder.

- Otydligheter i roller och ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Regionledningskontoret ser regionrevisorernas granskning som en del i Region Stockholms förbättringsarbete, där delrapporten är en återkommande avstämningspunkt. Ett systematiskt arbete sker inom regionledningskontoret för att beakta de bedömningar som regionrevisorerna lämnat i sin rapport och åtgärda de rekommendationer där regionstyrelsen delar regionsrevisorernas bedömning i det som lyfts. Regionstyrelsen har under 2021 yttrat sig över synpunkter och

rekommendationer som framförts av regionrevisorerna, avseende följande rapporter:

RS 2021-0377 Yttrande över regionrevisorernas årsrapport 2020 för regionstyrelsen.

RS 2020-0909 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2020, IT-säkerhet i nätverksansluten medicinteknisk utrustning.

RS 2020-0997 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 4/2020, Slussen – styrning och kontroll över Region Stockholms investeringar.

RS 2020-0998 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 5/2020, Första linjens digifysiska vård.

RS 2021-0220 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 6/2020, Socialt hållbar inköpsprocess.

RS 2021-0221 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 7/2020, Läkemedelsförsörjning i slutenvården.

RS 2021-0222 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 8/2020, Vårdens fastighetsinvesteringar – uppföljning, utvärdering och återrapportering.

RS 2021-0223 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 9/2020, Budgetstyrning i Region Stockholm.

RS 2021-0583 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 1/2021, Fastighetsägar- och byggherreansvar för vårdens fastigheter.

RS 2021-0767 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 2/2021, Klimatanpassning av Region Stockholms fastigheter.

RS 2021-0766 Yttrande över regionrevisorernas projektrapport 3/2021, Strategis styrning av IT och digitalisering.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Regionrevisorerna har i delrapporten 2021 lämnat en ny rekommendation till regionstyrelsen. Därtill har regionrevisorerna begärt att få nedanstående

punkter kommenterade. Regionledningskontoret avger i yttrandet följande kommentarer på regionrevisorernas synpunkter:

- Arbetet för att möta ekonomiska utmaningar framåt inte minst kopplat till effekterna av pandemin som försvårat möjligheterna att bedöma kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt.

- Effekter av administrativa kostnadsbesparingen och andra kostnadsreducerande åtgärder.

- Otydligheter i roller och ansvarsfördelning mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Regionledningskontorets kommenterar:
Regionledningskontoret arbetar med flera aktiviteter i syfte att bedöma den nuvarande kostnadsutvecklingen och det ekonomiska läget framåt. I likhet med 2021 har regionledningskontoret samlat in uppgifter på hur intäkter och kostnader påverkats till följd av covid-19-pandemin. Det är därmed möjligt att särskilja merkostnaden från övriga kostnader i såväl månadsutfallet som i prognosen för året. Uppföljningen på kontonivå över covids påverkan på kostnaderna kommer att fortsätta under 2022.

Planeringen som gjordes för 2021 avseende personalkostnader, köpt hälso- och sjukvård, material- och läkemedelskostnader samt andra kostnader kopplade till hälso- och sjukvårdsproduktionen har stämts av mot faktiska utfall och prognos för 2021. Regionledningskontoret har därmed en god kontroll på nuläget. Bedömning av den ekonomiska utvecklingen framgent är fortsatt osäker vad gäller pandemins utveckling och hur det påverkar skatteintäktsutvecklingen samt eventuell ersättning från staten.

Beräkningen har genomförts i ett samarbete mellan regionledningskontoret och hälso- och sjukvårdsnämnden, där den lägre produktionen har värderats. I beräkningen har jämförts vad det hade kostat för Region Stockholm att producera fullt ut i enlighet med den planering som antogs före pandemins början. Den sammantagna kostnaden för den lägre produktionen bedöms uppgå till cirka 1,2 miljarder kronor för helåret 2021.

Vad gäller att möta de ekonomiska utmaningarna är detta en fråga som fastställts i de ekonomiska förutsättningarna som beslutas av regionfullmäktige i Region Stockholms Budget 2022, där förutsättningar, resultatkrav, anslag och avtal/överenskommelser för nämnder och bolag konkretiseras i verksamhetsplaneringen. Detta innebär att nämnder och

bolag ska hantera sina uppdrag och mål inom de ekonomiska förutsättningar som är beslutade i Budget 2022.

Minskning av administrativa kostnader och andra kostnadsreducerande åtgärder har inte kunnat genomföras fullt ut samtidigt som verksamheterna har fokuserat på att hantera pandemin. I samband med årsbokslutet 2021 görs en mera detaljerad uppföljning av utfallet av de minskade administrativa kostnaderna. Enligt regionfullmäktiges budget för 2022 ska samtliga nämnder och bolag i sin verksamhetsplanering vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå budgeterade resultatkrav, vilket ska beakta såväl administrativa kostnadsbesparingar som andra åtgärder.

Vad avser frågan om vissa otydligheter för ägarskap av digitala tjänster har regionledningskontoret under 2021 arbetat med styrningsfrågor inom it och digitalisering, och då särskilt med att utreda hur ägarskapet kan förtydligas. En ny överenskommelse som ska reglera ägarskap och samverkan mellan parterna för samtliga tjänster som serviceförvaltningen har i uppdrag att tillhandahålla är under framtagande mellan regionstyrelsen och fastighets- och servicenämnden.

Regionrevisorerna har i delrapporten 2021 för regionstyrelsen lämnat en ny rekommendation inom området oegentligheter.

- Regionstyrelsen bör stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande, samt förbättra dokumentationen av jäv i protokoll.

Regionledningskontorets kommentar:
Regionledningskontoret informerar löpande berörda förtroendevalda om att de inte utan regionstyrelsens medgivande får inneha annan tjänst eller annat uppdrag. Regionledningskontoret kommer efter valet 2022 att genomföra en informationsinsats för att säkerställa att ny- och omvalda regionråd och hel- och deltidsarvoderade förtroendevalda inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande. Dokumentationen av jäv i protokoll har tydliggjorts under hösten 2021.

Antal rekommendationer som åtgärdats

Rapport (ursprung)	Återstående rekommendationer enligt regionrevisorerna	Åtgärdat enligt regionledningskontoret
Projektrapporter, del- och årsrapporter	77	45 (58 %)
Delrapport 2021	1	0 (0 %)
Totalt	**78**	**45 (58 %)**

Regionrevisorernas delrapport 2021 innefattar 78 rekommendationer till regionstyrelsen, varav en rekommendation är ny.

Rekommendationerna hanteras utifrån regionstyrelsens ställningstagande. Av de 78 rekommendationerna som lämnats har 45 rekommendationer, 58 procent, åtgärdats. Arbete pågår för att hantera de 33 rekommendationer som återstår.

Regionledningskontoret för en dialog med regionrevisorerna om att avsluta de rekommendation där regionledningskontoret sedan tidigare bedömt att arbetet är genomfört.

Ekonomiska konsekvenser

Arbetet med att genomföra aktiviteterna i enlighet med regionrevisorernas rekommendationer hanteras inom regionstyrelsens uppdrag.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

1. Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-01-12

§ 28
Yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

RS 2021-0877

Ärendebeskrivning
I regionrevisorernas granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger anledning att anse att delårsrapporten för Region Stockholm inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och god redovisningssed.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Yrkanden
Ordförande Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 2 februari 2022.
Aida Hadzialic (S) yrkar bifall till eget förslag till tilläggsbeslut (bilaga).

Proposition
Ordföranden frågar först på regionrådsberedningens förslag till beslut, och finner att regionstyrelsen bifaller detta.
Ordföranden frågar därefter på Aida Hadzialics (S) förslag till tilläggsbeslut, och finner att regionstyrelsen avslår detta.

Beslut
Regionstyrelsen beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör regionstyrelsens yttrande över regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen.

Reservation
Aida Hadzialic (S) anmäler reservation från S-ledamöterna till förmån för eget tilläggsbeslut.

Särskilda uttalanden
Anna Sehlin (V) anmäler särskilt uttalande från V-ledamöterna (bilaga).

Expedieras till
Regionrevisorerna

Region Stockholm

FÖRSLAG TILL TILLÄGGSBESLUT
2022-02-15

RS 2021-0877

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Regionstyrelsen
Ärende 5

Förslag till tilläggsbeslut gällande Remiss - Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen (RS 2021-0877)

I flera år har vi socialdemokrater varnat för regionstyrelsens bristande uppföljning av regionrevisorernas rekommendationer. Trots det så har nästan hälften (42%) av tidigare rekommendationer fortfarande inte adresserats. Vi vill se bättre uppföljningsrutiner för att säkerställa en mer transparent och effektiv styrning i regionen.

För att regionen ska uppnå budgetbalans de kommande åren måste vi skära ner på administrationskostnader och fokusera på kärnverksamheten. Vi ser därför oroande på att målet för att skära ner på administrationskostnader inte adresserats och regionen som helhet är långt ifrån att klara målet. Sedan 2006 har Region Stockholm haft den högsta andelen nyanställda administratörer i vården utav alla regioner. Att Moderaterna inte kommit till bukt med administrationskostnader efter 16 år av styre är inget mindre än ett svek.

En förklaring till varför Moderaterna misslyckats med att hindra den skenande kostnadsutvecklingen i regionen är att de saknar en tydlig plan. Revisorerna konstaterar, liksom i flera tidigare rapporter, att regionstyrelsen inte konkretiserat hur stort behovet av kostnadsreduceringar är på kort respektive på lång sikt. Vidare specificerar knappt några nämnder, bolag eller regionstyrelsen besparingsåtgärder med belopp. Stockholmare har rätt att förvänta sig bättre av sin den styrande koalitionen.

Verksamheten i Region Stockholm har under de senaste åren kantats av ett antal skandaler kopplat till bristande insyn, transparens och jäv. Revisorernas kritik mot regionstyrelsens bristfälliga kontroll över ledamöters bisysslor och jäv framstår därför mycket allvarligt. Stockholm har inte råd med en till NKS skandal. Vi socialdemokrater kräver att rekommendationen för bättre kontroller av bisysslor och jäv adresseras snarast.

Hemlighetsmakeriet sträcker sig även till andra områden då revisorerna kritiserar regionstyrelsens uppföljning och dokumentationsrutiner. Ibland saknas skriftliga anteckningar – eller ens en presentation - från olika sammanträden. Det är ofta otydligt hur uppföljningen av nämnder och bolag omhändertas i praktiken. Vi socialdemokrater har i flera år varnat för bristande uppföljningsrutiner och ser bekymmersamt på att regionstyrelsen inte kommit längre. I grunden handlar det om en brist på demokratisk kontroll.

Socialdemokraterna föreslår regionstyrelsen besluta

att regionstyrelsen utvecklar och konkretiserar en sammanhållen strategi för hur regionen långsiktigt ska uppnå en ekonomi i balans som underlag till och vägledning i budgetprocessen.

att regionstyrelsen utvecklar och konkretiserar målet för nämnder och bolag att minska årliga administrativa kostnaderna med 10% per år i enlighet med regionrevisorernas förslag.

att regionstyrelsen bör stärka kontrollen av att ledamöter i styrelsen inte förenar sitt uppdrag med tjänst eller annat uppdrag utan styrelsens medgivande samt förbättrar dokumentationen av jäv i protokoll.

att regionstyrelsen tydliggör hur ansvaret för den löpande uppföljningen av nämnder och bolag omhändertas i praktiken.

Region Stockholm

REGIONSSTYRELSEN

2022-02-15

Vänsterpartiet

Särskilt uttalande

Ärende nr 5

RS 2021–0877

Remiss - Regionrevisorernas delrapport 2021 för regionstyrelsen

Vänsterpartiet tackar för regionrevisorernas delrapport, som alltid mycket informativ och med bra frågeställningar. Vänsterpartiet delar många av revisorernas farhågor och kommentarer. Regionrevisorerna tar särskilt upp behovet av transparens och tydlighet i fördelningen av statliga Covid-medel till nämnderna men även behovet av att följa upp verksamheternas kostnader under pandemin och på grund av pandemin. Revisorerna lyfter även frågan om transparens var pengar omfördelas, t ex. de extra 500 miljoner som lagts in i ändringsbudget till uppskjuten vård, tas de från avsatta medel i regionens regionala utjämningsreserv eller från ökade skatteintäkter.

En fråga som oroar Vänsterpartiet är inte om regionens sjukhus får bortse från extraordinära kostnader under pandemin i bedömning om de uppnått sitt resultatkrav utan vad som händer på sjukhusen när de hamnar på underskott. Danderyds sjukhus har underskott på -29 miljoner även vid bortseende av Covid-kostnader. Södersjukhusets underskott, som visserligen accepteras ligger ändock på -465 miljoner. Södertälje sjukhus -70 miljoner. Hälso- och sjukvårdsnämnden -400 miljoner. Detta kommer drabba verksamheterna och vården och de vårdanställda.

Även trafiknämnden har ett underskott på – 3 367 miljoner, något som blir svårt att hämta hem med minskat resande och icke aviserade statsbidrag.

För att regionens ska uppnå ett resultat i balans krävs att staten fullt ut ersätter kostnaderna, detta har varit ett ledord genom hela pandemin, men staten har aldrig helt och fullt ersatt kostnaderna och regionen behöver budgetera därefter.

Effektivisering är majoritetens melodi för att få ordning på ekonomin, men flera av förvaltningarna, t ex. trafikförvaltningen har återkommande lyft frågan om vad som ses som administration och att viss administration, upphandling, uppföljning, kontroll etc. inte kan effektiviseras bort.

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp I

2022-04-19

Diarienummer
RK 2021-0015

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Revisionsberättelse för regionstyrelsen år 2021

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat regionstyrelsens verksamhet och ekonomiska redovisning för år 2021.

Regionstyrelsen ansvarar för att leda och samordna Region Stockholms verksamhet och ha uppsikt över övriga nämnder och styrelser, dvs. ha en löpande tillsyn av att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelsen har en ledande ställning och ska ha en överblick över helheten med ansvar för uppföljning samt att återredovisning sker till fullmäktige. Styrelsen ansvarar för att följa utvecklingen av verksamhet och ekonomi samt att vid behov vidta åtgärder.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och förskrifter som gäller för verksamheten. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige beslutat om.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning och har gett det resultat som redovisas i revisionskontorets Årsrapport 2021 för regionstyrelsen. Vi bifogar en redogörelse för resultatet av granskningen.

Vi har granskat om resultatet för 2021 är förenligt med fullmäktiges beslut om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen och beslutad målmodell, att inriktningsmålet långsiktig ekonomisk uthållighet och de finansiella målen har uppnåtts. Inriktningsmålet för en hållbar regional utveckling har uppnåtts, medan det tredje inriktningsmålet om att region Stockholm ska bli en hållbar arbetsgivare inte har uppnåtts. Vi konstaterar att det har bedrivits ett kontinuerligt arbete med utveckling av mål och indikatorer. Vi bedömer att regionstyrelsen i sin beredning inför fullmäktiges budgetbeslut bör säkerställa att alla indikatorer, som inte är undantagna p.g.a. corona, kan mätas. De uppdrag som fullmäktige lämnat till nämnder och bolag har under 2021 avslutats i förhållandevis hög grad jämfört med tidigare år.

Vi konstaterar att regionstyrelsen under året har tagit fram nya styrdokument för god ekonomisk hushållning och genom detta tagit ett helhetsgrepp över ekonomistyrningen på kort och lång sikt. Även investeringsstyrningen har utvecklats positivt. Vi bedömer

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post: regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.regionstockholm.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Visma Addo ID-nummer : 987d2cf1-4af2-4ca1-b9cc-d8d706aa0311

samtidigt att regionstyrelsens ekonomistyrning inte varit helt tillräcklig utan fortsatt behöver stärkas. Det behöver bli tydligt hur de ekonomiska målen som fastställs i budgeten ska styra även på längre sikt. Regionstyrelsen bör även stärka den löpande ekonomistyrningen under året. Det behöver bland annat tydligare framgå hur regionstyrelsens två utskott, som ansvarar för den löpande uppföljningen av nämnder och bolag, i praktiken utövar detta ansvar. Revisionen bedömer vidare att regionstyrelsen, som ansvarar för uppsikt och samordning, behöver följa upp uppmaningar till nämnder och bolag som lämnas i tertial- och delårsrapporter om att vidta åtgärder. Vidare behöver investeringsprocessen fortsatt utvecklas för att möjliggöra en tydlig bild av regionens samlade investeringsbehov på kort och lång sikt. Regionstyrelsen behöver också säkerställa att prioriteringar av ersättningsinvesteringar och underhållsåtgärder görs inom ramen för det möjliga investeringsutrymmet.

Vi bedömer att regionstyrelsen i det fortsatta arbetet med att omhänderta erfarenheter från coronapandemin bör tydliggöra ansvar och roller i det förändringsprojekt som drivs på uppdrag av regionstyrelsen. Framför allt gäller det åtgärder som bör beslutas politiskt. Behov av att förtydliga ansvar och roller finns också kopplat till fastighetsförsäljningar, byggherre- och fastighetsägaransvar. Det gäller även inom it- och digitalisering inklusive arbetet med vårdens nuvarande och framtida vårdinformationsmiljö. Andra områden där regionstyrelsen behöver stärka den interna kontrollen och vidta förbättringsåtgärder är kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor, klimatanpassning samt innovationsarbetet.

Vi bedömer att årsredovisningen ger en rättvisande bild av årets resultat och ekonomisk ställning. Vi bedömer att det ekonomiska och verksamhetsmässiga resultatet för 2021 är förenligt med de mål fullmäktige uppställt. Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt i allt väsentligt tillfredsställande sätt. Vi bedömer sammantaget att den interna kontrollen inte är helt tillräcklig.

Vi tillstyrker att den sammanställda årsredovisningen för Region Stockholm 2021 fastställs.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för regionstyrelsen samt dess enskilda ledamöter.

Stockholm 2022-04-19, *digital signering*

Kenneth Strömberg	Iréne Seth	Anita Johansson	
Christer Grunder	Göran Råsmar	Ewa Törngren	Lars Bergstig* *avled 2022-03-14

Visma Addo ID-nummer : 987d2cf1-4af2-4ca1-b9cc-d8d706aa0311

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument.

Serienummer: 7a/xfZKJrQwxapgPV/ul3g

Göran Gustav Lennart Råsmar

2022-04-19 14:37

Serienummer: sm4jAIoQUFLVPvqT4i4gWA

ANITA JOHANSSON

2022-04-19 14:38

Serienummer: 5IMW4f0Pq8BcyXTHG2yCrA

KENNETH STRÖMBERG

2022-04-19 14:53

Serienummer: CjntEc+1pboa5gkBoWovtw

EWA TÖRNGREN

2022-04-19 15:21

Serienummer: /qnNX75qWlABBcvjD/0vqQ

Hans Christer Grunder

2022-04-19 16:45

Serienummer: x0+MrFj49fO4Dx15dwB0Pw

IRENE SETH

2022-04-19 17:23

Visma Addo ID-nummer : 987d2cf1-4af2-4ca1-b9cc-d8d706aa0311

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original
Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.

Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation

Regionrevisorerna
Revisorsgrupp I

2022-04-19

Diarienummer
RK 2021-0015

Regionfullmäktige i Region Stockholm

Uttalande om tillämpningen av transparenslagen år 2021 avseende Regionstyrelsen

Enligt Lag (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m. (transparenslagen), ska regionens revisorer för varje räkenskapsår översiktligt granska om redovisningen har fullgjorts i enlighet med bestämmelserna i denna lag samt upprätta en rapport över granskningen.

Lagens intention är att säkerställa tillgången till ekonomisk information för att motverka konkurrensbegränsningar. Regionstyrelsen ansvarar för att denna redovisningsskyldighet fullgörs. Regionledningskontoret har gjort tolkningen att bl.a. regionstyrelsen bedriver verksamhet som kan vara berörd av uppgiftsskyldigheten. Regionledningskontoret ska upprätta förteckning över lämnade bidrag till externa mottagare och i bokslutsärendet ska uppgifter om kapitaltillskott och resultatdispositioner redovisas.

Revisorerna ansvarar för att översiktligt granska om redovisningen har fullgjorts i enlighet med bestämmelserna i lagen och de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Då föreskrifter om hur redovisningen ska fullgöras ännu inte meddelats konstaterar revisorerna att det inte finns tillräcklig vägledning för att bedöma om redovisningen har fullgjorts på avsett vis.

Revisorerna gör därför ingen bedömning, men konstaterar att Region Stockholms årsredovisning innehåller uppgifter om kapitaltillskott och resultatdispositioner som fullmäktige beslutat om. Regionledningskontoret upprättar förteckning över lämnade bidrag till externa mottagare.

Stockholm 2022-04-19, *digital signering*

Kenneth Strömberg Iréne Seth Anita Johansson

Christer Grunder Göran Råsmar Ewa Törngren Lars Bergstig*
*avled 2022-03-14

Region Stockholm
Regionrevisorerna
Box 22230
104 22 Stockholm

Telefon: 08-737 25 00
E-post:
regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se

Säte: Stockholm
Org.nr: 232100-0016
www.regionstockholm.se

Besök oss: Hantverkargatan 25B, T-bana Rådhuset, se www.sl.se

Visma Addo ID-nummer : 987d2cf1-4af2-4ca1-b9cc-d8d706aa0311

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument.

Serienummer: 7a/xfZKJrQwxapgPV/ul3g

Göran Gustav Lennart Råsmar

2022-04-19 14:38

Serienummer: sm4jAIoQUFLVPvqT4i4gWA

ANITA JOHANSSON

2022-04-19 14:39

Serienummer: 5IMW4f0Pq8BcyXTHG2yCrA

KENNETH STRÖMBERG

2022-04-19 14:54

Serienummer: CjntEc+1pboa5gkBoWovtw

EWA TÖRNGREN

2022-04-19 15:17

Serienummer: /qnNX75qWlABBcvjD/0vqQ

Hans Christer Grunder

2022-04-19 16:47

Serienummer: x0+MrFj49fO4Dx15dwB0Pw

IRENE SETH

2022-04-19 17:24

Visma Addo ID-nummer : 987d2cf1-4af2-4ca1-b9cc-d8d706aa0311

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original
Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.

Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation